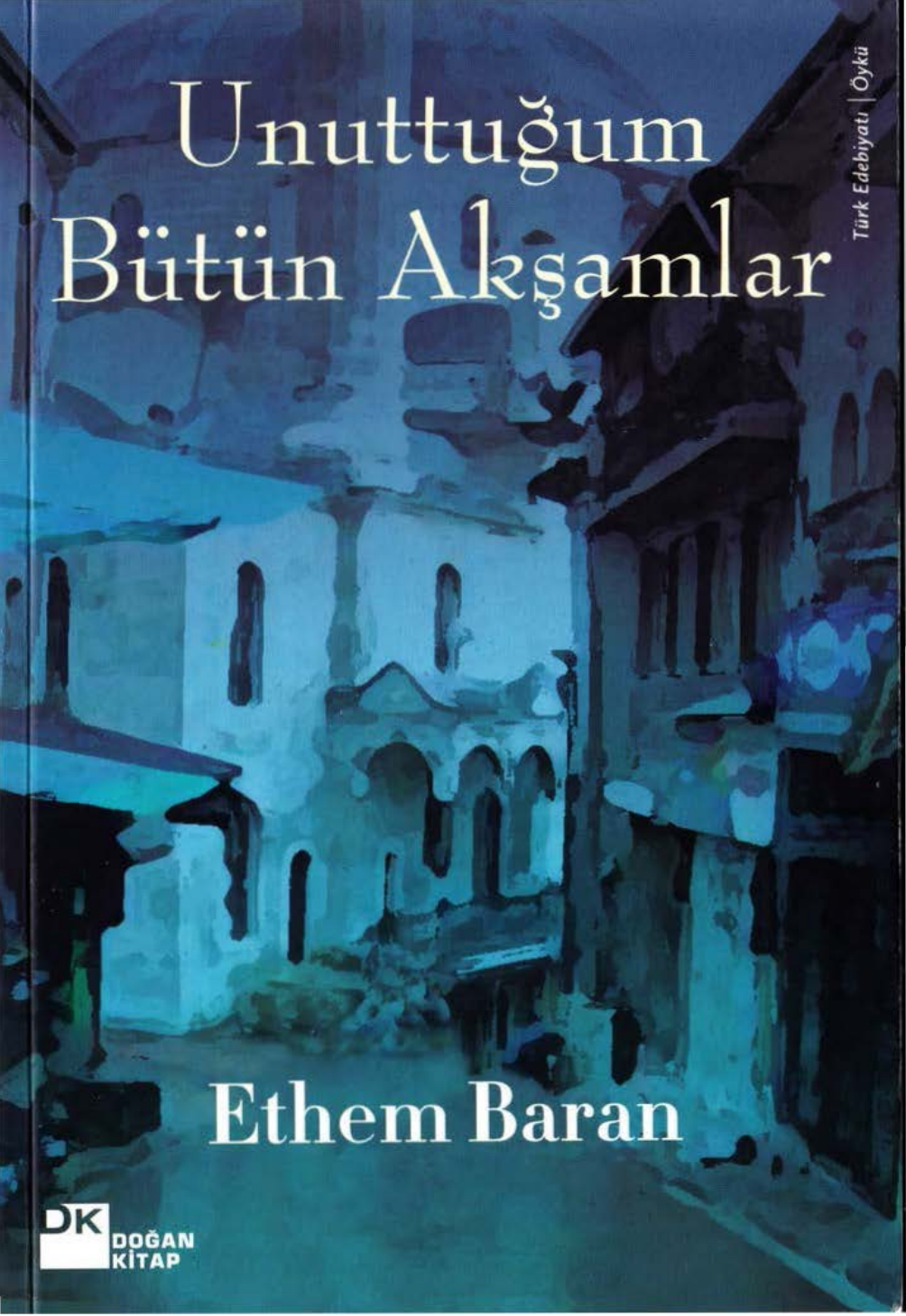
Unuttuğum Bütün Akşamlar

Türk Edebiyatı | Öykü

Ethem Baran

DK DOĞAN KİTAP

Unuttuğum Bütün Akşamlar

UNUTTUĞUM BÜTÜN AKŞAMLAR

Yazan: Ethem Baran

Yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ
1. baskı / eylül 2005 / ISBN 975-293-367-X
Bu kitabın 1. baskısı 1 500 adet yapılmıştır.

Kıtaba katkılarından dolayı **Milliyet** gazetesine teşekkür ederiz.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Baskı: Şefik Matbaası / Marmara Sanayi Sitesi
M Blok No: 291 İkitelli - İSTANBUL

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL
Tel. (212) 449 60 06 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49
www.dogankitap.com.tr

Unuttuğum Bütün Akşamlar

Ethem Baran

Kitaplar hayatı anlamlandırmamıza yarıyorlar. Tek sorun şu ki, anlamlandırmamıza yaradıkları, hep başkalarının hayatları, hiçbir zaman kendimizinki değil.

Julian Barnes (*Flaubert'in Papağanı*)

Bu yaşadığım hayat o kadar benim değil ki herhangi bir saatimde birisi gelip de bana, "Haydi kalk, sıran geldi, kendi kendin ol !" diye bağırsa sanki böyle bir şey mümkünmüş gibi inanıp koşacağım.

Ahmet Hamdi Tanpınar
(*Hikâyeler* / "Bir Yol")

Birdenbire içinde bir sevinç duygusu uyandı. Nefes almak için bir an duraladı. "Geçmiş, bugüne birbirine bitişik olaylar zinciriyle, ayrılmamasıya bağlı" diye düşündü. Şu anda bu zincirin iki ucunu da görür gibi olmuştu. Bir ucuna dokununca öbür ucu kımıldamıştı.

Çehov (*Hikâyeler* / "Talebe")

Kurutulmuş Gül Mevsimi

1994
Türkiye Yazarlar Birliği
Hikâye Ödülü

Herkesin herkesi dilediği gibi sevebileceği, tuhaf bir düşüncedir. Doğada bunu yasaklayan hiçbir şey yok. Kediler kıallara bakabilir...

Iris Murdoch

1

Yalancı Güz Aydınlığı

bir ev, yamaçta
mavi boyalı, kerpiç

çakır bir oğlan oynardı dalında
giz vermez asmaların

nicedir ışık yanmaz
kapalıdır perde

Sanki birazdan yağmur yağacak. Hava birdenbire bulandı, bahçede bir yel gezindi, kuru dallar titreşti.

İlhan evin önündeki derme çatma sedirde oturuyordu. Ağaçların tek tek soyunup kararmış, dağınık birer çalı çırpı yığını haline gelmelerini günü gününe izlemişti. Dalların yapraklarından ayrılmaları hiç de kolay olmamıştı. Rüzgâra kendilerini teslim etmemek için direnmişler, kısa yağmurlarda ışıl ışıl parlamışlar, istemeden de olsa sararıp kızarmışlardı. Çok eskilerden kalma bir çocuk, mevsimler boyu bir görünüp bir kaybolarak dolaşıp durmuştu aralarında. İlhan, o çocuğu, kimi geceler birdenbire bir ışık yanıp sönüvermesinde kısacık bir an; kimi uzun yaz günlerinde gencecik, güneşli çiçeklerin arkasından kendisine bakıyorken görürdü. Karlar dökülürdü bahçeye usul usul; o çocuk, bacağında kısa pantolon, çorapsız ayaklarında sandaletlerle karlar üzerinde gezinir, hemencecik kaybolurdu. Günlerce, hatta aylarca görünmediği de olurdu. Bir zaman sonra ansızın, karanlık camlı bir gecede pencerenin önüne gelir, içeriyi gözetlerdi.

Tam önündeki, yaz bahar boyunca en çok yaprağı yüklenen dalın, her şeyini kaybetmiş çıplaklığına baktı: salt çizgi kalabalığına dönüşmüş dal utangaç utangaç ürperiyordu. Uzansa; kı-

rık, çıtkırıldım çizgilerin bir kısmını asılı durdukları boşluktan silebilirdi; uzanmadı.

Bu, üçüncü sigarasıydı. Yine sabaha kadar oturmuştu. Kullanılmayan bir gecenin seslerini dinlemekle geçirmişti saatleri. Yattığında sabahın altısıydı. Biraz önce uyanmıştı. Annesi sessizce kahvaltıyı hazırlamaya koyulmuştu.

Bahçenin hemen bitiminde yükselen tepeye doluşmuş gecekonduların üzerinden yalancı bir güz aydınlığının gelip geçtiğini gördü. Pencerelerine hep yağmur yağan yandaki evin tahta merdivenlerinde kadınlar oturmuş konuşuyor, arka yoldan bağırarak geçen bir satıcının sesi duyuluyor, bulanan havaya aldırmadan koşuşan çocuklar yeni bir oyun kuruyorlardı. –Şimdi bir apartmanın yarı karanlık, havasız bodrum katının çıplak duvarlı, soğuk (mutlaka soğuktur, daha kış gelmeden), daracık bir odasında biri/leri olmalı.

Birazdan yağacak yağmurla birbirlerinin kuytularına tüneyecek olan gecekonduların çamurlu sokaklarından ayak sesleri hiç silinmeyen, annesiyle (kadın genç, kocası yaşlı; hakkında bir sürü dedikodu var) babası (eskiden kuru temizlemeciydi, tiner koklamaktan kafası "bir hoş" olmuş diyorlar, sonra da felç inmiş adama) durmadan kavga eden, bu yüzden evde huzuru olmayan, bu yüzden akşamları eve geç giden, bu yüzden sık sık dayak yiyen, henüz lise ikide, henüz on sekizini doldurmamış, henüz sevgiyi bilmeyen, henüz kendisini kuşatan tehlikelerden habersiz, çünkü tanıştığı/bakıştığı/konuştuğu herkese altında çok anlamlar gizli, ama bu anlamı ilk fırsatta bütün doğru ve yanlış anlaşılmalara açan bakışlar/gülümsemeler gönderen, çünkü parasız olan, hem sigara içen, hem pahalı ve şık giyinmek isteyen, ilkin mahallenin kuruyemişçisinde bir sigara, sonra diskoteklerde bir bira içimi oturan ve sınıfta kalıp artık okula gitmeyen ve artık evine gelmeyen, yolunu gözleten, özlemi günden güne artan, ama gelmeyen, bir türlü gelmeyen birileri olmalı.

Kahvaltıya elini sürmedi. Sadece çay ve sigara. Sigaranın hep aynı şekilde ağızdan çıkan dumanı, bahçeyi kaplayan isimsiz otlar, durmadan yağmur yağan bir pencere, hiç solmayan plastik bir gül, intihar hapları, sayfalarının kenarları kıvrılmış bir defter, yarım kalmış şiirler, buruşturulup atılmış kâğıtlar, doğru dü-

rüst çalınamadığı için sesini yitirmiş bir saz, içinde gezinip duran kırık dökük bir şeyler...

ham meyveyi koparılar dalından/
ve gittin
bırakıp aynalarda nasıl kaldımsa kendime
bu kez başka gittin söylemeseler bilmeyecektim
bir içim suymuşsun komşular görmüş
bakışların senin değilmiş sesin değişmiş
bu kez başka gittin söylemeseler bilmeyecektim
katranlar damıttın içime yaşamam sandım

en çok seni düşününce en olmaz yerinde gecenin
yüzler arasında senin yüzündü
beş duyumu yitirdim kaç zaman anlayan yoktu
yutkundum arsenik tadında yaşamam sandım
.....
şimdi
kurutulmuş gül mevsimidir kitaplardaki

Karşı evin penceresi bir tuhaf, garip, sanki ağlamaklı göründü gözüne. İki yüz kırk üç gündür bu pencere bomboştu, ıssızdı. Artık camlarına yağmur da yağmıyordu.

Annesi geldi yanına.

"Oğlum yesene bir şeyler... İyice zayıfladın. Çay sigara, çay sigara... Ne olacak bunun sonu?"

"Canım bir şey yemek istemiyor anne..."

Ayaklarının arasında dolaşıp duran kediyi kucağına aldı.

"Sen de mi onu çok özledin Sementa?"

Üzerine kar yağan kısa pantolonlu çocuk
düştü
dizleri mi kanıyor
ne?

2

Binbir Gece

Derya'yı ne zaman fark etmişti?

Saçlarını iki yandan bağlayıp, göğsüne kitapları bastırarak okula gidip geldiği günlerde mi? Yoksa "İlhan Abi, öğretmenimiz bir ödev verdi, yapamadım; sen yapar mısın?" diyerek evlerine gelip gitmeye başladığında mı? Yanma sokulup gözlerinin içine içine baktığında mı?

Yoksa

Askerden yeni gelmişti.

Asteğmen elbisesi nasıl da yakışmıştı uzun boyuna! Ama rüzgârlı dağlara inen o solgun akşam alacaları, gemici fenerinin titrek, acemi ışığında silinip gitmişti.

Kitabı, o zaman aldığı maaşlardan biriktirdikleriyle bastırmıştı. Annesi, o kadar ihtiyaçları varken parasını kitaba yatırmasına ses çıkarmamıştı.

Kitabın kapağını beğenmedi.

Aslında o kitabı hiç çıkarmaması gerektiğini, o kitap olmasaydı bugün daha iyi bir şair olabileceğini düşünmüştür hep. Uzun zamandır tek mısra bile yazamamıştı bu yüzden.

Sonra kendine bir saz almıştı.

Hamamönü'nde; eski Ankara evlerinden birinin alt katındaki bir saz evinde; tavana asılı bağlamaların, curaların, udların; tezgâhtaki saz gövdelerinin, saplarının, talaşlı tahta parçalarının arasında, ufacık bir çocuğun çaldığı bağlamayı dinlerken, kendi-

sinin de böyle çalabileceğini sanmıştı.

İşte o günlerde mi?

Elinde saz, bahçede
yazgüneşi,
arklarda tembel bir su –yosun bulaşığı–
koca dut ağacı yaşlı, ağır, kıpırtısız, bir gölge düşürmüş yere.
Evin arkasından trenlerin şakırtıları geçiyor.
Derya, ne çabuk büyüdü bu kız– saz dinlemeye geliyor.

Acemi, birbiriyle bağlantısız düz seslere; ürperten, koyulaşmış gecelerin uykusunu alıp götüren, günün gecikmiş aydınlığını pencerelerden esirgeyen bir ses karışıyor:

"Ne güzel çalıyorsun İlhan !.."

İlhan ! O artık "abi" değil, İlhan'dır.

Derya'nın gözleri İlhan, İlhan'ın gözleri Derya'dır.

Derya ise artık bir genç kızdır!

Oysa daha dün pencereden bakan bir çocuktu: İçeride annesiyle babası kavga ederlerken, camdan dışarıyı, İlhan'ların bahçesini ağlayarak seyreden küçük bir kız...

Derya'nın gözleri gözlerinde kalmadan önce ağaçların çiçek açtığı, yaprak döktüğü, yeşilin günden güne değiştiği mevsimleri hep kaçırırmış meğer...

Tren yolunun ucunda sis vardı.

Sisin içinden çıkıp gelecek üstleri ıslak, camları buğulu trenler vardı. En çok geceleri geçen trenlere binip gizli bir masala doğru yolculuğa çıkacak olan çakır bir oğlanla bir kız vardı.

İkisi de aynı yaştaydılar. Kız, "Ah, hiç değilse yirmi iki yirmi üç yaşlarında olsaydım !" diyordu annesine; oğlan, on sekiz yaşlarında olmanın hayalini kuruyordu.

Oğlan, kızın yolunu bekliyordu pencerenin önünde. Kız, susuz toprakların hiç tanımadığı, alışınca da vazgeçemediği bir su gibi akarak geliyor; pencereye, gün boyu beklenmiş bir gülücük taktıktan sonra ardında çiçek kokuları bırakarak karşı-

daki köhne eve giriyordu.

Sonra bahçe akşama yakalanıyordu.

Ve yeni bir masal başlıyordu o zaman:

Günden güne büyüyen şehrin uzak mahallelerinden birinde yaşayan bir kızla bir oğlan varmış. Kız, oğlanı çok seviyormuş. Ama bir türlü açılamıyormuş oğlana. Bir gün yolda bir kâğıt parçası bulmuş. Bir defterden koparılmış, kırışıksız, tertemiz bir kâğıt parçasıymış bu. Kâğıtta aynı kızınkine benzer bir aşk hikâyesi yazılıymış. Kız bu kâğıdı oğlana vermiş okusun diye. Oğlan, yıllardır hayalini kurduğu defineyi bulmuş gibi büyük bir heyecanla okumuş. Hemen o gece oturmuş, bir mektup yazmış kıza. O kâğıtta yazılı olan aşk hikâyesini ben de biliyorum, oradaki oğlan da kızı seviyor, diye yazmış...

İşte böyle
niye ağlıyorsun?
benim derdimin çaresi yok!
yüreği tam ortasından ikiye bölünüyor İlhan'ın
bu kıza bir hal oldu; büyümek istiyor, diyor Derya'nın annesi

akşamsefalarına, camgüzellerine yediveren gül sevinci yerleşiyor, asmalara ay ışığı vuruyor, pencerenin önündeki sedirde geceyi bekliyor elinde sigarasıyla, serinliğe yakalanmış çocuğu görüyor, çocuğun gözlerinde karanlık bir hüzün, sonra geç kalmış sabahların nefes kesici güzelliğine kapılıp bahçeye çıkıyor, çağla topluyor dallardan, nasıl olsa birazdan Derya gelecek. Derya geliyor, ayçiçeği çitliyorlar birlikte, her gün mutlaka bir gül Derya'ya, "Sazıma bir püskül lazım; bütün mahalleli yarışıyor örmek için, bakalım kim kazanacak ?", yarışmayı Derya kazanıyor, artık sazı püsküllü

öğle sıcağında, her şeyi ışığa boğup tutuşturan güneşin altında yorgun argın yatan bahçedeki kuyunun aynasında kendilerini seyrediyorlar

bak, yüzüne suyun mavi aydınlığı vurmuş bu kızı görüyor musun?

kuyunun dibindeki kızı mı?

evet, onun adı Ayşe; o çok iyi bir kız ve ben onu çok seviyorum

yanındaki de Kâmuran, ben de onu

20

renk renk ayrışıyor gün, yapraklar deli deli sırıtıyorlar onlara bakıp, çiçekler hep mavi açıyor
herkesin yanında nasıl olsa kimse anlamaz diye
Ayşe'yle Kâmuran'ın aşkından söz ediyorlar
bütün komşular biliyor Ayşe'yle Kâmuran'ın kim olduklarını
pek de çabuk iniyor güvez akşamlar

başlamış masal...

Ama bir de bilinmeyen, kimselerin yaşamadığı, dahası onlar gibi yaşayamayacağı bir masalları daha vardı.

3

En Uzun Yolu Irmaklar Bilir

Katreler karışır ırmak çay olur
Bulur deryasını çay gide gide

Seyranî

Sırı dökülmüş, yüzü çizik çizik, içine düşen görüntülerin yarısını yutan aynada kendini inceliyordu: gözlerinin mavi-gri-yeşili odanın alaca loşluğunda daha bir koyulaşmış, laciverde kaymıştı. Derya'nın, "Gözlerinin rengi ışığa göre değişiyor, ne güzel..." dediğini hatırladı. "Sana bir şey soracağım ama gülmeyeceksin" demişti ardından. "Sen dünyayı mavi mi görüyorsun ?" Ayna da onunla birlikte gülümsedi. Hâlâ çocuktu bu kız. Ya kendisine ne demeli ? Yirmi sekiz yaşında, üniversite mezunu. Aynaya bakmalar, sazı alıp bahçeye çıkmalar, geldi gelecek diye yolları gözlemeler, on sekiz yaşında olmanın hayalini kurmalar... Üstelik daha lisede okuyan bir kız için... Hakkında bunca dedikodu varken... Hiç yakışıyor muydu ? Karanlık geceler bu soruya cevap aramaktan yorgun düşüyor, umutlu-umutsuz ağarıyordu sonunda. Bunun yakışmayacak bir tarafı yoktu. Yıllardır yapabildiği tek şey buydu. Bütün bu yaşadıkları, hasreti, tutkusu, kendi hayalini bulmak için yaptığı bir yolculuktan başka neydi ? Hayatın güzel şeylerinin henüz başlamamış olduğunu düşünerek geçirmişti yıllarını. Okul bittiğinden beri pek çok sınava girip çıkmış, birçoğunun yazılısını kazanıp mülakatlarında elenmiş, günlerini evde, annesinin yanma gelip giden komşu kadınlarla geçirmiş (Kendilerinden biri gibi görüyorlardı onu, çekinmeden her şeyi konuşuyorlardı yanında), hayatın ufukları gün geçtikçe daralmış, dünya küçüldükçe küçülmüş, en sonunda uzun bir yalnızlığa teslim olmuştu.

Arka cebinden çıkardığı tarakla saçlarını taradı. Ensesi biraz

daha uzun olsaydı, aksaydı şöyle yakanın üstüne doğru...

Birden bir çığlık duydu. Gene dövüyorlardı Derya'yı.

Annesi bahçede çalışıyordu.

Gün alçalmış, gölgeler uzamış, ortalık serinlemişti.

Dışarı fırladı.

Karşı eve baktı. Pencere açıktı. İçerde neler olup bittiği belirgince görünüyordu. Derya'nın amcasıydı dayağı atan. Adam bağırıp duruyordu. Dedikodulardan bıkmıştı. Geçen gün de kendi gözleriyle görmüştü Derya'yı bir adamın arabasında. İlhan'dan da haberi vardı.

İlhan titriyordu.

Derya'nın yüzü silindi; yüzlerce, binlerce, durmadan yer değiştiren, birbirinin içinde kaybolan, akıp giden bambaşka yüzlere dönüştü. Aynı anda geçen, değişen, yeniden biçimlenen yüzler. Gözyaşlarından bir nehir oluştu. Nehrin bulanık suları arasından parlayan, yanan, uzayıp kısalan, ucundan sular dökülen bir bıçak çıktı. Bıçak, yüzü belirsiz bir insanın vücuduna saplandı. Sular kırmızıya boyandı. Bir çocuk ağladı; morarmış yüzü, kızarmış gözleriyle bir çocuk. Bıçaklı adamın zincire vurulduğunu gördü. Zincirin karanlığa gömüldüğünü, karanlığın sularla dolduğunu, suların korkunç bir karanlıkta boğulduğunu, sessizliğin içi boşalmış yüzlere sıvandığını gördü. Yüzler birbirine yaklaştı, kaynaştı, tek bir yüz oldu.

İlhan'ın en son gördüğü şey, karşı pencerede
yeni bir yağmur başlatan
kocaman, bir çift
siyah
gözdü.

Derya evden kaçtı.

Onu bulacağı yeri biliyordu Ilhan. Yanılmamıştı: daha önce bir kez gittikleri, sahibini tanıdığını söylediği yeraltındaki diskotekteydi. Karanlık merdivenleri inerken kulaklarında müziğin çılgın gürültüsü patlıyordu. Ayağı bir şeye takılmış, sendelemişti. Gözleri karanlığa alışınca görmüştü takıldığı şey(ler)i... Yere uzanmış

sevişen bir çiftti. Oğlan kafasını şöyle bir kaldırıp bakmış, gülümsemişti. Derya'yı kurtarmalıydı bu iğrençlikten. Pistte, sarmaş dolaş olmuş, müziğin ritminin tersine usul usul sallanan loş siluetlerin, köşelerdeki kuytu masalarda birbirlerine sokulmuş uyuşuk bedenlerin, tavanda dönüp duran renkli topun yaydığı, sarhoş yüzleri öylesine aydınlatıp kaçan kırmızı, yeşil, sarı, mavi, bir dolu ışığın arasından çekip çıkarmalıydı. Derya bir köşede tek başına oturuyordu. Belki yanında biri/leri vardı da İlhan'ı görünce savmıştı başından. İçmişti ama kontrolünü kaybetmemişti. Hiçbir şey konuşmadılar. Sesini çıkarmadan uydu İlhan'a. Birlikte çıktılar. İlhan'ın bir arkadaşına gittiler. Asansörle yukarı çıkarken Derya yine o çocuksu tavrını takınmıştı. Aynı odada kalmışlardı o gece... Ve İlhan sabaha kadar uyumamış, ara sıra terini silerek onu seyretmişti.

4

En İyi Seyirci Ödülü

İki ağacın arasına bir ip geriyor kısa pantolonlu çocuk. İpin üzerine bir perde asıyor. Burası bir sinema. Açık bahçe sineması. Mahallenin çocukları film seyretmeye geliyorlar. Çimenlerin üzerine oturuyorlar. Gülhatmilerin geniş yapraklarına pembe bir serinlik konuyor. Çocukların gözlerinde, tren yolunun altındaki yazlık sinemanın hâlâ ayakta, beyazlığını yitirmemek için can çekişen beyaz perdesi ve artık iyice toprağa karışmış yıkık duvarları bir başka gökyüzünün ardından gülümsüyor. Penaltıdan bile gol yemeyen mahalle takımının kalecisi kısa pantolonlu çocuk hem sinemanın sahibi, hem filmin yönetmeni, hem de filmdeki bütün rolleri oynayan tek artist. Filmi en iyi seyredene ödül var. Ödül almak ne demek ! Çok önemli. Bütün seyircilerin gözü ödülde. Çünkü filmler zaten hep birbirine benziyor. İki çocuk daha koşup geliyor ödüle. Seyirciler tamam olunca meşhur artist perdenin arkasından ağzıyla gongu vuruyor. Güneş bütün işini gücünü bırakıp perdeye düşüyor, salkımsöğüt kendi gölgesi kadar bir karanlık getirip bırakıyor. Perdeye, haydutların yaşadığı o bildik dağ gelip kuruluyor. Ve sahneye ilk önce kız olarak çıkıyor kısa pantolonlu çocuk. Kısa pantolonlu, çünkü böyle daha sevimli. Sonra ilerde, geriye dönüp baktığında kendisini kısa pantolonlu bir çocuk olarak hatırlamak istiyor hem de, evlerinin bahçesinde sinema oynatan bir çocuk... Şimdi kız zor durumda. Haydutlar kaçırmış. Dövüyorlar zavallıcığı; karnına, suratına tekme atıyorlar. Kız yerlerde sürünüyor, ağlıyor, ağlıyor... Sevdiği oğlanın adını haykırıyor; "Kurtar beni yalvarırım !" diye inliyor. Bu haydutlar ne kadar adî ! Görünmüyorlar, sesleri duyulmuyor ama kalleş kalleş güldükleri belli. Hiç acımıyorlar kıza.

Sinemaya en son gelen çocuklardan biri kıs kıs gülüyor. Ulan bunda gülecek ne var? Vicdansız! Sen gül bakalım! Ödülü de alamazsın ya... Şu oğlan da elinde beyaz bayrakla sahneye çıksa da kurtarsa artık kızı. Beyaz bayrakla, çünkü siyah bayrakla çıkarsa kurtarmayacak. Aslında siyah bayraklı oğlan da adî. Niye kurtarmıyor kızı sanki! Baksana, haydutlar neredeyse öldürecekler garibi... Yerlerde sürünen, kıvranan, inleyen, gözyaşı döken; toza toprağa, kana bulanmış kız birden kalkıyor ayağa; koşarak perdenin arkasına geçiyor. İşte filmin en önemli yeri burası. Çıt çıkmıyor seyircilerden. Sadece ağaçlardaki görünmeyen kuşların sesi... Bir de otların hışırtısı var galiba. Gölgelerin dışında kalan alanlar apak yanıyor. Hem en son gelen, hem de insafsızca kıs kıs gülen çocuk cebinden bir izmarit çıkarıyor, aranıyor, kibrit bulamıyor. Perde kımıldıyor. Dıgıdık dıgıdık sesleriyle oğlan çıkıyor sahneye. At da at ha... Yerinde duramıyor. Oğlan arkasına sakladığı elini yavaş yavaş, adeta ağır çekimle havaya kaldırıyor: elinde, kısa bir sopanın ucuna bağlanmış siyah bir bayrak! Ve birdenbire korkunç bir patlama: "Yuuuhhh!" Ağaçlar neredeyse yıkılacak; kuşlar kaçıyor, böcekler susuyor, çocuklardan birinin dizine tırmanan karınca pat diye yere düşüyor. Kısa pantolonlu, siyah bayraklı oğlan boynunu içine çekip kıh kıh gülüyor. Gözlerinde hain bir kedi mavisi... Tekrar perdenin arkasına geçene kadar yuh sesleri devam ediyor. Ne kadar da uzun sürüyor oğlanın sahneden çekilmesi... Sonunda yeniden sahnede. Bunun atı daha da güzel. Kişniyor, bir ayağıyla yeri eşiyor, şaha kalkıyor. Oğlan da nasıl yakışıklı ama... Tel tel sarı saçlar, hain maviden yeşile dönmüş parlayan hülyalı gözler... El yavaş yavaş havaya kalkıyor: beyaz bayrak! Aynı patlama: bu defa müthiş bir alkış tufanı. Alkışlar devam ededursun, oğlan kılıcını çekip bütün haydutları öldürüyor. Böyle hünerli bir kılıcın karşısında kim dayanabilir ki... Haydutlardan bile korkmayan o koca dağ kaçacak delik arıyor, güneş kendi işinin başına, gölgesi salkımsöğüdün salkımlarına geri dönüyor. Oğlan yerde yatan kızı kaldırıyor, birlikte perdenin arkasına geçiyorlar. Alkışlar, ıslıklar, bravo sesleri... İpin üzerindeki perde açılıyor, kısa pantolonlu çocuk çıkıyor ortaya. Nihayet beklenen an geldi. Filmin başında, hani haydutlar kızı dö-

vüyorken kıs kıs gülen çocuk vardı ya, hani en son gelen, bir de boyuna posuna bakmadan sigara içmeye yeltenen çocuk; onu yanına çağırıyor. Ona en iyi seyirci ödülü olarak, trenyolu köprüsünün altında bulduğu yanmayan çakmağı veriyor. Diğer seyircilerin itirazlarına aldırmadan yine hain hain bakan gözleriyle, dudağında hinoğlu hin bir kıvrılışla gülüyor...

Yarın yine gelin çocuklar, yeni maceralarda buluşmak üzere...

5

Karanlık Ağaçlar Gecesi

Çocukluğum bir başka gökyüzünün ardında kaldı. Bu gökyüzü, o gökyüzü değil.

Nasıl da kaygısızdım hayata "merhaba" derken... Büyüyordum her canlı gibi; içimde benimle yarışarak büyüyen acıların farkında olmayarak. Hayat ananın memesinden emdiğim sütbeyaz mutlulukları çok çabuk yitiriyordum. Sevinçler boğazıma düğümleniyor, kolayca bir hıçkırığa dönüşüyor ve her defasında benden bir şeyler götürüyordu. Onun içindir ki, hayata karşı inanılmaz bir öfkeyle doluydum. Tükenmek ta o zaman başladı demek ki... Hayat, gurbetim oldu, yaşayamadım, çilem oldu çekemedim, sevemedim bir türlü bu dünyayı. Yarım kalmış özlemlerle bir uzun yürüyüştü bu ve ben bu yükü sırtlayıp yürümeye başladım. Benimle birlikte, kimi zaman kol kola, kimi zaman tümüyle benim yerime geçip yürüyen biri daha vardı, yanılmıyorum: o çocuktu... Tanrı'nın insana verebileceği bütün temiz ve gün yüzü görmemiş bakir güzellikleri bir sır gibi yedeğinde taşıyan çocuk. Kırılan, üzülen, yine de gülerek bakmasını becerebilen çocuk. Öldürmeye bir türlü kıyamadığım, kanım, özüm... O, yaş yaş ağlarken, ben, beynime hücre hücre çöken sıkıntı ve çıkmazlarla yol aldım. Sevinçlerimi, umutlarımı, her şeyimi ona verdim. Düşünüyorum da, yeryüzünün en yaşlı çocuğu çok şey mi biliyor, yoksa çok mu uzak her şeye? Ya müthiş bir bilge bu çocuk ya da sözünü bile etmeye değmeyecek bir yaratık. İnançlarım bu dünyanın alışılmış kalıplarına uymuyor, bunun farkındayım. Anlaşılması gereken ne çok şey var! Anlatamadığım ve anlamak istemedikleri. Olmazı olur yapan duyguların tu-

tunduğu incecik de olsa bir dal olmalıydı. Tıpkı şu önümdeki, salt çizgi kalabalığına dönüşmüş, utangaç utangaç ürperen, yapraklarını yitirmiş dal gibi... Daha fazlası değil, kuru bir dal... İşte karabasan gibi beynime çöken yoğun tepkilerin nedeni bu. Anlatırken zorlandığım ama yıldıramadıkları, vazgeçiremedikleri şey. Adeta bir skandal yaşadıklarım. Herkes böyle görüyor. Aşk bir skandal olabilir mi? Sevdiğini dünyalara denk tutmak, gözle görülüp elle tutulabilecek bütün görüntüleri silip sonsuzluğun ötesine uzanmak, bir düş dünyasında tüm gerçekliğiyle sevda dergâhının çileli dervişi olmak... Mahallelinin yadırgayan bakışlarına alıştım diyemem. Hiçbir tuhaflığa alışamadım ki zaten. Onu benden ayırmak isteyen topluma karşı olanca gücümle direniyorum. İlk darbeyle kan kaybeden içimdeki çocuktan sonra kendimden bir parça daha yitirmek önemli mi? Kendimi yitirdikçe onu bulacağımı sanıyordum. Oysa benden kopup giden her değerin, her parçanın yanında, asıl yitirmekten koktuğumu da yitiriyorum. Yani "olmazsa olmaz"ı... Nasıl da yalnızım, şu çıtkırıldım dal gibi; yalnız ve korumasız... Aslında tepkilerin tutarlı yanı da yok değildi. Yerlere göklere sığdıramadığım, çiçeklerle bile karşılaştıramayacak kadar eşsiz bulduğum sevgili bu denli inanılmaz bir sevda kavgasına, benim kavgama yakışıyor muydu? Cevabını aramaya korktuğum, korktuğum halde aradığım soru buydu. Her ne kadar bunda yakışmayacak bir şey yok, desem de... Hep sustum bu yüzden. Ne tuhaf! İnsanın toplumsal bir varlık olmasının bedeli böylesine ağır mı olmalıydı? Koskoca toplumda, sevdamla ve içimdeki dünya tatlısı çocukla yapayalnız kaldıysam, yanlışlık kimde? Ah sevgili! Ben böyle olmazdım, olmamalıydım. Böyle savunmasız, böyle yenilmiş ve ezik... "Seviyorum" demenin kaçınılmaz sorumluluğunu bilseydin, ah bilseydin! Eminim biz kazanacaktık o zaman. Tuhaf ve eşi görülmemiş bir ayrılıktan sonra damar damar içime dokulanan bu sevdaya dair ne çok anı geliyor aklıma. Bir anı defilesi sanki, gece gündüz devam eden. Her gösteride beni hayattan biraz daha soyutlayan, deli divane eden....

Beni çağırıyor, elinde yırtık bir kartpostal var, yanına gidiyorum, ağlıyor, zor konuşuyor, titreyen bir sesle: "Annem kartpos-

tallarımızı yırttı" diyor, "Ferdi'yi yırtarken nasıl bağırdım..." Kartpostaldaki bebekleri kendi bebeklerimiz gibi benimsemiş, onlara isim ve kişilik vermiştik.

Aynı gün okula bırakıyorum onu, çıkışta almaya geleceğimi söylüyorum, onu uğurladıktan sonra aynı kırtasiyeciye gidip Ferdi'den üç tane alıyorum, bu sürprizime çok seviniyor, uzun zamandır ilk kez gülüyor, yanağımdan öpüyor ayrılırken, incecikten bir akşam yağmuru yağıyor.

Yine çığlık. En büyük acıyı tadıyorum. Sevdiğim kızı dövüyorlar. Deli oluyorum, mutlaka çatmalıyım, bağırmalıyım, haykırmalıyım, öyle de yapıyorum, koca mahalle beni izliyor, onu üzenlere, ağlatanlara olanca gücümle bağırıyorum, ağır sözler söylüyorum, o içerde ağlıyor, ben dışarıda çılgınca...

Annemin gözümün içine bakarak verdiği mesajlar çoğu zaman umurumda olmuyor. Ben yine bildiğimi yapıyorum. Aylarca süren bu gidişe bir anlam veremiyorum.

Ve uyuyamıyorum. Geceler boyu uykuya dalmanın hayalini kuruyorum. Düşündükçe uyuyamıyorum, uyuyamadıkça düşünüyorum: müthiş bir kısır döngü bu...

Evleri tam karşıda olmasaydı, pencerelerimiz dosta düşmana karşı birbirini görmeseydi daha mı sönük olurdu her şey, bilemiyorum. Derya'sız hayat duruyor; lacivert gecelerin hüznü gün boyu kemiriyor içimi. Sevmeyi bu kadar iyi bilirken... Umutlarım sersefil... Çözdükçe kördüğüm olan denklem.

Yitip giden her şey beni de götürdü beraberinde. Karanlık ağaçlara takıldım geceleri. Çırpındım, didindim; didindikçe daha çok takıldım.

6

Evvel Zaman

Geceleri annesiyle yatıyor çocuk. Nedense üşüyor. Isınana kadar annesine iyice sokuluyor. Babasını hiç sormuyor artık. Biliyor ki, babası bundan sonra "57 Chevrolet"yi evin arkasındaki düzlüğe çekmeyecek; pazar günleri çeşmeden su taşıyıp arabayı yıkamayacaklar; kalın, saydam naylonla kaplanmış kırmızı koltuklarına oturup radyo dinleyemeyecek; direksiyona geçip, boynunu yukarı uzatarak ınnnn ınnnn sesleriyle uzun yollar düşlemeyecek; babası bundan sonra geç vakitlerde eve gelip ortalığı ayağa kaldırmayacak, odalara sarhoş bir koku sinip kalmayacaktı. Bir kadınla İstanbul'a gittiğini duymuşlardı. Ona bir ev açmış orda diyorlardı. Bir daha dönmeyecekti. Dönmezse dönmesindi. Hem o, İstanbul'u hiç sevmiyordu ki! Hiçbir zaman gitmeyecekti oraya. Damalı Chevrolet ara sıra kaçıp geliyordu ya İstanbul'dan –nedense içinde babası olmuyordu– o yeterdi. Geldiğinde evin arkasındaki düzlüğe, tekerlerinin izlerini otların kapattığı yere, eski yerine park ediyordu. Bütün çocuklar toplanıyordu başına. Tamponları nasıl da pırıl pırıl parlıyordu. Hele o beyaz şeritli lastikler... Çocuk, bitişik ön koltuğa oturuyor, koldan vitesi yukarı aşağı oynatıyor; kırlık yerlere, kimselerin olmadığı sonu gelmez yollara gidiyordu. Chevrolet yolların ucunda kayboluyor, dönüp gelmiyordu evine. Sabahları yatağından fırlayıp evin arkasına dolanıyordu; düzlükte yeşil, sessiz bir boşluk, tren yolunun telleri boyunca uzanan sokakta üşümüş bir güneş buluyordu.

7

Bir Gül Daha Düştü

Bir başkasını düşünmek, zindanımızın
kapısını aralamak demektir.

Cemil Meriç *Jurnal*

oysa ben umarsız mıydım ne dersin/şiirleri dergi bürolarında bekleyen bir şairdim/yazılmamış şiirlerim vardı benim skandal sevinçlerim/ilk sarıldığımda ölecek gibiydim inanmazsın, sen vardın/tuzunun kimyasıyla apansız çoğaldım sana ve kendime/ondandır, ağlayınca uzun ağlarım kimseler olmaz/sen yoksundur kimseler olmaz, resmin gece boyu ıslanır/nasıl tuhaf olurum görseydin/dört bir yanım puslanır.

susmanın konuşmaktan zor olduğu anlardır bu. Düşünsene. Kaç dolunay geçti böyle eskidi sesim. Ismarlanmış günler gördüm kefen gibi üstüme. Bir gül daha düştü!

ben istemedim

"Sen hâlâ anne parası yiyen, tembel, asalak birisin; benim ihtiyaçlarımı ne ile karşılayacaksın?"

Bir çığlık bile atmadan, plastik bir gülün renklendirdiği pencerenin önüne –görünsün diye– bir ilaç şişesi koyarak, kendi masalının zamanına yuvarlanmıştı.

Bildiği bütün masalları unutmuştu. Yoksa hiç masal anlatılmamış mıydı ona? Hiç masal bilmiyor muydu? Bu yüzden mi kendi masalını kendi kurmak istemişti?

Masal neydi?

Sevgi mi?

Onu yıllar yılı içimizde büyütüp beslememiş miydik? Ne mevsimler, ne güneşler, ne güzellikler gizlemiştik onlara. Günün birinde karşımıza biri çıktığında ondan öğrendiğimizi sanmıştık.

Sanki her şey onunla gelip yerleşmişti içimize. Oysa başlangıcında da bir yalnızlıktı, sonunda da. Her şeyi bunca ayrıntılarıyla yaşıyorken, nasıl oluyordu da hayat basit diye düşünebiliyorduk?

Şişelerin içine konmuş maket gemileri düşünüyordu. Gemi, mavi sulardan kopartılmış, küçültülmüş, renksiz bir cam şişenin içine bir daha hiç çıkmamacasına, denizlerden, güneşten, balıklardan, yosunlardan uzağa koygun bir hüznün orta yerine hapsedilmiştir. Bu sonsuz sürgün niye? Sonuçta bir oyun değil mi bu? Yapılan şey de bir oyuncak... Gemi, hiçbir zaman çıkamayacağı bir yolculuğun hasretiyle kavrulmakta değil midir? Bu dünyanın bütün pisliklerinden kaçmak için aşk bir kapı aralığı mıdır? Kapının arkası ise bir yolculuk... İlhan bu serüvenin neresindeydi? Sonsuz bir yolculuk bu. Derya olmasaydı, yine bu kanama olacaktı. Bu serüven bir başka biçimde de olsa yaşanacaktı. Kendini ararken Derya'ya sığınmıştı. Onunla ya da onsuz, sonunda kendine ulaşabileceğini sanmıştı. Önemli olan yolculuğa çıkmaktı. Nereye gittiğiniz, ne kadar kalacağınız, neler göreceğiniz, dönüp dönmeyeceğiniz önemli değildir. Bir başka toprak, bir başka nehir, kendine özgü, şimdiye değin hiç görmediğiniz ağaçlar, bir başka iklim, saçlarınızı dağıtan yeni bir rüzgâr yalnızlığınızdan ne kadarını alıp götürebilir? Yürümeye mahkûm olduğunuz yolu ne kadar kısaltabilir? Sorular soruları doğurur. Birbirine açılan soruların ve her defasında aynı ya da az çok benzer –ancak yeni bir ufku hiçbir zaman müjdelemeyen– biçimde verilen cevapların son durağı ilk başlangıçta bulunduğunuz yer değil mi? Aynı coğrafyada, aynı iklimde yaşamıyoruz sizinle. Saçlarımızı dağıtan esinti aynı vadiden, aynı dağlardan, aynı ağaçların üzerinden esmiyor. Siz bunu önemli saymayabilirsiniz. İşte bu nedenle kimse anlamadı beni ya da anlamak istemedi. Sizler hayatınızı belli bir düzene oturtmuş insanlarsınız. İşinize gidiyor, evinize dönüyor, çocuklarınızla ilgileniyor, onları seviyor, gelecekleri için planlar yapıyor, komşularınızla iyi dostluk ilişkileri kurmaya çalışıyor, akşamları balkona oturup bir dostunuzla iki el tavla atıyorsunuz. Hep bildik şeyler. Daha iyilerine layıksınız. Size güzellikler yakışıyor. Benim sizin gibi olmadığımı biliyorsunuz. Çünkü benim bü-

tün trenlerim kaçtı. Beklediğim ve benim olan tren bir türlü gelmiyor. Bilinmedik bir dağın ortasında belki de yüzyıllardır aynı güneşin altında alışkın olduğu bir sıcaklıkta kavrulan geniş bir bozkırın her bakıldığında işte sonu orasıymış gibi görünen bir noktasında, lokomotif devrilmiş. Vagonlar da... Makinist evini, ocağını, çocukluğunu özlemiş; zaten yakın olan köyüne gitmiş. Görüyorsunuz, ne şanslı insanlar var. Gidecekleri yer zaten yakındır her zaman. Bense in cin top oynayan kurak bir istasyonda bekliyorum. "Ya gelecek ya da gelecek" demiyorum; "Belki gelmez" diyorum. Ama yine de bekliyorum. Bir tren gelecek, bineceğim ve kendime gideceğim. Beklediğim bu. Damarlarımın yırtıldığını hissediyorum. Kan yitiriyorum. Derya yalnızca kanamayı artırdı o kadar. Onu çokça suçla(ya)mıyorum can damarımı kesmesine rağmen. Bunu yapmasaydı ben yine de kan yitirecektim.

Kendi coğrafyamın artık alıştığım ikliminde kimselere duyurmamaya çalışarak isyanımı yaşıyorum. Böylesi bir isyanla hayatın neresinden ne kadar tutulabilirse o kadar tutuyorum işte...

8

Ölümden Öte Yol

Gitmişti.

Kuyunun yankılanan derinliğinde
saklanmış suyun altında
yosunlu, parçalanmış yüzü kalmıştı.

Sık sık karşıdaki çamlığa giderlerdi. İlhan yeni şiirlerinden birini okurdu Derya'ya. Kendi parasıyla bastırdığı ilk şiir kitabı elinde kalmıştı ama ikinci kitabı bir gelin gibi düşlerini süslüyordu.

"Sen varken kendim olamıyorum. Umutla umutsuzluk arasında bir yol bul ve ilerle." demişti Derya'ya.

Kim bilir kaçıncı buluşmaları, kaçıncı ayrılıklarıydı. Derya'nın okuduğu liseye gider, bahçenin dışında onun çıkışını beklerdi. Sonra pastane, dolmuş durakları, parklar... Bir seferinde Derya, tren yolundan atlarken ayağını incitmişti. On gün okula gitmemişti. Ayağının iyileşmesi için pazardan sebze, meyve, balık almış, Derya'nın kardeşiyle göndermişti. Pastaneden lokum, kırtasiyeciden defter kabı. Ve her gün mektup.

Kar yağmış, dona çekmiş. İlhan camdan dışarıyı seyretmekte. Derya çöp dökmeye gidiyor.

"Sana güzellik yakışır çöpçü güzeli."

"Camı açsana..."

Açıyor.

"İnsanın özlediği birini görmesi ne güzel."

"Sana bir şey söylemek istiyorum. Bana söz yüzüğü alsana..."

Gidip yüzük alıyor.

Ay aydınlık bir yaz gecesi bahçede otururken tüm dünyaya haykırıyor:

"Ben hayal görüyorum. Ben bir hayalim... Her şey bir hayal..."

Derya bir adamla gezip tozmaya başlıyor. Bir marketin kasap

reyonunda çalışan biri. İsteyecekmiş. Eve girip çıkıyor. İlhan yüzüğünü geri istiyor. Sonra evli, üç çocuklu bir garson... Birlikte Marmaris'e gidecekler. Gitmiyorlar. Yüzü solgun, zayıf diye vitamin hapları alıyor İlhan. Kasetler alıyor; makyaj malzemeleri, mektuplar gönderiyor.

İlhan günlük yazıyor.

Derya ara sıra eve gelmiyor.

İlhan kısa pantolonlu çocuktur artık. İki ağacın arasına gerdiği perdeden bir hayli uzaklaşmış, elinde beyaz bayrakla bilinmedik dağların ardında bu kez kendini kurtarmaya çalışmaktadır. Derya'yı ararken saatinin durduğunu fark eder.

Her pencerede Derya'yı görür. El ele tutuşup, gürül gürül akan ırmaklara koşarlar. Suya atlayan, döne döne uzaklaşıp giden Derya'dır. Saatler durmuştur. Zaman yoktur.

Gittiğinde, aynalı kuyunun yankılanan derinliğinde, saklanmış suyun altında, yosunlu, parçalanmış bir yüz vardı.

Lambayı söndürdü. Pencerenin dörtgen çerçevesi karanlığın içinde daha bir belirginleşti.

Bir şişe hapı ikişer üçer yutarak boşaltmıştı. Cama yasladığı boş kutu, pencerenin dikey ve yatay çizgilerinin birleşme noktasında yarı karanlık bir çıkıntı oluşturuyordu.

Ağır bir uykuya doğru sürükleniyordu. Yeni bir hikâye yaşıyor gibiydi. Bindiği tren bir tünele girmişti. Çıktığında yıldızları görecekti, yaprakları, kelebekleri, akan suları, kuşları... Rüya gibiydi. Bütün bir geçmiş, gelecek bu odanın içindeydi. Rüya gibiydi ama İlhan uyanıktı. Sessizliğin derinliği çarpıcıydı. Karşı sırtlardaki evlerden birinde bir adam öksürüyordu. Sonra yumuşak bir su sesi duydu. Duvarları yalayan, sızan, sünen, incelen ve birdenbire düşen bir su damlası. Önce yumuşak sonra sert. Birazdan kaybolacağını hissettiği, bir an karanlık camda parlayan, sonsuz yolculuğuna çıkmış bir yıldız gördü. Yıldız, damlayan suyun içinde kayboldu. Gök gürültüsüne benzer bir ses kulaklarına çarptı, yankılandı. Sanki birisi teneke yuvarlıyordu. İlhan yatağında sağa sola dönüyor, uyuyamıyordu. Birbirlerinin saçak altlarına tünemiş ge-

cekonduların bitmeyen sokaklarında yürüyen biri vardı. Ayak sesleri yaklaştı, yaklaştı, pencerenin önünde eridi, kayboldu. Derya elini siper etmiş camdan bakıyordu. Bu yüz, kuyudaki parçalanmış yüzün aynıydı. Karşı evin yağmurlu penceresinde ışıklar yanıp sönüyordu. Odanın içinde kediler dolaşıyordu. Ava çıkmış bir kaplan gibiydiler. Saldıracak gibi. Sonra kayboldular. Çığlık çığlığa trenler geçti. Dört çocuk, başlangıcı ve sonu olmayan boşlukta bir merdivene oturmuş, gizli bir oyun oynar gibi İlhan'ın gözlerinin içine baka baka gülüyorlardı. Sonra onlar da kayboldular. İlhan uykuyla uyanıklık arasında bir yerdeydi. Derya'nın annesini gördü. Beş altı metre boyunda bir kadındı. Önce kafası kayboldu kadının. İlhan konuşmak istiyor, ağzından tek kelime çıkmıyordu. Kadının belden yukarısı yavaş yavaş siliniyordu. Hepsi silindi. Bütün bunları tekrar görmek istiyordu ve görüyordu. Kediler hâlâ saldıracak gibiydiler. Tetikte. Ön ayaklar şişiyor, arka ayaklar pısıyor. Gözleri gözlerinde. Saldırmıyorlar. Bahçedeki çamaşır ipi rüzgârda sallanıyordu. Pencere ağarmıyordu bir türlü. İlhan uyumadığını biliyordu. Saatine baktı. Tam dört saat olmuştu hapları yutalı. Uyuyamıyordu. Çekip gidemiyordu. Kurtulamıyordu. Derya üzülecekti. Onun ağlamasına dayanamazdı. Derya'yı, sevgiyi bilmeyen bu insanların elinden çekip almalıydı. Dışarı çıkıp beni kurtarın diye bağırmak istiyordu. Dermanı yoktu. Kaynar kazanlardan kara katranlar dökülüyordu üzerine. Beyni ağırlaşmıştı.

Sızdı.

Pencereden odaya giren ilk ışık, masanın üzerindeki kâğıdı aydınlattı.

"Ölümümden Derya sorumlu değil. Ben senin evladınsam, onu üzme..."

Yazı iyice gün ışığına çıktı.

"Bir sevdalıyı, aysız bir gece vakti vurmuşlar; iki kişi ölmüş. Sevdalı gecenin koynunda, sevdiği beyaz çarşaflı yatağında. Birisinin gömleği kan olmuş, öbürünün saçları. İkisini uzak köşelere gömmüşler; kuşlar ulak olmuş, sular kavuşturan..."

9

Ey Gönül

Benim sevgiliden beklediğim aşk derdidir.
Başkaları ondan güzellik ve hoşluk dilerse gam yemem.
O güzellik gülistanıdır. Ondan diken
isteyenlerin diken, gül isteyenlerin gül
koparmasına şaşmamalıdır.

Molla Camî/*Baharistan*

dizleri yara bere içindeydi çocuğun

10

Samanyolu Senfonisi

Akasyaların altında diz dize konuşulan, kırmızı kiremitli, saçaklarından yıldızlar sarkan cumbalı evlere ilişkin, ilkgençlik yıllarının olmazsa olmaz romantizminin kolaycılığını değil

leylak kokuları sevgilinin kokusuyla karışınca, erotik solumalarla sonsuz birliktelik andları içerken yaşanan anlık duyguları da değil

aşkı tanımlıyordu İlhan.

Dokunmanın sırrını sözgelimi; ayrı coğrafyalarda "bir kez olsun göreyim"i tanımlıyordu. Söylenmez sözler söylenir olunca, felaketin her çeşidini birden tatmayı...

Bir kez olsun görebilseydi, eskiyen sesini duyabilseydi. Şimdi kendine kalan, birer pelte olmuş gözleriydi. Yasak sorular sormuştu. Gelecek zamanlar üzre ne varsa, işte oydu kimselere anlatamadığı.

Şiirleri yarım kalmıştı.

sensin,
zamanla zamansızlık arası bir yerdesin/sorulmaz
ne kaldı bildiğimiz, aynı gökyüzüne bakmaktan başka

Her şey bitmişti.

İlhan, kısa pantolonlu çocuğun sabahları yatağından fırlayıp evin arkasına dolandığında, düzlükte yeşil, sessiz bir boşluk, tren yolunun telleri boyunca uzanan sokakta üşümüş bir güneş bulduğu, damalı Chevrolet'nin tekerlerinin izlerini otların kapattığı yere ilk mezarını yapmıştı. Yüksekliği bir adam boyunu geçmeyen

çatıdan aldığı kiremidi kırıp tozlu, keskin parçaları dikdörtgen şeklinde çevreleyerek meydana getirdiği minik mezara Derya'yı gömmüştü. İğde ağacından kırıp getirdiği iki küçük dal parçasını da mezarın iki ucuna dikmişti. Derya'nın güneşin altında sıcaktan kavrulmasına gönlü razı olmamıştı. Bu iki dal parçası biraz da olsa korurdu onu güneşten. Derya artık burada gömülüydü. Kendi elleriyle gömmüştü. Kafasını ellerinin arasına alıp dört büklüm oturmuştu orada, saatlerce...

Görenler gidip haber vermişlerdi annesine.

yaşamayı tanımla şimdi de
öyle ki geriye kalan ne varsa ölmek diyelim

hiç yanılmam saklama sen de aynıydın
avuç dolusu boşalmış ilaç şişeleri pencerelerde

11

Felak

De ki: Yarattığın şeylerin şerrinden,
karanlığıyla ortalığa çöken
gecenin şerrinden,
düğümlere üfleyen falcı ve
büyücülerin şerrinden,
haset ettiğinde hasetçinin şerrinden,
karanlığı ayırıp sabahın aydınlığını
çıkaran Rabba sığınırım.

(Felak Sûresi)

Güzelim bahçe çöle döndü.

Hep o sel...

O bahar sonu öyle bir yağmur yağdı ki, ne var ne yok önüne katıp götürdü. Bahçedeki su da o zaman gitti.

Kuyunun suyu çekildi.

Bu bahçe önceden iyi iş yapıyordu. Allaha şükür iyi de kazanıyorduk. Sebze yetiştirip, pazarda satıyordum. Yazın kazandığımız bize yetiyordu; kışın da evlere temizliğe gidiyordum. Bir sel geldi, bahçenin suyunu aldı götürdü. Evin önündeki çeşmenin suyuyla bir avuçluk yeri sulayıp üç beş kuruş kazanmaya çalışıyorum. İlhan'ın sigarası, gazetesi... Bütün gün güneşin altında yüzüm çatlaya çatlaya, ellerim ayaklarım parçalana parçalana kazandığım rızkımızı o kör olasıcaya yedirdi. Ne yapayım, sesimi çıkaramadım; yine canına kıyar diye... Küçücük, pasaklı bir kızdı Derya... Sonradan serpildi, güzelleşti. Dünyada aklıma gelmezdi oğlumla aralarında böyle bir şey olacağı. İlhan Abi diyerek ders çalışmaya gelirdi. Ne de olsa komşumuz. Anası ilk başlarda sesini çıkarmadı. İlhan işe giremeyince, kadın yüz çevirdi bizden. Kızın bu hale gelmesinin tek sebebi o kadın. Bir kı-

zına sahip çıkamadı. Çok sıktılar kızı, her gün dövdüler. Nur gibiydi yavrucak, ne suçu vardı, evden soğuttular, İlhan'dan soğuttular... Az uğraşmadı yavrum, kızı kurtaracağım diye. İnsan sevdiğinin kötü yola düşmesini ister mi? Her şeyi sineye çektim, oğlumun hatırına her şeye katlandım. Derya'nın erkek kardeşi ayaklarında bir karış kirle evimize girip çıkardı. Postacılık yapıyordu ikisi arasında. İlhan kendi yemediği halde oğlan yesin diye kek yaptırıyordu bana. Bakkaldan kola alıyordu. O pasaklı oğlan bir ay içinde bir semirdi, bir semirdi, yanakları doldu, eli yüzü düzeldi. Yiyip içip çıktıktan sonra bastığı yerleri ağlaya ağlaya sildim her seferinde. Komşular dediler ki, bunlar oğluna büyü yapmışlar, sen bir hocaya git dediler. Karşı mahallede derin bir hoca varmış, ona gittim. Hoca, yıldıznameye baktı, her şeyi bir bir anlattı. Büyü yok, oğlun çok seviyor, dedi. Bir muska yazdı; bunu parçala, havanda döv, kızın evinin önüne suyunu dök, dedi, kız o zaman vazgeçer. Oğlanın vazgeçmesi için de bir muska yazacakken avcumdaki paraya baktı; yirmi bin lirayı uzattım. Paran yoksa bu iş olmaz, dedi. Yüz elli bin lira istedi. Hemen o gece hocanın dediklerini yaptım. Ondan sonra kız vazgeçti, bıraktı oğlanı. Eğer param olsaydı da oğlana da yazdırabilseydim, o da vazgeçerdi. Gözü çıksın şu parasızlığın! Ben nerden bulayım yüz elli bini!

12

Aynalı Kuyu

bu bahçeden kurtulabilsem
o çocuk artık gelmese buralara, sessiz sessiz, hiç konuşmadan dolaşmasa ortalıkta, bir unutabilsem onu,
bir atlatabilsem,

ondan kurtulsam

13

Gündökümü

Bir ab kenarında idim yâr ile tenha,
Mehtap görünmekte, şafak olmada peyda,
Karşımda idi sevdiğimin ol gece gûya,
Hem kendisi, hem sureti, hem fikr-ü hayali.

Abdülhak Hamit

Yabancılaştık!

seni götüren uzaklara
yakınlıklardı
beklenmedik giderdin/
anlaşılmadı
bastığın toprakta akrep yuvalarıydı
bastığın toprakta akrep yuvalarıydı
bilinmezlere gidip gelirdin
bilinmedi

29 Temmuz

Günlük yazmayı nicedir istiyordum.

Bugün her zamankinden çok kendimi yargıladım. Kimim ben? Varlık nedenimin diğer insanlardan bir farkı var mı? Bunca savaşın sonucunda ne kazandım? Oysa yitirdiğim ne çok şey var!

Aslında hayatla anlaşamayışım boşuna değil. Benim çok önem verdiğim nice değere pek çok insan gereken önemi vermiyor. Olmayacak kişileri seviyorum, inanılmaz bir iyi niyetle, çiçek gibi duygularla mücadele ediyorum, olmuyor... Toplum beni bir hilkat garibesi gibi görüyor. (Böyle mi olmalıydı? Ben anlaşılmasına, dünyasına girilmesine değmeyecek bir insan karalaması mıyım?)

Derya'yı çok özledim. Suç mu? Kime açılayım şimdi? Bugün

Kızılay'da onu aradım. Olabileceği her yere baktım, birlikte olduğumuz mekânlara... Sevgisiz gözlerini görmek istedim. Çünkü omzuma yaslanırken sevgiyle bakıyordu bir zamanlar, benim için ağlıyordu kapkara...

ilkyazdı. yaprak kıpırdasa ellerini arardım.

anılarda yalnız kalmak zoruna gider her insanın, görüntüler aynıdır, konuşmalar yerli yerinde, kim bilir sen hangi sensin uçuşan eteğiyle, anılarda yalnız kalmak zoruna gider her insanın, limon sürerdim saçlarıma dağıtıp kaçmaya bayılırdın, arkası artist resimli aynam vardı/unuttun mu/ikimizi birden yansıtınca/güneşin yedi rengiyle

gülerdik

basma entariyle koşardın, kanayan dudakların vardı/tozlu saçların uzun ve siyahtı, ellerin/sonra/ah görülmemiş cilveliydin/eritirken tenimi esmerliğinde/ilahımdın yedi iklim yedi deniz/sorgusuz seviyordum

Onu kaybedeceğime asla inanmadım, inanamıyorum.

Sanki yine gelecek gibi. Kendi sesiyle konuşacak, özür dileyip "Çok özledim" diyecek gibi. (Ve ben, beni benden başkasına anlatamıyorum.)

30 Temmuz

Günün ilk saatleri. Çok sıkılıyorum. Binlerce olay geçiyor gözümün önünden. Kahroluyorum. Artık üzülmek istemiyorum. Oysa mutluluk, yıldızların yeryüzüne inmesi kadar uzak ve belki de anlamsız. Ama yaşamak zorunda olduğumu biliyorum. Kendimle birlikte annemi üzdüğümü de...

İnançlarımla boğuşuyorum...

Ey, bitimsiz bekleyişlerin nazlı kızı, ey umut, ey çiçek, nerdesiniz?

Neden gecenin bile çekip gittiği bu saatte çoktan bitmiş olması gereken düşüncelerle uğraşıyorum ki?

31 Temmuz

Artık geceleri seviyorum. El değmemiş güzellikleri düşünebilmem için en uygun zaman oluyor.

Doğduk yaşamayı umarak... Ne güzel... Kirletilmiş duygular, çiçeğini kaybetmiş sevgiler olmasa, sıcak bir aile ortamında her gün üretilen sevgi yerine, sevginin çoktandır terk ettiği ortamlarda aranan sevgiler olmasa... Derya da sevgiyi yanlış yerlerde aradı her zaman. İçine katran karası duygu ve düşünceler yerleşmişti. Bütün bunları baştan beri bildiğim halde sevginin gücüne inanmıştım. Yenemedim bir türlü. Yaptığı yanlışlar onu biraz daha kendinden uzaklaştırdı, yeni yanlışlara analık yaptı. Anlıyordu biliyorum. Kavgamı anlıyordu. Ama içindeki her şey ona yabancı da olsa onu simgeler olmuştu çoktandır. Etini ve beynini bu çıkmaza öylesine kaptırmıştı ki, benim yaptıklarım akıntıya kürek çekmekten başka bir şey değildi.

3 Ağustos

Dün günlük yazamadım.

Bugün ise komşu kadınların kahve falına baktım. Hepsi de doğru çıktı. Nazik Hanım'ın kızı Küçük Derya'nın da falına baktım. Derya'ya bakarken çok heyecanlandım. Benim de Derya'm vardı. Kim bilir hangi yaban ve hoyrat kollarda tükenişe gidiyor şimdi...

Bugün çok önemli bir gerçeğin farkına vardım. Ben yine sevebilirim. Üstelik bu kez daha çok ve mutluluktan, onu yakalayabileceğimden daha çok umutlanarak. Çok şey mi istiyorum Allahım ? Bu emanet can daha ne kadar acı çekecek ?

Derya'nın annesi çok üzülmüş. Yazık ki ona yakışan bu....

4 Ağustos

Yine kendime kaldım... yine gece... Her gece aynı hikâyeyi eksiksiz yaşıyorum. Benim olmayan tuhaf bir hayatın diyetini ödüyorum sanki. Geleceğin ahtapot kollarıyla sardığı benliğim, ceza-

sına çoktan razı olmuş eski bir hükümlü gibi bilinmeyene gidiyor. "Gel" diyor kara gözlüm. Bilmeceler çözümsüz mü kalacak yine, yoksa her bilmece yeni kaçış yolları mı aratacak?

Bir an önce insanların arasına karışmalıyım. Sokrat bilgeliğiyle gülmeliyim onlara. "Gerçeği ben biliyorum" demeden, maskeli baloda yudumlanan uyuşturucu sıvıların sallantısıyla karışmalıyım aralarına. "Belki bir gün ben de gelirim" diyerek, yitirdiğim, budala uygarlığa kurban verdiğim yüzümü, sevgi pırıltısı gözlerimi, kan sıcağı ellerimi, yalnızca iyiye, güzele, çiçeklere yürümüş ayaklarımı aramalıyım. Yazılmamış bir hikâye olmalı bu. Çok az insanın kahramanlığını üstlenebileceği bir hikâye...

Artık vakit tamam. Hayalini de terk edeceğim. Senin için asla ağlamayacağım.

Şu anda kucağımda minik kedim Sementa var. Hayvanların yozlaşmamış kişiliklerine gıpta ediyorum. Şimdi merakla defterimi kokluyor. Kucağıma aldığımdan beri mırıltısı kesilmedi. Koluma yatıyor, kalemi ısırıyor. Küçük bir bebek gibi çok meraklı.

5 Ağustos

Sementa yine yanımda. Oda havalansın diye pencereyi açmıştım. Pencerenin önünde yatıyor. Alışmadığı sesler duyunca kaygıyla bakıyor. Hayvanlardaki kendilerine özgü çokbilmişlik her zaman ilgimi çekmiştir. Her biri sanki daha önce bin kez yeryüzüne gelmişler gibi... Öteki yavru kediler dışarıda kalmak zorundalar. Annem eve almıyor. Üstelik bugün yaramazlık yapmışlar. Sementa sinek avlamaya çalışıyor şimdi. Ah minik kedi, bunu beceremezsin. Yanıma gelmiş yardım istiyorsun. Bu işte üstüme yok, gel bakalım sinek avına.

Av işi bitti. İki sinek, bir kelebek. Ne yapalım Sementa Hanım, bu kadarla yetinmeye çalış, mönüde bunlar varmış.

26 Eylül

Bu bir masal değil. Çünkü masallar yalan olur. Bu, bir masalın iç yüzüdür. Sevdiği için nice kavgalar veren, güzellikler sunan bi-

risi varmış. Birisi varmuş, "o üzgün" diye cehennemler yaşayan. Sevdiğini kendi eliyle, mutlu olması için bir başka sevdalıya götüren; ekmeğini, beş kuruşunu bir çocuk sevinciyle sevdiğiyle paylaşan, nice darbe sonrasında bile gururunu hiçe sayıp gözyaşlarını saklayarak ayakta durmaya çalışan birisi varmış. Oysa sevdiği yalan dostluklara inanmış bir kez. Yüzüne tokat atıp neşelenenlere inanmış. Hiçbir inceliği olmayan kaba duygulara, sevda demeye dilimin varmadığı ihanet duygularına inanmuş. Cinselliği zehir zıkkım sunanlara... Başıboş umutlara, tuzak gönüllere...

Geride, buruşturulup sokağa atılmuş bir kâğıt parçası kalmuş.

Bana kalanlarsa, bir tutam saç, kömür karası gözler, bomboş bir pencere ve bahçede dolaşıp duran bir çocuk...

14

Son Bir Kez

Leyla, sonbahar görmemiş bir
beyaz gül; Mecnun, solmuş
sararmış bir çimen. Leyla, sabah
gibi aydınlık; Mecnun, mum
gibi onun önünde sönüyor. Leyla,
zülfünü naz ile omzuna atmış;
Mecnun, kulağına kulluk halkasını
takmış vefalı bir köle.

Nizamî/*Leyla ile Mecnun*

Biraz önce sanki yağmur yağacak gibiydi. Hava birdenbire bulanmıştı, bahçede bir yel gezinmişti. Yel durmuş, hava apansız bir gün ışığına yakalanmıştı şimdi. Bahçedeki ağaçlar rüzgârsız, sıkıntılı kalakalmışlardı. Dallarda külrengi bir sessizlik vardı.

İlhan evin önündeki derme çatma sedirde oturuyordu.

İlkyaz sabahlarının ürpertici serinliğine karışan buğulu iğde kokusuyla baygın düşmüş bahçede, iki ağacın arasına gerdiği perdenin önünde kılıktan kılığa girerek bir hayali yaşatışını, ay ışıklı gecelerde gökyüzüne pencereler açarak haykırışını, intihar korkusuyla ilaç şişelerine bakarak ancak sabaha karşı uykuya dalışını, bulutlar gibi usulca kayan görüntülerin camları doldurduşunu hatırlıyordu. Hatırlıyordu, çünkü kendi tarihinin kahramanları gece gündüz, bıkmadan, yedi iklim, yedi mevsim her yerde karşısına çıkmışlardı; çünkü Derya'nın ayak sesleri sadece bu gecekonduların değil koca şehrin bütün sokaklarında yankılanıyordu; çünkü yaşadıklarının hepsi bir uğultudan ibaretti. Kaç kez bu uğultunun kesilir gibi olduğunu hissetmişti... Karanlığından korkmadığı uyku uçlarına asılı geceleri beklerken, tren yoluna kar yağdığını görüp uzaklara gidemeyeceğini düşünürken, bahçenin

ağaçlarına usulca sokulan sisi keyifle seyrederken, bahar gelince, Derya'nın mezarının nemli toprağında açan kokulu, mor menekşeleri koklarken... kaç kez... "Bu sevdayı öldüreceğim" demişti kendi kendine. Mezarı kendi elleriyle kazmıştı. Gerçekten, ayaklarını yerden kesen bu uğultu, herhangi bir rüzgâra dönüşebilir miydi?

Dördüncü sigarasını yaktı.

Karşı evin iki yüz kırk üç gündür boş olan, garip, ağlamaklı, yağmursuz penceresine baktı.

Günler kolay geçmiyordu. Derya hiç bu kadar uzun gitmemişti. Hiç bu kadar özletmemişti kendini. Tam iki yüz kırk üç gün... Tek tek saymıştı, küçük umutlanmalarla oyalanıp, ölümle oynayarak.

Tam önündeki, yaz bahar boyunca en çok yaprağı yüklenen çıplak, utangaç, çıtkırıldım dala uzandı; kırdı.

Kalktı; kısa pantolonlu çocuğun mevsimler boyu aralarında bir görünüp bir kaybolarak dolaştığı ağaçlara doğru yürüdü.

İki Film Birden

Gelecek Program

Belki de bu yüzden, sadece bu yüzden olmayan birini sevdim.

O sıcak yaz günlerinin kimsesiz öğle sonlarında sinemanın tenha karanlığına sığınırdım. Uzak koltuklardan birine otururdum. Kalabalık içinde saklanmanın bir yolu olmalıydı bu. Kimse birbiriyle yüz yüze gelmek istemezdi. Yalnızlığından utanan insanların yeriydi sinema... "Beş Dakika Ara" verildiğinde daha salondan çıkmadan yakılırdı sigaralar. Büfedeki "yağlıtuzlumısır" poşetlerine, meşrubat şişelerine, hepsi kırmızı ambalajlı çikolatalara dönüp bakmazdım. Tuvaletin kararmış aynası kimsenin yüzünü göstermezdi. Ölgün, kırmızı ışıklarıyla dinlenen loş salondan, yuvarlanan şişe sesleri gelirdi. "Gelecek Program"ın bu filmden daha güzel olduğunu düşünürdüm afişlerin önünde dikilirken. Haftaya mutlaka yine gelmeliydim.

Çoğu filmden aklımda hiçbir şey kalmadığı halde, kimi filmlerden sonra tek kişilik yatağımda çoğalırdım. Beni evden atan, neredeyse koştura koştura bir sinemanın önüne getirip bırakan bu filmlerdi. İşte o filmlerden sonra: gözlerimi kapadığımda, hayalimde canlandıracağım görüntülere yenilerini eklemenin heyecanı bir anda bütün vücudumu dalga dalga dolaşırdı. O andan itibaren, perdedeki yalancı kıpırtılarla bir bütün olurdum; karanlık beni yutardı. Dışarı çıktığımda herkes bir şeyleri saklamaya çalıştığımı anlayacak diye telaşa kapılırdım. "İşte o!" diyeceklerdi sanki; acıyacaklardı, ayıplayacaklardı, kıs kıs güleceklerdi, kim bilir belki küfredeceklerdi... İnsanlardan, vitrin camlarından, bulvarların yoğun gürültüsünden kaçar; kan ter içinde, kendimi dolmuşa zor

atardım. Parayı uzatırken sesim çıkmaz, eğer paranın üstünü alamamışsam, dikkatlerini çekerim de, beni görürler, gözlerimdeki pişmanlığı fark ederler korkusuyla ağzımı açıp tek laf etmezdim.

"İki Film Birden"di.
"Devamlı"ydı.

İsterseniz aynı filmi defalarca seyredebilirdiniz. Hiçbir zaman sinemayı en son terk eden kişi olmadım; bu da bir şeydir. Yağmur yağıyormuş gibi çizgili, cızırtılı, güya beyaz perdeden; hiç tanımadığınız bir sokağa, yeşil tarlalar arasından uzanan beyazımsı bir yola, ulu ağaçlı bir ormana, ışıklı bir ırmağın her iki kıyısına ya da bir denizin ardına çıkabilirdiniz: yüzünüzde denizin mavi aydınlığı, gözlerinizde ufkun buğusu, saçlarınızda rüzgâr... Yanınıza istediğiniz bir kızı da alabilirdiniz. Bu, filmdeki kız da olabilirdi. Ellerini tutabilir; gözlerinin içine içine bakarak fısıltıyla, kimselerin duyamayacağı, kimselerin anlayamayacağı, sadece ikinize ait olan şeyler konuşabilirdiniz. Herkesin yalnızlığını paylaşabileceği biri olmalı değil mi? Ben yalnızlığımı paylaşmak istemezdim; düşlerini paylaşabileceğim birini alırdım yanıma. Yani onu... Bazen bir pastanede, bazen bir çay bahçesinde beklerdim. Sık sık saatime bakardım. Garsonun beni izlediğini fark ettiğim anda, beklemekten sıkılmış insanların yaptıkları gibi sağıma soluma bakar, sabırsızlanırdım. Ama o gelmezdi. Zaten hiç görmemiştim onu.

Onun için sinemalara gittim; onun için şiirler yazdım; gecenin bir yarısı kendimi yollara vurdum; nice yağmurlarda onun için ıslandım; ama onu göremedim.

Sinemanın bir yalan olduğunu; kendimi bütünüyle iki boyutlu perdedeki görüntülerin gelip geçiciliğine; maceraların, o erişilmez hayatların büyüsüne kaptırmışken, birdenbire "son" yazısının perdeyi boydan boya kaplamasından sonra değil de; kapıdan dışarı çıkıp, akşamüstünün ve belli belirsiz serinliğin düş kırıklığıyla karşılaşınca anlardım.

Bütün yeniyetmeler, olmayan birini sevmemiş midir?

Filmler, afişler kadar güzel değildi. Başlangıçla sonu bir çırpıda söyleyen, hikâyeyi orasından burasından az çok anlatan afişlerin sakladığı bir sır olmalıydı. O yüzden "Gelecek Program" afişleri daha bir esrarengiz görünürdü gözüme...

İşte bu yüzden, sadece bu yüzden "Gelecek Program" görülmeliydi.

Pek Yakında

I

Son kez bir yolculuğa çıkıyormuş gibi, hiç bilmediğim bir yere, kendi hayatımın filmini seyretmeye gidiyormuş gibi girdiğim sinemanın karanlık kapısı hep ürkütürdü beni.

Çünkü yürek çırpıntısının önü sıra açılan çift kanatlı kapı, pişmanlıkların üstüne kapanırdı. Her zaman herkesten sonra, bıkkın karanlığın ortasına kocaman bir gong sesi düştüğünde girerdim içeri. Yer göstericinin cılız, oynak, bir o kadar da hızlı ışığının peşinden, bir yandan perdedeki görüntülerden bazılarını yakalamaya, bir yandan da meyilli, geniş basamaklardan düşmemeye gayret ederek korkak adımlarla yürümeye çalışırdım. Yer gösterici her zaman en münasebetsiz yere oturtturdu beni. El fenerinin yalandan, öylesine işaret ettiği iki kişinin arasındaki daracık, kırıldı kırılacak sözüm ona koltuğa doğru, insanların ayaklarına basıp dizlerine çarparak ilerlerken; büyük bir gürültüyle düşeceğim, bütün ışıklar yanacak, salondakilerle birlikte perdedeki, henüz hikâyelerini anlatmamış görüntüler dönüp bana bakarak kahkahalarla gülecek, beynimin orta yerinde büyüklüğü akıllara durgunluk veren bir gong vuracak sanırdım.

Çocuk(muy)dum ?..

Yazlar bitmek bilmezdi. Ellerim ceplerimde, akasyaların gölgesinde yürürdüm. Kimselere anlatacak bir şeyim yoktu. Zaman daima bir yaz öğlesiydi. Küçük şehrimizin kavruk sokakları hiçbir yere çıkmazdı. Bir türlü gösterime girmeyen "Pek Yakında" afişlerinin karşısında, duvara oturup çekirdek çitlerdim. Sinema yalnız

ve kalabalıktı. Bense bir türlü kendi maceramı yaşayamıyordum.

Oysa o karanlık, loş salonda bilmediğim nice yazlar yaşanıyordu. Benim yerime hayatı yaşayan, o hiç yaşlanmayan insanlardan ödünç aldığım düşleri bitmeyen karanlıkta bırakıp dışarı çıktığımda yağmura yakalanırdım. Bazen de akşamın ilk alacası eve kadar peşimden koştururdu.

II

Can sıkıntısı mıydı? Eski alışkanlık mıydı? Yoksa gazetedeki o ilan mı? Uzun zamandır hayallere sığınmıyordum. Arada nice şehirler, nice yazlar, nice yüzler; silik, puslu anılar, yaşanmış ya da yaşanmadan bırakılmış nice hikâyeler vardı. İlandaki o yazı mıydı aklımı çelen? "Kapıyı her açışında yeni bir fantezi yaşadı..." Bir de o siyah-beyaz resim: yüzü bize dönük olarak –bir kapıyı açtığımızda karşımıza çıkacakmış gibi– uzanmış yatan çıplak kadının arkasında –bizden önce davranmış; bizim yerimize– bir adam... Adamın eli... belki de oydu beni buraya çağıran.

Sinemanın hep bilmediğim bir yolculuğa çağıran kapısı bu kez ürkütmemişti beni. Basamaklardan korkmadan inmiş, kimsenin ayaklarına basıp dizlerine çarpmamış, yer göstericinin yalancı el fenerine ihtiyaç duymadan en münasip yere oturmuştum. Işıklar zaten yanıyordu. O koskocaman gongun sesi de hiçbir yere düşmemişti. Perdedeki bir hayli yaşlanmış görüntüler bildikleri bütün hikâyeleri anlatmış, kimselere ödünç verecek düşleri kalmamıştı. Artık yazlar bitmiş; zaman, öğleüzerlerini ve öğlesonlarını inanılmaz bir hızla ortadan silmişti. Bir tek o kalmıştı. Beni bir tek o tanımıştı: bitmeyen karanlık... Hâlâ direniyordu. Hâlâ elinde, dağıtacağı yeni pişmanlıklar vardı.

Artık pişman değildim.
(bunca yıldan sonra)
(hâlâ bu tür filmlere gelebiliyorsun)
(neden?)

Utanıyordum.

Önce "Gelecek Program" ve "Pek Yakında"ların afişlerine baktım. Sonra "Gösterilen Program"a.

Kızlar çoğunluktaydı. Kot pantolonlu, spor-heybe-torba-çantalı, elleri ağızları sigaralı kızlar. Ve hepsi de el ele, çoğu öğrenci çiftler. Bana bakıyorlar gibi. "Bunun burada ne işi var?" der gibi. (Benim burada ne işim var?) Aslında kimse kimseye bakmıyormuş gibi yapıyor. Burası, herkesin her gün geldiği sıradan, alışılmış bir yer sanki. Camlı bölmedeki film karelerine bakmak son derece olağan bir iş. Sanki camlı bölmedeki fotoğraflar birazdan seyredeceğimiz; bize, "kapıyı her açışımızda yeni bir fantezi yaşatacak" filmin en can alıcı görüntüleri değil! Sanki bu insanlar benim bildiğim bütün insanlardan farklı. Oysa biraz önce, şu kapıdan girmeden evvel; sokakları dolduran kalabalık; hep bildiğim, tanıdığım, her gün beraber yaşadığım, kokusunu duyduğum, otobüste birlikte sıkıştığım, yaya geçitlerinde karşı karşıya gelince bir sağa bir sola hamle yaparak çarpışmamaya çalıştığım insanlardan oluşuyordu. Onlardan bir kısmının, artık yürek çırpıntılarının önü sıra açıldığına inanmadığım şu kapıdan içeri girince böylesine farklılaşacağını, duvara oturmuş, "Pek Yakında"lara bakarak çekirdek çitleyen o eski yeniyetme aklına getirebilir miydi?

Hâlâ pişman değiller.

Biletleri kontrol eden adam, büfedeki çikolatalı, kolalı, yağlı-tuzlumısırlı adama:

– Çayı koydun mu? diye seslenmişti.

Bu adamlar, kavruk sokakları hiç bitmeyecek bir öğleyi yaşayan küçük şehrin adamlarına benziyorlardı. Bunlar kendi maceralarının sonuna gelmişlerdi.

Sarı sıcak bir çöl afişinin önündeydim o adamı gördüğümde. Gölge gibi bir adamdı çöldeki. Adam değil siluet, leke... Adam, kapıdan böyle yerlerin kurduymuş gibi girmişti. Kendi halinde, etrafıyla ilgilenmeden afişlere bakıyordu. Esasında kendini saklamaya çalıştığı her halinden belliydi. Beyaz bir gömlek, gri pantolon; sivri uçlu, yumurta topuklu ayakkabılar. Göbek öyle bir sarkmış ki, siyah kemerinin ön kısmı görünmüyor. Elinde her za-

man olduğu gibi sigara. Taşradan gelmiş bu sabah. İşlerini halletmiş ya da edememiş, her neyse, arabası akşam kalkıyor; gelmişken şu filmi kaçırmasın... Memleketinde sinemaya gittiği mi var? Sahi, o küçük şehirde sinema nerdeydi? Çocukken ve hatta ilkgençlik yıllarında giderlerdi hani. Şimdi nasıl filmler oynatılıyor ki o sinemada? Yok canım, orda böyle filmleri oynatırlar mı? Oynatsalar da "en önemli" kısımlarını keserler. O zaman da kaldır çöpe at. Kesmeseler bile koca adam nasıl gider böyle bir filme? Gören olur, duyan olur... Üstelik çoluk çocuğun içinde böyle bir film... Ama burası başka! Yarın memlekete gidince arkadaşlarına anlatır. Onların da dünyalarına yeni fanteziler eklenir, kapıyı her açışlarında...

Gong sesi.

İçeri girip yerlerimize oturmamız gerek.

İkinci gongla birlikte ışıklar sönüyor.

Sağlam bir koltuk. Dolby stereo sistem. Air condition.

İşte camlı bölmede ve gazetedeki ilanda resimlerini gördüğümüz kadınla erkek...

III

Sokaklar birbirlerini tanımayan insanlarla doluydu. Her biri diğeri için pek çok şey hayal ediyor; gerçek olabilecek buluşmalar, sohbetler düşünüyor; ama kimse kimseyi selamlamıyordu. Bir an için karşılaşan bakışlar hemen başka tarafa yöneliyor, başka bakışlar arıyorlardı.

Film kareleriyle doluydu her yer. Yeniden, yeniden çekilen bir film oynuyordu sanki.

Film bitmemişti.

"Pek Yakında"ydı.

Kar Kuyuları

Her Şey Bıraktığım Gibi mi?

Yoktu artık. Hepsi buydu. Bu kadardı. İşte gün bitmişti. Uzun bir düş gibi, dumanlı, tuhaf bir sisin ardında kaybolmuştu her şey. Karanlık yoğunlaşmıştı.

Başını cama dayadı.

Banliyö treni hareket etti.

Gecenin karanlığı hafifleyip yok olduğunda denizi görmenin yeşilliği akıyordu içime. İki kaşımın arasına yorgun bir ağrı gelip oturmuştu. Şoförün uzattığı sigarayı yaktım. Otoyolun kenarındaki direklere tutunmuş lambalar, hızla yayılan solgun sabah aydınlığında artık işe yaramaz bir kızartıyla gökyüzünün geniş boşluğunda donup kalmışlardı. "Bu şehirde yaşıyor" diye düşünmüştüm. Sinsi bir toz gibi yavaşça çöken bir ürperti duyuyordum. Boğaz Köprüsü'nden geçiyorduk. Sular aşağıda masmavi uyanıyordu.

Şehir yeni bir cumartesi gününe başlıyorken, telefonda sesim titriyordu:

"Cumartesi günleri çalıştığını bilmiyordum, öylesine aradım."

Sevinmiş gibiydi. Şaşırmıştım. Soğuk bir sesle karşılaşacağımı sanmıştım ve kendimi buna hazırlamıştım. Hatta telefonu yüzüme kapatır diye düşünüyordum. Oysa eskisi gibi sıcak, içtendi sesi. Beni hangi rüzgârın attığını soruyordu.

"Askerlik için... Yarın akşam birliğime teslim oluyorum. Yedek subay okuluna..."

Güldü. Beni asker üniformasıyla düşünemiyormuş.

"Öğle yemeğini birlikte yiyelim."

Saat on ikide buluşmaya karar verdik.

Karanlıkta belli belirsiz ağaçlar geçti camdan. Raylardan çıkan kesintili sesle doldu kulakları. Vagonların ışıkları ne olduğunu kestiremediği binalarda dolaştı.

Saat on ikide geldi. Şehri dolaşırken, karşılaşma anının nasıl olacağını düşünüp durmuştum. Gözümün önünde değişik görüntüler canlanıyordu: telefondaki konuşması ve öğle yemeği teklifi bir oyundan ibaretti. Beni görünce gülümseyerek yanıma yaklaşacak ve birdenbire bir tokat atacaktı. "Zavallının birisin sen!" diyecekti sadece. Dönüp gidecekti. Belki de filmlerde olduğu gibi bir kucaklaşma sahnesi... "Özledim seni. İyi ki aradın."

"Merhaba" dedi. Üzerindeki siyah takım bir işkadını ağırlığı vermişti ona. Saçlarını kestirmişti. Biraz da kilo almıştı galiba. Tokalaştık. Sonra uzanıp yanaklarımdan öptü. Öğrenciliğinden beri yitirmediği gülümseme vardı yüzünde. Nefes almak istiyordum. Çırpıntılı mavilikte uğuldayan köpüklü dalgaları soluyabilmek. Dalgalar büyüyor, savrulup dağılıyor, kokusu yitmeye başlıyordu denizin. Beyazıt Kulesi öylece dimdik. Uzakta camilerin ağır kubbeleri köhne binaların üstüne çökmüş. Balıkçıların bağrışları uyarıyor beni. İçimde bir bulantının kıpırdadığını duyuyorum.

Eski, karanlık hanların bulunduğu bir sokağa doğru yürüdük. Sokak tenha. Bütün bunların bir rüya olduğunu düşünüyorum nedense. Yürürken sık sık yüzüme baktı. Saçlarımın iyice döküldüğünü fark etmiş gibiydi. Ya diğer değişiklikleri ? İçimdekileri ?.. Artık eskisi gibi olmadığımı... O hiç değişmemişti. Kendinden emin, kararlı.

Karanlık yüzlü pasajlarda eski çağların soğukluğu yankılanıyor; köfte, midye tava, kızarmış patates kokan, ayaküstü yemek yenen, çoğunlukla aynalı küçük dükkânların kapı önlerinde sönüyordu. Konudan konuya atlayarak, arada bir bana bakarak konuşuyordu. İthalat-ihracat yapan bir şirkette çalışıyordu. Maaşı fena değilmiş. Hiçbir şeyi unutmamış olduğunu ama bunu bana belli etmemek için epey çaba gösterdiğini hissediyordum.

SENİ ARAMAMALIYDIM. BU İSTANBUL GÜNÜNÜ BİR AN EVVEL BİTİRMELİYİZ. BİR KEZ DAHA, BUNCA ARADAN hayatı tek başıma kurgulamayı becerememeyip, korkaklığımı, dirençsizliğimi geceler boyu, sonunda onca saat ne konuşulduğunun hesabını kimsenin veremediği içki masalarında sürüklerken;

içimde yavaş yavaş büyüyen o huzurlu duygu beni çağırıyor,

yağmura bulaştığımız, yerinden koparılmış mevsimlerden herhangi birinde, perdelerden birini aralayıp kendime yeni bir yüz giydiriyorum...

Artık ikimiz de zamanın dışındayız. Belki gözyaşlarıyla, yürek burkuntularıyla hatırlayacağımız günlere ilk adımı attığımızı, aşkların, mutlulukların gün gelip unutulacağını bilerek başlıyoruz ayrılığa...

SONRA BİR KEZ DAHA BİTİRMELİYİZ!

Kaybedilmemesi gereken ama her nedense kaybedilmiş değerli bir nesneyi bulmanın sevinciyle, onu yeniden kaybedeceğini bilmenin üzüntüsü arasında bocalıyordu duygularım...

Geniş, gürültülü bir caddeye çıktı sokak. Güzel bir lokantaya girdik. Yapma çiçeklerle süslemişlerdi tavanı. Köşelere konulmuş uzun boylu tropik bitkiler derin bir ormanın yeşil loşluğunu çağrıştırıyordu.

"Rakı içer misin?" dedi, gülümseyerek.

"Almayayım..."

İşte aynı masadaydık. Aradan bir yıl geçmişti. Koltuğumuzun altında kitaplarla bir çay bahçesine giderdik o zamanlar. Yaz güneşinin kızdıramadığı tahta sandalyelere otururduk. İlk işimiz sigaralarımızı yakmak olurdu. Ders çalışırdık saatlerce. Yeni çıkan kitaplardan, filmlerden, müzikten konuşurduk sonra. Önümüzde uzun, parlak bir gelecek vardı. Kimse dokunamayacaktı o geleceğe. Önemli insanlar olacaktık. Bir şeyler yapabilirdik.

Hep sevgiyle bakardı gözleri. Şimdi olduğu gibi...

"Neler yaptın bu arada?"

Bir şey yapmadım. Değiştim sadece...

"Hiç..." dedim.
"Çalışıyor musun?"
Elim sigara paketine gitti.
"İş bulamadım!"

Tren, istasyonlardan birinde durdu.

İkimizi sarıp sarmalayan beraberliğimizde durmadan konuşurduk. Meğerse kendimizden hiç bahsetmezmişiz... Daha doğrusu kendimizden bahsettiğimizi sanırmışız. Sormaya korktuğumuz sorular varmış. Cevabını bilmediğimiz...

Yeni açılan bir park vardı, sık sık oraya giderdik. Sonradan getirilip kondurulmuş orta boy bir çam ağacının altında oturur, avuçlarımızda buharı sıcak sıcak tüten çayların kırmızılığı, gözlerimizde yaprak yaprak çırpınan ışıltılarla, bütün benliğimizi kelimelere katarak, hayatımız ağızlarımızdan çıkacak sözlere bağlıymışçasına konuşur, konuşurduk. Yarının ne getireceğini merak eden ama gizliden gizliye de olsa yarının güzel olacağından ümidini kesmeyen insanların mutlu ışıltısıyla dolaşırdık.

Kapılar kendiliğinden kapandı. Tren yeniden kaymaya başladı. Geceye terk edilmiş istasyonun tenha peron uzantısı doldu gözlerine.

Birlikteyken, o mutlu dinginlik anlarının arasına yaşadığımız büyüyü bozacak, hayatın çirkinliklerinin arasına atacak tek bir düşüncenin bile girmesinden korkardım. Şimdi, başladığımız noktaya dönmek mümkün mü? Bunu istiyor muyum? Öyleyse niçin aradım onu? Buraya gelmeden önce onu aramayacağıma kendimi inandırmıştım. Gönderdiği bayram kartındaki telefon numarasını niçin aldım yanıma sanki?

"Arkadaşın var mı?"

Gözlerini kaçırdı benden. Kayıp gitti sanki bir yerlere. Sonra geri geldi.

"Hayır, yok!"

Sevinmeli miydim? Ne bekliyordum? Bugün değilse yarın, mutlaka birileri çıkacaktı karşısına. Ve günün birinde, evlendiğini duyacaktım ortak bir tanışımızdan.

"Ya senin?"

Bütün soruları sırtıma yükleyip, yabançiçeklerinin, kurumuş kayaların, hışırdayan otların arasından saçlarımı rüzgâra bırakarak bilinmedik bir denizin kıyısına inebilirim. Orada cevap verebilirim bütün sorulara. Gelebilir misin yanıma? Bekleyeyim mi? Yazmak isteyip de yazamadığım mektupları açıklayamam belki. Sonraları kaç kez geçtim o bekâr evimin önünden. Kaç kez kapısını çalıp, biz burada yaşadık, şu camın önünde bir masamız vardı; orda yerdik yemeklerimizi, sonra şu mutfak, şu pencere, şu... şu... demek istedim.

"Seni unutamadım!"

İskelenin merdivenlerinde serin bir hava çarpıyor yüzüme. Denizin açıklarına baktıkça her şeyi silip süpürmek ister gibi oynaşan akşam mavisi, derin suyu duyuyorum. Onu düşünüyorum: okul bittiğinden beri belleğimden silinen yüzü bütün canlılığıyla gözlerimin önünde. Ayrılırken, beni yine ara der gibi bakan gözleri. Kendimi gördüğüm, yüzüme takılı gözbebekleri.

Yarın saçlarımı kesecekler, yeni elbiseler verecekler; hiç tanımadığım insanlar arasında, yabancısı olduğum bir yatakta yatacağım. Sabahları erkenden, gün ışımadan kaldıracaklar...

Banliyö treni durdu. Kendiliğinden açıldı kapılar. İndi. Sokak lambalarından düşen ışıklar rayları parlak iki çizgi olarak karanlığa saplıyordu. Bir de akasyalar vardı galiba.

Bahçe

Akşamüstleri ahşap evimizden artık iyice serinlemiş olan avluya yemek kokularının yayıldığı; beslenme saatlerinde, ilkokulun bahçesindeki barakadan süttozuyla ekmek dağıtıldığı; sınıfların ve koridorların tahta tabanından gelen –tozmasın diye sürdükleri– zift mi yağ mı ne olduğunu anlayamadığım ağır kokunun burnumdan hiç gitmediği; tahtaya kalktığım zamanlar dışında varlığımdan haberi olmayan öğretmenin resim derslerinde yanımdan ayrılmadığı ve en çok susamını sevdiğim sıcacık bir simidi bitmesin diye korkarak yediğim günleri şimdi hüzün ve kaybetmenin acısıyla hatırlıyorum. Annem, karşıdaki evde oturan kasapların yaptıkları sucuklar için üç beş kuruş karşılığında sarmısak soyuyor. Evin her tarafında sarmısak kokusu... Babanı çok az görüyoruz. Çünkü o, geceleri çalışıyor, şehir kulübünde... Oraya hep önemli adamların gittiğini söylüyor babam. Oyun oynayıp, içki içiyorlarmış. Annem, "Sarhoş kahrı çekmek kolay mı ?" diyor, "inşallah baban da içkiye alışmaz orda..."

Babam daha sonraları kadrolu bir işe giriyor ve içkiye başlıyor. O zamanlar ben, evden dışarı pek çıkmazdım. Dışarıda beni korkutan bir şeyler vardı sanki... Ev benim için bir sığınak mıydı ? Arkadaşlarım durmadan çarşı pazar dolaşırlar, o kahveden diğerine girer çıkarlarken, onlarla hemen her gün aynı şeyleri yapmak beni sıkıyor olmalıydı. Belki de bu yüzden eve kapanıyor, kitaplardan oluşan dünyamda aradığım şeyleri bulmanın ya da bulmak için aramanın sonu gelmez yolculuğuna uzanıyordum. Sık sık evimize gelen komşu kadınların, "Erkek kısmı evde mi otururmuş güpegündüz" der gibi bakışları zaman zaman beni huzursuz etse

de; kimsenin karışamadığı, giremediği dünyamda kendimi mutlu hissediyordum.

Şimdi bir hüzün, mutluluk olduğunu sonradan anladığım o duygunun yerinde...

Akşam oldu mu ne yapacağımı şaşırıyorum. Sanki duvarlar üstüme üstüme geliyor. En ufak bir çıtırtıda ürperiyorum. Bir yer sofrasının etrafında çoluk çocuk birlikte neşeyle yenen yemekleri özlüyorum. Annem, "Zaten zayıfsın, boğazından kısma, canın ne istiyorsa ye..." diyor, ama ben doğru dürüst yemek yapmasını bile beceremiyorum. Yaptığım çaylar pek bir şeye benzemiyor, tat alamıyorum. Yumurtayla, kahvaltıyla idare etmeye çalışıyorum. Okulu kazanıp, buradan ev tuttuğumuzda annemle babam da gelmişlerdi. İlk günler neler olup bittiğini anlayamadım, yalnızlık hissetmedim. Sonra onlar gittiler. Onların gidişinden sonra kendimi toparlayamadım. Bir oda, bir de odun koyduğum daracık bölmenin bitmeyen sessizliğinde geçiyor akşamlarım. Her akşam yakacağım kadar odun kırıyorum keserle; bu yüzden ev sahibinden azar işittim; betonu kırıyormuşum ve çok gürültü oluyormuş. Sobanın külünü temizlemek ayrı bir dert. Bir de bulaşık... Zaten üç dört yemekten sonra bir yıkıyorum bulaşıkları. Sabahları saat çalmadan uyanıyorum. Okula trenle gidip geliyorum. İstasyonda tren bekleyen kalabalık arasında bazı yüzleri tanıyorum artık. Kimi zaman göz göze geldiğimiz de oluyor. Ama selamlaşmıyoruz. Tren yolunu çevreleyen gecekondu mahallesinde oturan insanlar, buraların yabancısı olarak kalmayı sürdürüyorlarmış gibi geliyor bana. Peki ben nasıl alışacağım? Oysa bu istasyon günlük hayatımızın bir parçası. Her sabah aynı sıkıntı ve kayıp giden ağaçları, evleri, birdenbire büyüyüp küçülen görüntüleri seyredebileceğimiz cam kenarında boş bir yer bulabilmek umuduyla tren beklemiyor muyuz? Yüzlerini tanıdığım insanların bir ikisiyle aynı vagona bindiğimiz, bazen yan yana ya da karşılıklı, tek laf etmeksizin suratımızdaki bezgin ifadeyi değiştirmeden oturduğumuz halde, hâlâ ilk günkü gibi yabancıyız...

Annem, "Alışabildin mi oralara?" diye soruyor telefonda. "Eh

işte, idare ediyorum" diyorum. Başka ne söyleyebilirim? Okula da alışamadığımı; koridorun bir köşesinde oturup sigara içerek önümdeki dört seneyi düşündüğümü ve bu dört senenin beni korkuttuğunu mu söylemeliyim? Dört sene nasıl bitecek bilmiyorum ve korkuyorum; bitiremeyeceğimden korkuyorum.

Nasıl alışacağım bütün bunlara; nasıl ısınacağım? Her şey soğuk, çok soğuk...

Sobaya büyükçe bir odun attım. Odanın içi birden çıtırtılarla doldu. Çay demlenmişti. Bardağa çay doldurup tekrar pencerenin önüne, masaya oturdum. Bahçedeki elma ağacının ıslak dallarına ürkek serçeler konup uçuyor.

Bu bahçe de olmasa, bir geçmişim olmadığı kuşkusuna kapılacağım iyice. Tanıdığım, bildiğim, alışkın olduğum dünyanın öylesine uzağındayım ki... Evimin önündeki meyilli, tek ağaçlı, toprak yoldan tahta bir çitle ayrılmış bahçem; beni çocukluğuma, mahallemize, bırakıp geldiğim insanlara bağlayan, bu kocaman şehrin bunaltan gürültüsünden ve insanı perişan eden baş dönmesinden kurtulmuş, dünyanın ötesinde bir yer... Arkadaşlarıma bahçemden söz ettiğimde, "Baharda oturmaya geliriz" dediler. Hemen masayı bahçeye çıkardım, çayı ocağa koydum, radyoda cıvıl cıvıl bir müzik buldum, toprak kabardı, çimenler yeşil yeşil uç verdi, elma ağacı çiçekle, bahçe güneşle doldu. Sonra kendimi birden bir birahanenin loş, ekşi karanlığında ve tahta masalarının birinde buldum. Dün öğleden sonra dersimiz yoktu. Arkadaşlar, "Çıkıp biraz dolaşalım" dediler. Bir birahaneye gittik. "Ben gelmeyeyim..." diyemedim. Kimsenin tepkisini çekmek, dahası dışlanmak istemiyorum. Düne kadar hiç bira içmemiştim. Zaten arkadaşlarının yanında kendimi yabancı gibi hissediyorum. Sanki bir yamalık!.. Bu duygudan kurtaramıyorum kendimi. Bazen içinden onlar gibi davranmak geçiyor ama; beceremeyeceğimden çekinerek susmayı ve arada bir usul sesle çıkışmayı tercih ediyorum. Benden çok farklı, bana çok uzak bu insanlarla konuşmak, gezmek, hatta o kadar karşı olduğum halde oturup içmek ihtiyacını neden duyduğumu düşünüyorum. Bira çok acı geliyor. Bu tatsız tuzsuz, acı içkiden nasıl zevk aldıklarını anlamaya çalışıyorum.

Arkadaşlarım kendilerine özgü birtakım şakalar yapıp, kahkahalar atıyorlar. Çeşit çeşit zevkleri, çapkınlıkları, kabadayılıkları var. Sık sık gülebiliyorlar. Gülme nedenleri bile başka. Arada bir benimle de ilgilenmek istiyorlar ama arkası gelmiyor. Aynı şeyleri içimin derinliklerinde defalarca yaşamaktan bir türlü kurtulamıyorum. Biranı bitiremiyorum. Onlar dördüncüyü içiyorlar. Bahçemi o zaman anlatıyorum. Evde tek başıma nasıl kaldığımı soruyorlar. "Alıştım..." diyorum. Üzerinde durmuyorlar. Sonra laf dönüp dolaşıp kızlara geliyor. Elimi çabuk tutmalıymışım, kızlardan birini hemen "kafaya almam" gerekiyormuş. Oysa kızların yanında sıkılıyorum. Erkek arkadaşlarımla konuştuğum gibi konuşamıyorum onlarla. Ne bileyim, sanki rol yapmam gerekiyormuş gibi geliyor bana. Kimseyi kırmadığım, rahatsız etmediğim halde, yine de yanlarında fazlalık olduğumu hissediyorum. "Şu mıymıntı ne zaman çekip gidecek?" diyorlar içlerinden sanki... Diğer arkadaşlarım bunu nasıl beceriyorlar bilmiyorum. Hep beraber koridorda, kantinde, bahçede oturup konuştuğumuz kızlardan biriyle; bir bakıyorum, arkadaşlarımdan biri "çıkmaya" başlamış. Birbirlerine karşı ilgileri olduğunu, hoşlandıklarını nasıl anladılar, duygularından nasıl emin oldular, ne zaman baş başa kaldılar, birbirlerine açıldılar, konuştular, sonra böyle el ele tutuştular? İlk ne konuştular, sonra ne konuşuyorlar; böyle el ele, omuz omuza, saç saçayken, eller bellerdeyken? Benim de bir kız arkadaşım olsa, ona ne anlatırım, ne konuşurum? Arkadaşlardan biri, kızların gözlerine çok dikkatli, gözünü kırpmadan bakmak gerektiğini söylüyor. Ben kimsenin gözlerinin içine bakamam ki, hemen gözlerimi kaçırırım...

Çıktığımızda yumuşak bir hava vardı. Kış güneşi yalancı bir aydınlıkla yansıyordu camlarda, su birikintilerinde. Trafik lambaları, arabalar, koşturan kalabalık, akşam simitçileri, işportacılar, piyangocular, şimdiden tezgâhlarını kurmuş, ilk dumanlarını ve çekici kokularını salıvermiş kokoreççiler bu yalancı aydınlığın büyüsüne kaptırmışlardı kendilerini... Arkadaşlardan ayrılıp dolmuş durağına doğru yürürken postanenin önündeki simitçiden çıtır çıtır bir akşam simidi aldım. Sonra postaneye girdim.

Aman oğlum, kendine dikkat et... Havalar kötü, sıkı giyin, üşütme. Her yemekle aklıma geliyorsun, lokmalar boğazıma dizilip kalıyor. Tek düşüncemiz sensin. Seni çok özledik. Ne zaman geliyorsun?

Belli değil anne...

Çamaşırların da birikmiştir. Nasıl yıkayacaksın? Hepsini topla getir. Paran pulun var mı?

Babam nasıl anne, iyi mi? Yine içiyor mu?

Artık yaşlandın. Evlenecek çağa gelmiş oğlun, kızın var. Akşamları çıkıp evine geleceğine, kendinden yaşça küçük birtakım insanlarla sağda solda içmeyi kendine nasıl yakıştırabiliyorsun anlamıyorum... Sami bekâr, evi yok barkı yok, işten çıkınca gidecek yeri yok, oturup içebilir. Recep Abi dükkân sahibi, zaten gece yarısına kadar çalışıyor, hem çocukları da küçük, onu geceyarısından önce evde bekleyen yok. Sen onlar gibi misin? Akşam sofra hazırlanıyor, sen geleceksin diye herkes beklemeye başlıyor. Yemek saati geçip de sen gelmeyince moralimiz bozuluyor, yine kim bilir nerede içiyordur diye düşünüyoruz. Sallana sallana, benzin mosmor olmuş bir şekilde kapıdan girdiğinde sana kızsak mı acısak mı bilemiyoruz.

Ne varmış benim halimde acınacak?

Daha ne olsun! Ayakta zor duruyorsun. Konuştuklarının tek kelimesi dahi anlaşılamıyor. Kıtlıktan çıkmış gibi yemek yiyorsun...

Yemek yememe de mi karışıyorsun artık eşşek sıpası?

Çoluk çocuğuna sarhoş kahrı çektirmek hoşuna gidiyorsa, o başka...

Ne sarhoş kahrıymış, dayak mı atıyorum, aç açık mı bırakıyorum, kötü mü söylüyorum?

Elli yaşında kendine yakıştırabiliyorsan bir de dayak at...

Yok, o kadar da değil. Benim sarhoşluğum iyidir, kimseye zararım dokunmaz.

Yanınızdan ayrılalı iki ay oldu. Okulda bunaldım, hiçbir yere sığamaz hale geldim. Babam ben yokken evi erkeksiz bırakmaz artık diyerek, seni evde göreceğim umuduyla çıkıp geldim, sen yi-

ne yoksun. İki çift laf edemeyecek miyiz baba oğul? İstemiyorsan bir daha gelmem...

Ceketimi alıp kapıya yürüyorum. Arkamdan atılan çığlıklar üst üste birikip önce evin, sonra bahçenin kapısından taşıyor.

İçim dolu dolu, şehrin çıkışındaki, sabaha kadar açık olan yolboyu lokantasına doğru yürüyorum. Doğu'dan gelen arabalardan birine atlayıp geri döneceğim. Kahvede oturmuş çayımı yudumlarken; uykulu, sabırsız dolaşıp duran yolcular arasında babamı görüyorum. Bana doğru geliyor. Sarhoşluğunu bir yerlere saklamış yüzünde sanki günlerdir beni arıyormuş gibi bir ifade... Yüreğim kabarıyor, gözlerimde engelleyemediğim bir titreme... Kalkıyorum, yanına varınca başımı göğsüne doğru çekiyor, birlikte çıkıyoruz...

Ters bir yel esiyor ve kıyıda köşede, ağaçta dalda, duvarda çatıda pineklemiş üşüyen karları, buzları eritip saçaklardan hep aynı şıpırtılarla damlatıyor. Böyle havalarda aklıma, kışın son bir çabayla baharın ucuna adım attığı günler gelir: güvercinlerim vardı o zamanlar. Isıtmayan ama, evleri, çatıları, ağaçları parıl parıl ışıldatan taze güneş, dişli dişli gerinen karları eritirken tarifsiz bir heyecana kapılıp kuşları çıkartırdım yuvadan. Bembeyaz karları gören kuşlar önce şaşırır, kimileri tekrar yuvaya girerdi. Alışamadıkları bu renkler onları bir süre oyalardı. Sonra epeydir kapalı duran kanatlarını açarak yelpazelenirlerdi. Bazıları uçuş talimi yapar gibi kanatlarını çırparak yerden ağır ağır yükselirlerdi.

Odam iyice ısındı. Biraz ders çalışsam iyi olacak.

Sanki kışın bütün kasveti, soğukluğu, külrengi karlarla birlikte eriyip gitmiş gibi.

Çayımı tazeliyorum.

Babama bir hediye aldım, bakalım beğenecek mi? Bu hafta memlekete gideceğim...

Unutulmuş Bir Su

Issız kumsallar, balıkçı köyleri... Deniz göz alabildiğince uzanıp gidiyor; dümdüz, telaşsız, tek başına...

Dağlarla birlikte inip çıkarak koşturan bir orman...

Yolculuğumdan aklımda kalanlar bunlar...

İnsan her yerde aynıdır; değişen sadece dekorlar –bana ait hiçbir şeyin olmadığı, var olduğumu bana ispatlayacak herhangi bir işarete rastlamadığım ve bu gidişle rastlayamayacağım bu güneşli beyaz kasaba– ve bu dekorların önünden gelip geçen insan suretleridir diye düşünüyorum. Tayin olup çalışmaya başladığım karlı şehir de hep alışamadığım bir görüntüler yığını olarak kaldı benim için.

Bir süre sonra her şey birbirine benziyor. Bu tatil kasabası da şimdiye kadar yaşadığım kıraç, susuz, kasvetli şehirlerin tıpatıp aynısı.

Pansiyondayım.

Denizden biraz önce döndüm. Çay demliyorum; o karlı Doğu şehrindeki otel odamda olduğu gibi... Otel odam: sığınağım. Deniz görmeyen, kirli sarıyla boz arası sokakları; uğultulu dalgakıranları; deniz fenerlerini; mavi benekli denizde süzülen yelkenlileri; geceleri eğlence yerlerinde gündelik aşkların ve dostlukların yaşandığı sahil kasabalarını anlatan kitapların arasında bocalarken; yaz sıcaklarının bastırmasıyla birlikte tatile gidenlerin ardından duyduğum sıkıntıyı çoğaltan odam...

İlk günden sonra buranın bütün büyüsü çözüldü, dağıldı. Yıl-

lardan beri bildiğim bir yer sanki. Merdiven aralarında tişörtler, mayolar, havlular asılı; kadınlar durmadan bulaşık yıkıyor; öğle sıcağında pansiyon odalarında, çadır önlerinde, kimi ağaç diplerinde bol biberli menemen pişiriliyor.

Pansiyoncu bana kırık bir şemsiye verdi. Üzerimde bir şort, ayaklarımda buradan aldığım plaj terlikleri, sırtımda şemsiye ve spor çantamla; pansiyonla arası yürüyerek yirmi dakika çeken İkinci Koy'a gidiyorum. Pansiyonları geçtikten sonra ağaçlar da bitiyor. Bundan sonrası alabildiğine kırmızı topraklar, çalılık, bodur bitkiler ve diken... Yumuşak toprak ayaklarımı yakıyor. Güneş titreşip duruyor toprağın üzerinde. Ve gözden hiç yitmeyen deniz... Koyda, derme çatma, briketten örülmüş –sıvanılmasına bile gerek duyulmamış– uzunlamasına bir yapı. Tost, köfte, bira, meşrubat, pet şişelerde su. Bu yapıyı inşaatların bekçi kulübelerinden ayıran tek şey, ne amaçla asıldıkları belli olmayan, duvarlardaki kilimler. İnce, altın sarısı kumlar üzerindeki rengârenk şemsiyeli kalabalık olmasa; tentelerle gölgelendirilmiş bu yapı, terk edilmiş ıssız yerlere benzeyecek.

Şemsiyemi kumlara dikmek oldukça zor oluyor; dengesini sağlayacak ipleri olmadığı için sık sık devriliyor. Çevremdekilerin, yanında doğru dürüst –böyle yerlerde kullanılan– eşyası olmayan, en küçük bir esintide uyduruk şemsiyesi devrilen, yüzme bilmeyen, böyle bir yere ilk defa geldiği hemen belli olan aceminin biri olduğumu düşündüklerini hissediyorum. Bir güneş gözlüğüm bile yok. Akşam gezintiye çıktığımda o ucuz güneş gözlüklerinden bir tane almalıyım. İyi de, ucuz bir güneş gözlüğü acemiliğimi büsbütün açığa çıkarmaz mı? Olsun, hiç yoktan iyidir. Benden başka kitap okuyan "yerli" yok. İskambil ve tavla oynayan, durmadan tıkınan ya da uyuyan bir et kemik yığını... "Üstsüz" kadınlar sayılamayacak kadar çok. Kim yabancı, kim yerli ayırt etmek oldukça güç. Hem üstsüz hem de kitap okuyanları yabancı, diğerlerini yerli diye ayırıyorum. Erkekler –evlisi bekârı– genç kızların yeni uyanmış körpe vücutlarına ve üstsüzlerin göğsü güzel olanlarına bakıyorlar. Yağ bağlamış, sarkık, bıngıldayan kadınlara dönüp bakılmıyor bile. Onlar da arada bir denize girip çıkıyorlar sonra ya uyu-

yorlar yada kocalarına, çocuklarına yiyecek bir şeyler hazırlıyorlar. Küçücük mayoları, bronzlaşmış heykel vücutlarıyla, doğduklarından beri buradaymışlar izlenimi veren denizkuşu zamparalar; üstsüzlerin ve tek başına tatile çıkmış, mutlaka özel bir şirkette iyi bir maaşla çalışan suratsız, evde kalma korkusuyla yan yana yaşayan kızların etrafında pusuya yatıyorlar. Yanımdaki, kapkara yanmış kendini yakışıklı sanan, İngilizce'yi yutmuş yerli oğlan, üstsüz sarışının mıncıklanmadık yerini bırakmıyor. Onları izliyor muyum diye arada bir bana göz atmayı da ihmal etmiyorlar. Ben de buralara buna benzer bir serüven yaşayabilmek hayaliyle gelmemiş miydim? Ne aptalmışım! Her şeyi ne kadar basit düşünmüşüm. Güzellikler ummuştum! Hani nerede aradığım güzellik? İçimden bir şeyler eksiliyor. Kendimi de alıp buraya getirmişim... Oysa o tutuk, kendisiyle hesaplaşmasını bitirememiş hassas delikanlıyı; dünyanın bütün karlarının üzerine yığıldığı, bir gün nasılsa değişecek kaderinin suskunluğu altında bekleyen yitik şehirde bırakabileceğimi sanıyordum. Değişen bir şey yok. Yine bir kenarda insanları seyrediyorum. Yaşamaya sıra burada gelecek diyordum; ne var ki, burada da yaşayan bir şeyle karşılaşamadım.

Denize giriyorum. Güneş denizin dibinde, altın kumlara uzanmış kıpır kıpır oynaşıyor. Deniz çizgisi buğulu. Dünya orada bitiyor. Ötesi yok. Bize ait yeryüzü parçası bu kadar.

Eflatun
Çingene pembesi
Kıpkırmızı, alacalı bulacalı sardunyalar
Duvar diplerinde katırtırnakları

Karmakarışık dükkânlar: hediyelik eşya, deri giysiler, tişörtler, rengârenk şortlar, mayolar, bikiniler...

Lokantaların önünde, camekânların içinde çeşitli deniz ürünlerinden birer örnek. Yanlarında kilogram fiyatı. Buyurun efendim, balıklarımız tazedir, denizden yeni çıktı, hangisinden istersiniz, ızgarada çok nefis olur. Ayrıca diğer yiyecek içeceklerin listesi ve fiyatları; içeri girdiğimizde ne kadar hesap vereceğimizi bileceğiz. Garsoniye ve müzik ücreti hariç.

Sahilyolu boyunca haşlanmış mısır satanlar, kuruyemişçiler, midyeciler, kalabalık, kalabalık...

Işıkların yanmasıyla akçıl kasabanın birdenbire hüzne boğulmasına şaşıyorum. Doğu şehrinde, zamanın hızla akıp gidişine kendimi bir türlü kaptıramayıp akşamüstleri iyice dinginleşen odamda hiç değişmeyen görüntülerin yeni bir yüz giyineceğini beklediğimde olduğu gibi... Hiçbir şey yeni bir yüz takınmıyor. Işığı söndürüp karşı evlerin pencerelerindeki sararmış aydınlığın donuk kıpırtısızlığında görebileceğim bir kadın, bir çocuk ya da herhangi bir silueti beklerdim. Aynı hüzün aynı bekleyiş.

Akşamları sivrisinekler insana göz açtırmıyor. Pansiyoncu, sivrisineklerin pansiyonu çevreleyen asmalardan geldiğini söylüyor. Çardağın altında iki üç masa ve bir televizyon var. Öğretmenlikten emekli, kır saçlı, müdür tipli bir ihtiyar olan pansiyoncu denize girmezmiş. Kuma gömüyormuş kendini, romatizmalarına iyi geliyormuş.

Pansiyona benden erken dönen yok. Sahilde dolaşıyorum; karanlık sulardaki ışıklarıyla birlikte sallanan tekneleri, yazlıkların verandalarında mangalda et kızartıp içki içenleri, sarmaş dolaş gezinen çiftleri seyrediyorum. Zaman geçmiyor.

Erken uyandım. Kasaba bembeyaz güneşe kesmiş. Tozlu ağaçlardan, pansiyonların, yazlık evlerin, villaların donuk yüzlerinden yorucu bir gecenin ve uzun sürecek kızgın bir günün sıkıntısı akıyor. Çarşıyı ikiye bölen daracık caddeyi sulamışlar. Yeni bir güne başlamanın tek işareti bu ıslak, serin cadde. Ortalıkta kimseler yok. Son model koca bir otobüs yaylanıp tıslayarak yeni turistleri getiriyor. Garajda küçük bir sabahçı kahvesi var. Burada ne aradıklarına ilk bakışta bir anlam veremediğim birkaç köylü sessizce çaylarını yudumluyorlar. Selam veriyorum. Şöyle bir toparlanıp selamımı alıyorlar. Çay söylüyorum. Boğazına kadar iliklenmiş gömlekleri, buruşuk ceketleri, kasketleri; dağın, taşın, toprağın rengini almış, yeri göğü aklaştıran güneşin bir daha hiç gitmemecesine yerleştiği yüzleri ve suyu çekilmiş yitik bir göl gibi fersiz, ışımayan gözleriyle deniz kıyısına hiç yakıştıramadığım (Sanki bizim oralar-

dan çıkıp gelmişler) bu köylülerle (Yakın köylerden olmalılar, bir şeyler satmak için gelmişlerdir) aramızda bir benzerlik olduğunu düşünüyorum (En azından selamlaştık öyle değil mi?). Hiç konuşmadan oturuyorlar. Konuşacak ne var ki! Deniz bile uyanmamış; lekesiz, dümdüz çarşafıyla mışıl mışıl... Bir tek kuşlar! Onlar susmuyor, seslerini birbirine ekleyip, konuşacak çok şeyleri olduğunu söylüyorlar.

Biraz önce gelen otobüsün şoförleri bagaj kapaklarından birini açmışlar, bagajı masa gibi kullanarak (küçük tüpgazda çay demlemişler), kahvaltı ediyorlar.

Geldim geleli pansiyoncu dışında kimseyle konuşmadım. Köylülerle sohbet edebilmek için dayanılmaz bir istek duyuyorum.

Nasıl bir giriş yapsam diye düşünüp dururken köylüler kalkıp gittiler bile...

Çay parasını ödeyip kahveden ayrılıyorum. Bir adam denize girmiş, çarşafı kırıştırmaya çalışıyor; ama denizin uyanmaya niyeti yok, kırışan yerlerini anında düzeltiyor.

Bu muydu kaç zamandır düşlediğim, planladığım tatil? Herkes gibi ben de dinlenmiş olarak geri dönecektim (Kumlara uzandığımda "acaba dinleniyor muyum" diye düşünüyorum. Kafamın içindekileri boşaltmaya, bedenimdeki yorgunluğun usul usul çekilip gitmesini hissetmeye çalışıyorum. Gözlerimi yumuyorum: güneş olanca parlaklığıyla gözkapaklarıma abanıyor; kırmızılı, mavili, yeşilli kıvılcımlar oynaşıyor kapalı gözlerimin içinde...). Geceleri eğlenecektim (Sahil boyunca yürümekle; haşlanmış mısır, kuruyemiş, lokma tatlısı yiyerek dolaşan insanların arasına karışmakla; tavernalardan, meyhanelerden, çay bahçelerinden caddeye taşan müziği kaldırıma oturarak dinlemekle eğlenilmiyor).

Bugün biraz rüzgâr var.

Ama deniz dalgasız.

Su cam gibi.

Kıyı lokantasının önündeki tahta iskelede yağlananlar...

Bir tepeyi aşınca karşımıza çıkmıştı kasaba. Deniz, tepelerin

arasına saklanmış gibiydi, kendini göstermiyordu. Unutulmuş bir su sanki...

İlk göze çarpan boz, taştan çok, toprak ve çamurdan yapılmış sanısını uyandıran eskimiş bir kaleydi... Çarpıcı bir görüntü! Tarihöncesi sessizliğiyle zamanın dışında gibi...

Sonra bembeyaz, birörnek evler...

Otobüse bindiğimde dönüp arkama bakmayacağım. Önce saklı denizin, sonra da kalesiyle birlikte kasabanın tepenin arkasına gömülüşünü görmeyeceğim.

Dağların başını bir orman sarmış olacak...

Berhudar Olasın

Kuşluk vaktinin acemi aydınlığı çekilip gitmiş, sarısı bol bir ışık düşmüştü avluya.

Çocuk, lokmalarını acele acele yutarken, yüzünde asma yaprakların ürpertisi gezinen dedesinin en ufak bir hareketini bile kaçırmamaya çalışıyordu.

"Oğlum yavaş ye, acelen ne?" dedi annesi.

Çocuk, dedesine "hadi" der gibi bir kez daha baktı; sofra bezini dizlerinin üzerinden sıyırıp, elinde bir dilim yağlı ekmekle sofradan kalktı.

"Dökme ortalığa, daha yeni süpürdüm."

"Dökmem anne."

Dış kapıya gidip durdu. Gıcırdatarak açtı kapıyı. Aşağı doğru inen sokağa baktı: dedesiyle beraber yürüyorlarken gördü kendini... Bir kuş gibi çırpınan ama bir türlü uçup gitmeyen bir korku vardı yüreğinde. "Okula kaydettireceğim seni" demişti dedesi. Fotoğrafçıya giderlerken de aynı şeyi söylemişti. Taş basamaklardan inip, karanlık bir odaya girmişlerdi. İçerisi loş ve havasızdı. Duvarlardan birinde tozlanmış, bordo renkli kadife bir perde vardı; onun önüne oturtmuşlardı. Çocuğu en çok şaşırtan; kocaman, ayaklı fotoğraf makinesi ve göz kamaştıran ışıklardı. Daha önce fotoğraf makinesi görmüştü ama ne böyle ayağı, ne de ışığı vardı; hem bu kadar büyük de değildi. Fotoğrafı çekilip tekrar karanlıkta kalınca, okulun da böyle bir yer olabileceğini düşünmüştü. Öğretmen de fotoğrafını çeken şu yaşlı amca gibi biri olmalıydı. Hiç konuşmayan, gülmeyen, iğne bakışlı bir adam...

Yüksek duvarlarla çevrili bir bahçe içindeydi okul. Merdiven-

lerden çıkıp, ağaçlıklı bir yoldan girmişlerdi içeri. Müdürün odasına girerken şapkasını çıkarıp eline almıştı dedesi. "Oğullarımı okutamadım ama bunu okutacağım müdür bey" demişti. Müdür şimdiye kadar gördüğü adamların hiçbirine benzemiyordu. İnsanın içindeki korkuyu alıp götüren bir adamdı. Çocuğun üç numara tıraş edilmiş kısa saçlarını okşamıştı. Çocuk, kafasında o sıcak elle çıkmıştı okuldan ve o sıcak el günler boyunca durmadan okşamıştı saçlarını.

Dün çarşıya inmişler, bayramlık giysiler almışlardı. Sabah da erkenden kalkıp bayram namazına gitmişlerdi babası ve dedesiyle. Döndüklerinde annesi avluyu sulayıp süpürmüş, asmanın altına yer sofrası kuruyordu. Bayramlaştıktan sonra sofraya oturmuşlardı. Kaç gündür annesine ve ninesine söyleyip duruyordu. "Tamam" demişlerdi; "dedene söyleriz, götürür seni..."

Tek başına gitmeye utanıyordu. Dedesiyle beraber giderlerse utanmazdı.

Mahalledeki çocuklar içinde en sessizi oydu. Okulda da öyle... Arka sıralardan birinde oturuyordu. Öğretmen soru sormazsa, kendiliğinden konuşmazdı. Sınıfın yüksek tavanına; uzun, çift camlı pencerelerine, oradan doğru karşıdaki tepeyi çam yeşiline boyayan ormana bakardı. Çam kokusu, karatahtanın önünde, tebeşir tozları içerisinde gelip yakalardı onu. Sırtındaki, artık okula gitmeyen halasının oğlundan aldıkları bozarmış önlüğün içinde, olduğundan daha küçük görünürdü. Müdürün o sıcak eli imdadına yetişir, saçlarını okşamaya başlardı kimseye göstermeden. Sıralar arasında dolaşan, dünyanın o en büyük, her şeyi en iyi bilen insanı, bir türlü elini uzatmazdı saçlarına.

Avluya, yükselen güneşin ılık bir suyu andıran alaca yeşili doluyordu. Evi sarıp sarmalayan er saatlere özgü görüntüler siliniyordu.

Yüzünü bir serinlik yaladı. Ekmeğini bitirmişti. Kulaklarında, bardaklarda dönen kaşık sesleri, burnunda demli çay kokusuyla, avluyu ağır ağır dolduran, asmanın altında iyice belirginleşen o gizemli yeşilin içine doğru yürüdü.

"Dede, çayın bitti mi?"

Çelimsiz sesi, günün çoğalan kıpırtıları arasında bir yerlere çarparak kırıldı.

İhtiyar adam ne yapacağını bilememenin sıkıntısını yaşıyordu. Yapraklar gezinmeyi bırakmış, yüzünün ışık düşmeyen öbür yarısına, kaygılı, birazdan kalkıp gitmeye hazırmış gibi iğreti oturmuşlardı. Bakışları, bayram sabahının sevinçli ışıltısını, çok gerilerde kalmış bir köyün tozlu sokaklarında, yeni dikilmiş çarıklarının ince toprak üzerinde bıraktığı izlere bakarak koşan çok eski bir çocuğun gözlerinde arar gibiydi.

"Hatırını kırma çocuğun, al götür, ne var bunda?" dedi ninesi.

Çocuk dedesinin bacakları arasına girdi, dizlerinden birine oturdu.

"Gidelim dede, n'olur..."

Akranlarının oyunlarını bir duvarın dibine oturup izleyen bu ince yapılı durgun çocuk; kimi günler içinde biriken coşkunun boşalıvermesiyle kendisinden beklenmeyen bir canlılığa kavuşur, oynanan oyunların başkişisi olurdu. Taş parçalarından, ağaç dallarından, ilk bakışta ne olduğu çıkarılamayan, hiçbir işe yaramaz sanılan ıvır zıvır eşyadan öyle güzel oyuncaklar yapıp oyunlar geliştirirdi ki, bütün çocuklar onun bu büyülü hareketliliğine kapılıp giderlerdi.

Çocuk o ender canlanışını şimdi bir kez daha yaşıyordu. İhtiyar adam kaybolmasını istemediği bu canlılığın içinde boğulmak üzereydi.

"Rahatsız etmeyelim... Ne düşünürler, ne derler sonra!.."

Gün doğmadan işe gidip, yine gün ışığı görmeden işten dönen, bir iki gün de olsa evde bulunmanın huzuruyla tertemiz gülümseyen babası:

"N'oluyor yahu, nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

Çocuk, dedesinin üç aydan üç aya emekli maaşını almaya giderken giydiği kalın, kahverengi takım elbisesinin ucundan çekiştirip duruyordu.

"Hadi dede!"

İhtiyar adam, çocuğun okula başladığı ilk günleri düşündü. Her teneffüs gidiyor, öğrenci giriş kapısının demir parmaklıkları ara-

sından, hepsi de birbirine benzeyen ve gün vurmuş bir suyun dibinde kaynayan kum tanecikleri gibi oynaşan kalabalıkta torununu bulmaya çalışıyordu. Çoğunlukla çocuk fark ediyordu onu. Koşturarak kapıya geliyor, simit parasını aldıktan sonra simitçinin durduğu öbür köşeye doğru ağır adımlarla yürüyordu. Elinde simitle kaynayan o kalabalığa karışırken, attığı her adımda biraz daha büyüyor, buradan bir başka okula, oradan bir diğerine doğru uzaklaşıp gidiyordu. Tatlı bir ağıt zorluyordu ihtiyarın gözlerini; burnu sızlıyordu. Çoğu zaman okul çıkışlarında da bekliyor, eve birlikte dönüyorlardı. Sonraları bacaklarındaki ağrılar yüzünden pek gidemez olmuştu.

"Tutturdu öğretmenimle bayramlaşmaya gideceğim diye... Oğlum, gelen giden olur, dedeni nereye götürüyorsun dediysek de dinletemedik" dedi kadın, hâlâ sorusunun cevabını bekleyen kocasına.

Adam çayından bir yudum daha aldı. Tekrarladığı gülümsemesinin yumuşattığı ses tonuyla:

"İyi düşünmüş, aferin benim oğluma" dedi.

Sokağa çıkan çocukların sesleri çoğalıyordu.

"Kızım şekeri leblebiyi hazırladın mı? Çocuklar şimdi gelir; hem biz de içeri girelim artık" dedi ihtiyar kadın.

İki kadın sofrayı kaldırmaya başladılar.

Küçük oğlan bundan önceki bayramı çok iyi hatırlıyordu. Annesi eline bir naylon torba tutuşturmuş, o da arkadaşlarıyla birlikte mahalledeki bütün evleri tek tek dolaşıp şeker ve leblebi toplamıştı. O zamana kadar girmediği sokakların, dar aralıkların sırrı bir anda çözülmüştü sanki. Fakat çarşı onun için hâlâ keşfedilmemiş sihirli bir ülkeydi. Dedesi her seferinde çarşının değişik bir yerine götürüyordu onu. Jilet kutularından yapılmış saat kulesini seyretmeye doyamadığı berber dükkânı, kunduracı, terzi, caminin karşısındaki kahve... Kahveye oturdu mu kalkmak bilmiyordu dedesi. Selam veren herkese çay ısmarlıyordu.

Kim bilir belki öğretmeni de tıpkı müdür beyin yaptığı gibi okşardı saçlarını. Belki de yanaklarından öperdi.

"Hadi bakalım, gidip de gelelim..."

Hemen fırladı dedesinin dizlerinden. Ellerini yeşil kadife pantolonunun ceplerine soktu. Parlayan gözlerle annesinin, babasının ve ninesinin gülümseyen yüzlerine baktı.

Üç beş çocuk bağrış çağrış, ellerinde naylon torbalarla avlu kapısından içeri daldılar.

İçlerinden biri:

"Nereye gidiyorsunuz lan?" diye bağırdı.

Omuz silkti; büyük bir sır saklar gibiydi; çocuklara el öptüren dedesini beklemeden kapıya doğru yürüdü.

Irmaklar Aktıkça Yorulur

I

"Ömürden büyük sermaye olmaz aslanım. Paramız yoksa da gençliğimiz var. Buralarda sürüneceğimize gidelim Ankara'ya... Orda, tanıdığım bir müteahhit var; Doğan der, başka şey demez. Yani anlayacağınız beni çok sever. Hiç merak etmeyin, hepimize de iş verir. Yevmiyeler de iyi..."

Otobüs serin gecenin içinde kayıyordu.

Başını cama dayamıştı. Çok uzaklardan bir ışık yakalıyor, nasıl olduğunu anlamadan birden kaybediyordu onu. Karanlığın peşine takılıp giden, hiç kaybolmayan bir tek görüntü vardı: babasının derin çizgili yüzü... Ağzında hep bitmeye yakın, külü uzamış, küçücük bir sigara; rengi belirsiz gözlerinde duman.

"Çalışmakla zengin olunsaydı, eşeğin semeri altından olurdu. Evet, çalışmasına çalışacaksın ama, kafanı kullanacaksın. Bak, beni gözünün önüne al: köyden geldiğimde at arabacılığıyla canım çıkıyordu. Sabahın ilk ışığından akşamın karartısına kadar tangır tungur sallanmanın, atın çekemediği yerde arabaya dayanmanın ne olduğunu sen bilir misin? Bilmezsin elbet. Arpa parasını çıkaramadan eve döndüğüm günler olurdu. Yine de o halimle bu evleri yaptım. Sonra ne yaptım? Kafamı kullandım: at arabasını satıp, biraz borç harçla evin bir odasını dükkân yaptım. Her şey birdenbire olmuyor, sabredeceksin. Bak, bugün, Allaha çok şükür, televizyon bile aldım."

Karanlığın koynundan çifter çifter ışıklar çıkıyordu sık sık. Otobüsün içini bir aydınlık dilim dilim yalıyor, kayboluyordu sonra. Babasının pürüzlü, kısık sesi motorun yorgun homurtusuna karışıyordu.

Doğru. Mahallenin tek televizyonu onun evindeydi. Hazine arazisine üç dört metre geçip, dükkânı da genişletmişti. Bir dükkân, sekiz çocuk. Köyden geldiğinde hiçbir şeyi yokmuş da, sonradan ev yapmış da, kafasını kullanmış da... Senelerdir aynı şeyleri anlatır durur. Beni hâlâ çocuk sanıyor. Bizi çalıştırırlar sonra da paramızı vermezlermiş, bizim gözümüz kapalıymış, elde ne adamlar varmış, bizi ayakta uyuturlarmış; kazandığımızı da çar çur eder, elimiz boş dönermişiz. Ne diye sormuştu sanki? Ama ne de olsa babasıydı; mecburen onun iznini alacaktı. Gidip de dönmemek vardı. Bakarsın oraya yerleşirlerdi. Bir ev tutarlardı. Haftada bir kaçamak yaparlar, Ankara'nın altını üstüne getirirlerdi. Babası: "Ne git derim, ne de gitme derim; kafanı kullan derim" demişti. Kafasını kullanıyordu ya işte... Yanlarında Doğan olduktan sonra işsiz mi kalırlardı, aç mı kalırlardı? "Ömürden büyük sermaye olmaz" diyordu Doğan. Ne anasının gözüydü o... Hey yavrum hey...

"Neo Âşık, niye daldın?"

Başını sesten yana çevirdi. Tavan lambasının kırmızı loşluğu düşmüştü yüzüne Doğan'ın.

"Hıı?.."

"Niye daldın?"

Gülümsedi. Doğan'ın da yüzü gülüyordu.

"Uykun mu geldi yoksa?"

Ömer ile Durak uyuyordu.

"Yook!.." dedi Âşık.

"Ben alışkınım yola. Çok yolculuk yaptım. Bilirsin, bir zamanlar Kaya Abi'nin otobüsünde muavindim. En çok da gece yolculuğunu severdim. Her bir taraf öyle sessiz olur ki; dağ taş dilini yutar sanki. Bir gece, bir de sen; anlat derdini, o dinlesin. Hele büyük şehirler... geceleyin bir başka olur. Yerden göğe doğru şıkır şıkır ışık yağar. Bütün millet sokaklara dökülür, kimi çay bahçelerine, kimi parklara gider. Ankara'ya kapağı bir atalım, görün bak sizi nasıl gezdiriyorum..."

Âşık, mahallesinin bomboş, sessiz, karanlık sokaklarına daldı. Bir köşeye saklanıp gizliden gizliye sigara içen çocuklara benzet-

tiği lambaların altından geçti. Küçükken dallarından hiç inmediği, bu yüzden de hâlâ çok sevdiği büyük akasyanın altında durdu. Ağacın tam karşısına düşen evlerine baktı; içerde, babası yine sigarasını yakmış, kendisini dinleyen olup olmadığına aldırmaksızın mırıldanır gibi konuşuyordu: "Bizim oğlan akıllılık etti. Seneye askere gidecek; hiç olmazsa biraz harçlık biriktirir." Âşık gülümsedi. Doğan'ın gözleri karanlıktan sıyrıldı. Âşık'a baktı, sordu:

"İyi ettik değil mi?"

Âşık:

"İyi ettik" dedi.

II

Bütün gün güneşin sıcaklığını emen caddeler, kalabalıktan ve yoğun gürültüden kurtulmanın serinliği içindeydi. Trafik lambaları sarı sarı yanıp sönüyordu. İki sarhoş yalpalayarak ara sokaklardan birinde gözden kayboldular.

Bol ışıklı bir pavyonun önünden geçiyorlardı. Tedirginçe baktılar boyalı kadın afişlerine. Gecenin ve caddenin uykuya kaymak üzere olan sessizliğini birdenbire uyandıran canlı, şıkırtılı sesler garip bir kokuyla birlikte dışarı taşıyordu. Bir gün nasılsa buraya geleceklerdi. O garip kokunun sıvandığı şu basamaklardan inip, afişlerde gördükleri kadınların renkli gülümsemelerine ve sıcaklıklarına sığınacaklardı...

"Geldik!" dedi Doğan, "şu karşısı..."

Bir şey demediler. Kahveye yöneldiler.

Köşe başını tutmuş bir kahve.

Girdiler.

İçerde gecenin son sakinleri.

"Siz oturun; ben ocakçıyla bir konuşayım."

Konuşuyor.

Gözler duvarlardaki resimlerde. Sonra karşıdaki pavyonun hayal ışıklarında. Sonra... Doğan geliyor. Bakıyorlar. Müşteriler de bakıyor.

Doğan oturuyor.

Çaylar geliyor.

Kahveden çıkıp karşıya geçtiklerinde adımları yavaşlamış, cadde sanki biraz daha kararmıştı.

"Ben bir otel biliyorum, buralarda..."

Sen zaten her şeyi biliyorsun. Bilmediğin bir şey var mı? Şu Ankara senden sorulur. Maşallah tanımadığın müteahhit de yok. Adamlar peşinden koşturuyorlar, Doğan Abi gel bizimle çalış diye. Müteahhit bu kahveden başka yere gitmezmiş. Her gün muhakkak uğrar, gece yarısına kadar oyun oynarmış. Arayan burada bulurmuş onu. Nasıl müteahhitse, bu izbe kahvede otururmuş! Ulan, parası olan adam, hele koskoca bir müteahhit buralara uğrar mı? Demek ki pek öyle kocaman değil. Beyefendi bugün teşrif etmemiş kahveye ama merak edecek bir şey yokmuş, sabah mutlaka gelirmiş. Adam biliyor ya bizim geldiğimizi, sabahın köründe kalkar, ayıp olmasın, çocukları bekletmeyeyim diye koştura koştura kahveye gelir. Vay Doğancığım, nerelerdesin yahu, sen yoksun diye işlerim yarım kaldı; el üçe çalışıyor, al sana beş... Belki de herifin içine doğmuştur bizim geleceğimiz, sabaha kadar gözüne uyku girmez garibin... Ulan oğlum Durak, bir de akıllı geçinirsin. Sen de şu kadarcık akıl varsa ne olayım... Ne diye kalkıp buralara geldin sanki?

Geniş bir meydana çıktılar. Üç beş dolmuş son yolcuları bekliyordu. Şoförler dolmuşlardan birinde toplanmış kafa çekiyorlardı. Kokoreççi, karın acıktıran uçuk dumanlarıyla geceyi uğurluyordu.

"İşte bu otel..."

Karşıda. Küçücük, solgun bir yazısı var. Fersiz bir ışığı, suratsız bir kapısı.

"Bu otelin sahibi beni bilir."

Merdivenin altında, kaplaması yer yer dökülmüş bankın gerisinde otururdu. Arkasında anahtarlara oldukça büyük gelen numaralı bölmeler vardı. Saçı beyaz, bıyığı beyaz, gözleri kara bir adamdı. Babasına benzetirdi onu. Benzer miydi gerçekten? Oysa babasını hiç görmemişti. Anası: "Baban sen doğmadan öldü Doğanım..." derdi. Anası da ölmüştü. Çeşmenin altındaki iki katlı eski

evde otururlardı. Kırık dökük tahta merdiven her iniş çıkışta sallanır, korkulu korkulu gıcırdardı. Her seferinde düşeceğim diye korkardı. Abisinden de korkardı. Bir acayip bakardı abisi, azarlar gibi konuşurdu, yüzü hiç gülmezdi. Yengesinin güldüğünü de hiç görmemişti. Abisi babasına benzer miydi acaba? Hiç sanmıyordu. Rahmetli çok iyi insanmış, herkes öyle söylerdi. Babası yaşasaydı, evden kaçıp sokaklarda, inşaatlarda, çatı içlerinde yatmaz, gurbete de çıkmazdı. Yaşasaydı... Hiç görmemişti onu. Otelci, tıpkı babası gibi bakardı.

Girdiler.

Hayır, babası gibi bakmıyordu. Hem saçları beyaz, bıyığı beyaz değildi. Gözleri de karaya benzemiyordu.

Anahtarı aldı. Yukarı çıktılar. Uykulu, loş bir koridor.

Ölmüş. Şimdi ona anahtarı veren de oğluymuş. Artık kimseye "baba" diyemeyecekti. Hiç kimse babası gibi bakmayacaktı. Her şey neyse de sabah müteahhidi bulabilecekler miydi bakalım?

Ocakçı: "Belki gelir" demişti. Bir de herifi bulamazlarsa, ne yaparlardı? Adamın olmayınca inşaatlarda iş bulunur muydu? Amele pazarları tıka basa doluydu. Sonra bunları da peşine takıp getirmişti. Ona güveniyorlardı. Nasıl da hevesliydiler! Bir tek Durak... Canı sıkkın gibiydi. Kafasında bir şeyler kurup duruyordu herhalde. Hiç konuşmuyordu. Üstünde durmaya değmezdi, her şey yoluna girerdi nasıl olsa. Müteahhidi bulamazlarsa inşaatlara giderlerdi. Hele bir sabah olsun! Sabah ola, hayrola...

Kapıyı açıp girdiler.

Perdeyi aralayıp, hem ışıklı, hem karanlık, hem geceyarısı şehre baktılar.

III

Otobüs uzun farlarını yol uçlarına atarak gecenin içinde kayıyordu.

Doğan, uyumak için kendini zorluyor ama bir türlü uyuyamıyordu. Durak'ın onlardan ayrılıp geri dönmesine çok bozulmuştu.

Çoluğu çocuğu yanına katıp getirirsen işte böyle olurdu. Biz, yazık, fukara üç beş kuruş kazansın, okul harçlığını biriktirsin diye iyilik yapıyoruz; şunun yaptığına bak! Süt kuzusu. İzmir'e gelmezmiş! Arkadaş mektepli ya, gözü yemedi tabiî. Çalışmak kolay mı? Babayiğit isterim babayiğit... Kalem tutmaya benzemez kürek tutmak. Avuçlarının içi şişer, yarılır, sızısından duramazsın, inim inim inletir adamı; küreği kaldırıyorken pazıların patlayacak, kolların kopacak sanırsın. Ne sandın ya, kolay mı? Ama sen de haklısın; suç sende değil, senin elinden tutup buraya geti...

"Doğan..."

Âşık. Alacakaranlık bakıyor. Gece on yaş daha büyütmüş onu. Belki yolculuk, belki de...

Doğan, gözünü farların kestiği, kayıp giden geceden ayırıp Âşık'a bakıyor:

"Ne var?"

Âşık, kendini uzun bir konuşmaya hazırlamış gibi. İzmir nasıl bir yerdir acaba? Ya deniz? İlk defa görecek denizi. Kocaman mavi bir suymuş, üstünde gemiler... Nemli, insanı kendine çeken bir kokusu varmış.

"Yani diyecektim ki, İzmir'de iş buluruz değil mi?"

Durak okumuş adamdı. "Bu işin sonu yok arkadaş; memlekette neler konuştuk, buraya gelince nelerle karşılaştık... Önce Ankara sonra İzmir. Ondan sonra neresi? Hani işimiz hazırdı? Böyle oradan oraya dolaşmakla olmaz. Bak söylemedi demeyin; bu gidişle geri dönecek yol parası bile bulamazsınız. Benden buraya kadar..."

"Ulan Âşık... Ben sana ne dedim: yeter ki insanın ömrü olsun..."

Ömer uyuyordu. Kocaman bir binanın en üst katında çalışıyorlardı. Yukarı çıkardıkları her tuğladan sonra bina biraz daha sulara gömülüyordu. Deniz büyüdükçe büyüyordu. Derin mi derin. Dipsiz, karanlık. Bir an önce binayı terk etmeliydiler. "Ben yüzme bilmiyorum" diye bağırıyordu Ömer, ama hiç kimse onu duymuyordu. Doğan ile Âşık neredeydiler? Niçin yalnız bırakmışlardı onu? Bu koca denizin ortasında tek başına ne yapacaktı şimdi? Birden ayağı kaydı. Boşlukta uçmaya başladı. Tam denize düşeceği sırada

uyandı. Alnında terler birikmişti. Arkadaşlarına baktı: uykuyla uyanıklık arasında karanlığın ucunda denizi bulmaya çalışıyor gibiydiler.

Yol, gecenin içinde uzadıkça uzuyordu.

IV

Deniz, uzakta donup kalmış gibiydi. Ötelerde, göğün altında biten bir suydu.

İnşaatın önünde, gölgede oturuyorlardı. Bir haftadır bu inşaatta çalışıyorlardı. Buranın sıcağı dayanılır gibi değildi. Geceleri bile bunaltıyordu insanı.

Akşam güneşi deli boşluğa kızıl bir şerit çekmişti. Yine de serinlememişti ortalık.

Bir akşam çıkıp dolaşmışlardı İzmir'i. Doğan ile Âşık dönüp dönüp kızlara bakmışlardı; Ömer, vitrinlerde ona alacağı hediyeyi aramıştı. Hediyeyi ona nasıl vereceğini ise sonra düşünürdü. Nasılsa bir yolunu bulurdu. Doğan ile Âşık biliyorlardı Ömer'in sevdalı olduğunu. Ya o ? Bilmez olur mu canım... O bakışmalardan, evin önünde dolanmalardan sonra. Bal gibi de anlamıştır. Şöyle güzel bir hediye... Önce para. Çok para. Nişan... Neden olmasın? Denizi seyrederek dondurma yemişlerdi o akşam. Bir ara Doğan: "Biraz daha para kazanalım sizi bir yere götüreceğim" demişti. Neresi olduğunu anlamışlardı. O gecenin sabahında Âşık, abdest alıp hortumu başına tutarak yıkanmıştı.

"Hadi ateşi yakalım, Doğan şimdi gelir" dedi Ömer.

Kalktılar.

İki tuğlayı birbirine yaklaştırarak yaptıkları ocaktaki odunları tutuşturdu Âşık.

Doğan bakkaldan geldi.

Âşık, soğanları, biberleri, domatesleri özenle doğradı. İsten kapkara olmuş alüminyum tencereden, eriyen yağın, kavrulan soğan ve biberlerin kokusu yayıldı.

Sonra karanlık.

Yanık bir türküye başlıyor Âşık. Dingin gece bağrına basıyor dinlediklerini... Alıp, güllü çiçekli dağlara götürüyor; serin yaylalara, köpüklü derelere. Akşamları ince bir ayaz çıkıyor. Gündüz ise kavurucu sıcak titreştirip duruyor ortalığı. Güneş yanığı yüzleriyle bozkır insanları uçsuz bucaksız sararıp giden buğday tarlalarına girip kayboluyorlar. Âşık, yağlı kurşunu yiyor, dağlarda dolaşıyor, pınar başında yâriyle buluşuyor. Çaydanlığın altındaki ateş büyüyor. Doğan sigarasının dumanına dalıyor. Ömer bir türlü kavuşamıyor sevdiğine.

"Âşık, fazla söyleme, Ömer'i ağlatacaksın aslanım."

"Doğan bana takılma... O mesele sizin zannettiğiniz gibi değil. Ben onu..."

"Tamam tamam, anladık aslanım."

Ömer'in gözleri ateşte.

"Âşık, sen hele bir daha asıl."

Ona niye "Âşık" derlerdi? Saz çalmak isterdi. Sazı yoktu. Türkü söylerdi. Kimsenin bilmediği türküler. Sesi rüya gibiydi, ayrılık gibiydi, sevgili gibiydi... Sevgilisi de yoktu. "Âşık" derlerdi ona...

Ateş, duvarlara umudun, türkünün, aklına gelen her şeyin resmini çizdi.

Gece, yorgun düştü.

V

Karşıki dağlar duman duman. Bir top kar. Birbirine karışan sılayla gurbet. "Üç ay çalışır döneriz." Üç ay. Geçer mi? Geçmez! Daha bir ay oldu. Yemekler yenmez, sular içilmez, terli uykular uyunmaz oldu. Ömer'in bir gün bile çalışacak hali kalmadı. Kum taşı, harç kar, tuğla getir! Şunlara bak nasıl da çalışıyorlar! Sanki yeni başlamışlar... Âşık'ın türküleri de canını sıkmaya başladı.

Çalışıyorlar. Gökyüzü çok uzak. Güneş yakın. Ter gözlerini yakıyor. Üç ay... Boncuk boncuk, saat saat, gün gün. Ömer'in beli ağrıyor. Âşık'ın türkülerine canı sıkılıyor. Doğan'a da canı sıkılı-

yor. O da kendini çok akıllı zannediyor. Dünyada tek akıllı o mu sanki? Geçen gün parayı sakladı, iyi biliyorum. Sakladı. Ama benim gözümden kaçmaz. Hem para niye hep onda duruyor? Neler çevirdiğini bilmiyorum zannetmesin. Âşık dersen, manyağın biri zaten. Hiçbir şeyin farkında değil. Amma da yoruldum. Ben ona yapacağımı biliyorum. Tek akıllı o mu sanki? Belim de çok ağrıyor. Harç mı getireyim? Olur, olur...

VI

Akşam oldu. Güneş yine gitti bir yerlere. Işıklar yandı. Ateş de yandı. Her şey yandı.

"Doğan! Kaç paramız oldu?"

Ömer son günlerde iyice değişti. Konuşmuyor, hep susuyor. Dayanamıyor herhalde çalışmaya. Ömer'e baktı. Ateş bakmadı. Yandı.

"Niye sordun?"

Yorgundu. Akıllıydı hem. Beli de ağrıyordu. İki ay geçmezdi. Parası varsın az olsun. Kazandığı yeterdi. Memlekete dönünce ona hesap mı soracaklardı?

Ateş yanıyordu. Duvarda gölgeler oynaşıyordu. İzmir yeni bir geceye uyanıyordu.

"Sormak yasak mı?"

Bağırmıştı. Kaç gündür bağırmak istiyordu; hatta haykırmak istiyordu; bağırmıştı.

Doğan şaşırdı. Âşık da. Odunlar çıtırdıyordu. Ocağın yanındaki keserin bileylenmiş, keskin ağzına kırmızı bir alev düşmüş, oynaşıp duruyordu.

"Dört yüz..."

Bak, dediği çıkmıştı.

"Beş yüz olması lazım!"

Sokaklarda yatardı. Aç da gezerdi. Kimsenin beş kuruşuna göz dikmemişti. Bunlar onun en yakın arkadaşlarıydı. Üstlerine başlarına bir şeyler alacaklardı. Âşık'a bir saz...

Duvarda gölgeler karıştı.

Doğan'ın kolunda sıcak bir kan ağlıyordu. Dışarıda sessiz ışıklar, dışarıda gece...

VII

Ömer ağlıyordu.

Farların sınırlı aydınlığı geceye alışkın bir yol bulup çıkarıyordu karanlıktan. Otobüs, artık serinlemiş olan gecenin içinde kayıyordu.

Solgun Bir İz

"Yarın öğle namazından sonra.." demişti annem telefonda.

Irmaklar bulanıktı.

Ovayı kıvrım kıvrım yaran küçük derecikler, bir süre sonra, bir iki ağacın arasından genç bir ırmak olarak çıkıyordu karşımıza.

Ağaçlar yeni yapraklanıyordu.

Otobüsün camına bir yaklaşıp bir uzaklaşan karlı dağ bizimle beraber gidiyordu. Gökkuşağının altından bir türlü geçemiyorduk. Önümüz sıra dağların eteklerinden, bayırlardan atlayarak kaçıp duruyordu.

Daha birkaç gün önce bırakıp gitmiş gibiyim. Her şey aynı. Dağlar hâlâ buraları bekliyor.

Dağlar hâlâ
beni
çiğdem sökmeye, dedesiyle birlikte mantar toplamaya giden o cılız çocuğu,
buraları bekliyor.

Annemin telefonu, geçmişle, hatıralarımla, çocukluğumla aramıza giren günlük hayatın acımasızlığını olanca katılığıyla karşıma çıkardı.

Oğlum küçükken daha sık gidiyorduk memlekete. Okula başladığından beri gidemedik. Biz gidemeyince annemle babam gelmeye başladılar. Her geldiklerinde ancak bir hafta on gün dayanabildiler apartman yaşantısına, büyük şehre. Yıllardık gidemedik memlekete. Kaç yıl oldu? Beş mi? Yoksa daha

fazla mı? Oğlum ortaokula başladı bu yıl.

"Hacali dedemle mantar toplamaya giderdik bu mevsimde" diyorum. "Rahmetli" demeyi unuttuğumu fark ediyorum birden. Kıymık kıymık bir acı oturuyor yüreğime. Buğulanan gözlerimi, cama yapışıp kalan yarı karlı dağa çeviriyorum. Tepelerin kıvrımlarında, kayaların duldalarında parça parça kar. Sürüler yamaçları sarmış. "Senin yaşlarındaydım. Dedemle mantar toplamaya gitmiştik. Birkaç tepe aşmış, ıssız bir yere gelmiştik. Şehir görünmüyordu. Dedem bir ara, sen burada bekle, ilerde birkaç evlek var, ben bir bakıp geleyim, dedi." Bir tepenin dereye inen yamacında yapayalnız kalmıştım. Otları hışırdatan, derenin şırıltısını bir bıçak gibi kesen rüzgâr kulaklarımı dolduruyor, hızını artırıyor, bütün dünya sese, uğultuya dönüşüyor, sonra birdenbire kesiliyor, yer gök dilini yutuyor, ıssızlaşıyor, korku dört bir yanı sarıyordu. Uzaktaki, silik maviye ve mora batmış dağlar bile korkudan titriyordu. Dedem beni bırakıp gitmişti. Unutmuştu. Sonra ansızın bütün sesleri yutmuş bir gece iniyordu dağlara. Kulaklarım rüzgârın uğultusundan patlayacak gibiydi. Dedem yoktu. Gökyüzü lacivert bir uykuya yatıyordu. Ama dağlar korkuyordu geceden. Korkusunu saklayacak yer bulamıyor, getirip benim önüme bırakıyordu. Kayalıklar beni çağırıyor, ben "dede... dede!.." diye bağırıyor, bağırıyordum. Baktım, dedem elinde mantar dolu torbasıyla bana doğru geliyordu. Parçalı bulutların gölgeleri tepeleri yalıyor, değdiği yeri yeşile boyayan güneş gözlerimi kamaştırıyor, gözlerimden yaşlar süzülüyordu. Yanıma gelince dedem: "Korktun mu yavrum?" diyor. "Yoo, niye korkacakmışım ki..." diyorum.

Belki korkudan, belki de yalnızlıktan kurtulmak için yol boyundan uzaklaşmayan telgraf direklerine bakarak beni dinleyen oğluma, ıslanan gözlerimi göstermemeye çalışıyordum.

"Baba, Hacali ne demek?"

"Doğrusu Hacı Ali oğlum. Dilimiz öyle alışmış."

Öğrenciliğimden beri defalarca gidip geldiğim yol, geçtiğimiz köy ve kasabalarla ilgili bilgiler verdikçe oğlum bunları nereden bildiğimi, nasıl unutmadığımı soruyordu.

Ah keşke, keşke unutmasaydım. Koskoca çocukluğum hakkın-

da hatırladıklarımı üst üste koysam çocukluğumun kaç günü eder acaba?

Öğleden önce indik küçük şehrimize. Yabancı bir şehirde gibiydim. Şehir mi yabancıydı, yoksa ben mi? Garajlardan çıkıp biraz sonra tekrar geleceğimiz caminin avlusuna daldık.

Caminin avlusundayım. Gölgeler yere serilmiş. Şadırvandan akan sular mavi bir serinlik dağıtıyor. Birdenbire fışkırıyor renkler. Uzun minarenin çevresinde, loş kemerlerin arasında salına salma dolaşan zümrüt yeşili, gökkuşağı kuşlar. Kubbelerde yansıyan gök boşluğu.

Caminin ferahlatıcı avlusundan çıkıyorum. Nereye gideceğimi bilmeden dar, uzun çarşının gölgesine dalıyorum. Çarşının ucunda kahvenin geniş, sarmaşıklarla örtülü avlusu görünüyor. Orta yerdeki söğüt ağacına bir yayık asılı. İçinde buz gibi ayran. Masalar dolu. Adamların sakin yüzlerinde, yaprakların arasından süzülüp gelen güneş parçaları.

Avlunun sarmaşık yeşiline girdiğimde tatlı bir serinlik karşılıyor beni.

Gölgenin koyu yerinde bir masaya oturmuş Hacali dedem. El ediyor beni görünce. Selamı çökertip sandalye çekiyorum. Hal hatır soruyoruz birbirimize.

Yanımızdan geçen uzun boylu kahveci delikanlıya:

"Buraya bir çay daha getir" diyor.

Çaylarımızı içiyoruz. Hesabı o ödüyor.

"Sen öğrencisin, senin paran geçmez."

Kalkıyoruz.

Kaldırımda parça parça ağaç gölgeleri. Akasyalar birbirine sokulmuş, yeşili paylaşıyorlar. Parke taşlı bir sokağa girdiğimizde yağmur başlıyor. İri damlalar daha bir hayata bağlıyor bizi. Sevincimizi artırıyor. Hareketlerimize bir çabukluk geliyor.

"Yaz yağmuru" diyor, "çabuk geçer."

Çabuk geçiyor.

Sokaklar, çiçekler, yağmur ve insanlar. Bir yağmur serinliği. Toprağın kokusu. Parke taşlarının ıslaklığı.

Çeşmeli köşe başları, eski, kâgir evlerin sokağa uzanan saçakları, kuyulu, çiftkapılı avlular.

"Hadi bize gidelim; gelmezsen darılırım bak. Epeydir gelmiyorsun zaten" demişti.

Genellikle küfürlü konuşur. Sonra güler. Bu defa temkinli davranıyor ama gülümsemesini yüzünden eksik etmiyor. Ufak tefek, zayıf bir adam. Kırışıklıklar içinde bir boyun, mor damarlı sıcak eller. Hafif kamburlaşmış beli, kısa boyunu yere biraz daha yaklaştırıyor. Yumuk, kıyıları kanlı gözleri yılların ötesinde...

Bir kayısı ağacı kollarını duvardan dışarı sarkıtmış. Mavi gökyüzünde çiçek bayramı. Uzaklardan bir gül kokusu geliyor.

Yanımızdan kasketli, ince bıyıklı bir adam geçiyor. Selamlaşıyoruz.

Sokakların küçüklüğümde zannettiğim kadar dolambaçlı olmadığını düşünüyorum. Oysa ne kadar karışık ve uzak gelirdi bana. Küçük şehrimizin yeni kurulan dış mahallesindeki rüzgârlı, çamurlu, toprak damlı evimizden, bu mahalleye, Hacali dedemin evine gelirken ne çok yorulurdum ve kaybolmaktan ne çok korkardım.

Hem yürüyor hem ona bakıyorum.

Bu cılız bedenle, kendi diliyle adeta konuşan, eskimiş sokaklar arasında anlaşılmaz bir uyum var sanki. Göremiyorum ama, uzaklarda, çok uzaklarda bir şeyler arar gibi dalıp gitmiş gözlerinden bir gölge kayıyor olmalı.

"Ahraz ninen nasıl sevinecek şimdi" diyor, gözlerini bana çevirerek. Gözlerinde, biraz önce kayıp giden bir gölgenin bıraktığı solgun bir iz.

Bahçe kapısına geldiğimizde, içeride kendi kendine bağırıp duran Ahraz ninemin sesini duyuyoruz. Bizi görünce, sinirlendiği her şeyi bir kenara bırakıp gülümsüyor. Elini öpüyorum. Sırtımı sıvazlıyor. Konuşabilse, kim bilir neler söyleyecek. Yine de kendi kendine bir şeyler söyleniyor. Dedem, birtakım hareketlerle karnımızın aç olduğunu anlatıyor.

Serin taşlıktan geçip gıcırdayan merdivenlerden üst kata çıkıyoruz.

Pencerenin önünde, kimi saksılarda, kimi yağ tenekelerinde çeşit çeşit çiçekler. Rafta antika eşyalar, sürahiler, minik testiler, yapma çiçekler, alçıdan biblolar...

Aydınlık bir oda. Pencereden içeri sızan ağaçların gölgeleri küçük kıpırdanışlarla oynaşıyor. Bir karyola, üzerinde kanaviçe işlemeli kırlentler, oyalı yastıklar. Eski zaman işi büfenin üzerinde Almanya'daki üvey oğlunun gönderdiği küçük televizyon. İspanya'daki boğa güreşlerini gösteren, kendine özgü renkleriyle bir duvar halısı.

Odadaki sessizlik, serinlik ve oynaşan renkler.

Hacali dedem... Aslında dedem değil. Babamın uzaktan dayısı olur; aynı zamanda amcamın kayınbabası. Amcamın çocuklarıyla beraber biz de dede demişiz, öyle kalmış.

Eskiden daha sık gelirdik. Buraya geleceğimizi duyduğumda sevincimden yerimde duramazdım.

Bu eski yapı ev Ahraz ninemin babasından kalmış. Hacali dedemin de, Ahraz ninemin de ikinci evlilikleri bu. Dedem bu eve içgüveyi olarak gelmiş. Her sene bir yerlerini tamir ederek ayakta tutuyor benim "büyük konağım"ı...

Ustaydı. Bizim evi de o yapmıştı. Babam toprak elemiş, biz çocuklar çeşmeden su getirmiş, kalıplara dökülüp kurutulan kerpiçleri taşımış; günden güne yükselen duvarları yorgun uykularımızda büyüttükçe büyütmüş, güzelleştirmiş, her geçen gün evimizi biraz daha sevmiştik. Dedem, geceleri gaz lambasının ışığında duvarları sıvamış, gündüzleri toprak eleyip çamur karmıştı.

Yağmurda akan, rüzgârda inleyen, loş, toprak kokulu evimizi çok seviyordum ama, bu iki katlı kâgir ev bir başka güzeldi. Her zaman loş, serin taşlığı, gıcırdayan merdivenleri, üst katın tahta zemini, oymalı dolapları ve balkonuyla bu ev, bir masal diyarından, kimselerin bilmediği dağlar ardındaki ülkeme perilerin getirip bıraktığı bir hediyeydi. Mahalle arkadaşlarımın böyle bir ülkesi yoktu, olamazdı; böyle bir hediyeleri de yoktu. Korkulukları sallanan balkondan geniş bahçeye, bahçe duvarının hemen bitiminden başlayan tek katlı evlerin çatılarına, çatıların arasından ara sıra görünen dar, dolambaçlı sokaklara baktıkça ülkemin ne

kadar güzel olduğunu düşünür, bu güzellikten kimsenin haberi olmadığı için tarifsiz bir sevince kapılırdım.

Dedem odaya girdi. Elinde piknik tüpü ve tencere. Sofadan Ahraz ninemin sesi geliyor. Yemek hazırlamak, hürmette kusur etmemek için ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlar.

Yemekten sonra aşağı inip bahçeyi geziyoruz. Dedem, duvar dibindeki çiçeklere su veriyor. Kuyunun yanındaki leylağın körpe yapraklarını okşuyor, gonca sürgünlerinin üzerindeki tozları üflüyor.

Sonra asmanın altında oturup çaylarımızı içiyoruz.

Ayrılırken, cebime zorla para koyuyor. "Öğrencisin, lazım olur" diyor.

Dedemin, bana verdiği parayı, o gün bir esnaf tanışından borç aldığını çok sonra babamdan öğreniyorum.

Oğlum, caminin avlusundaki güvercinleri görünce,

"Ne güzel renkleri var bunların" diyor.

Böyle bir günde bu sözler içimdeki ağırlığı hafifletiyor, aniden çıkan bir akşamüstü yeli gibi yüreğimi yerinden oynatıp uzak tepelere doğru sürüklüyor. "Bu renkleri o da gördü" diyorum kendi kendime. Kim bilir belki oğlumun da kimselerin bilmediği bir ülkesi, o ülkenin hiçbir yerdekine benzemeyen renkleri, kokuları, rüzgârı, yağmuru, uzansan dokunabileceğin bulutları, yıldızları, ılık uykuları ve sadece orada konuşulan bir dili vardır.

Gözlerim sarmaşıklı kahveyi arıyor.

Kahvenin yerinde bir oto galerisi. Dükkânların küçük camları yerlerini geniş, aydınlık vitrinlere bırakmış; günün her saati sulanan ıslak, serin parke taşlarının yerini beton kaldırımlar ve kendi sıcağında bunalıp baygın düşen asfalt almış.

Saat Kulesi oğlumun ilgisini çekiyor. Ne işe yaradığını soruyor. Anlatıyorum. Bizlere, çocukluğumun yoksul günlerine, bu şehrin insanlarına acıyor mu, yoksa bilmediği bir dünyayı keşfe çıkmanın heyecanını mı duyuyor, anlamak güç.

Sırasöğütleri geçip dedemlerin evine giden sokağa sapıyoruz.

Eski evlerden bazıları yıkılmış. Ayakta kalanların bahçelerinde ağaçlar çiçeğe durmuş.

Bu sokaklar hâlâ

eskilerde kalmış, unutulmayan, kıpırtısız bir zamanı

kırlardan söküp getirdikleri çiğdemleri bir çalıya takıp ev ev dolaşan çocukları

ama o çocuklarla mantar toplamaya gidemeyen, sayıları azalmış ihtiyarları

dedemi

ve o cılız çocuğu

bekliyor.

Yolumuzu kesen, kışı zor geçirdiği ağrıyan belini yandaki yeni yapılmış apartmana yaslamasından anlaşılan iki katlı, sıvaları dökülmüş, camları kırık evi dönünce benim büyük konağım görünüyor. Oraya doğru yürüyen birkaç kişi, uyuyan zamanı kımıldatmaya çalışıyorlar.

Sokak ise, o cılız çocuğun büyüyüp bir gün yanında yine cılız bir çocukla buralara geleceğini; bir bir çekilip giden ihtiyarların ayak seslerinin ve gölgelerinin yamru yumru taşlar üzerinde gezineceğini biliyormuş gibi, eskilerde bıraktığı, unutulmayan, kıpırtısız zamanı beklemeye devam ediyor, bahara ve avludan yükselen ağıtlara aldırmıyordu.

Tahtaları çürümüş avlu kapısı açıktı. Erkekler avluda, kadınlar içerdeydi. Babam bizi görünce çömeldiği yerden doğruldu, yaklaştı. Kucaklaştık. Konuşacak bir şey yoktu. Benden ayrılıp oğlumu kucağına aldı.

Gözlerim Ahraz ninemi arıyordu.

Bütün mahallenin Ahraz ninesiydi o... Komşularının çoğunun bile adını bilmedikleri bu dilsiz kadını konuşturacağız diye çocuk aklımızla uğraşır dururduk.

Dedem onun sesiydi...

İçeri giriyorum. Üst kata çıkan merdivendeki kadınlar kenara çekilerek yol açıyorlar. Ahraz ninem, annemle yengemin arasında, ellerini havaya açmış, kan çanağına dönmüş fersiz gözlerini tavana dikmiş, "Allah!" diyor, çıkmayan sesiyle.

Avludayım.

Oğlum babamın kucağında. Akrabalarla kucaklaşıp birbirimize başsağlığı diliyoruz.

Babam saatine bakıp, "Öğlene az kalmış, toparlanalım artık" diyor.

Oğlumla beraber taş avluyu geçip bahçeye çıkıyoruz. Uzun zamandır bakımsız kalan bahçeyi ot bürümüş. Kuyunun yanında mor salkımlı leylaklar görünüyor. Kuyunun üstündeki büyük taşı kaldırıp tahta kapağı açıyorum. Eğilip bakıyoruz. Kuyunun dibindeki karanlık suda yıllar öncesinden kalmış, şaşkın, meraklı, korkudan titreyen bir yüz... Benim yüzüm... Ne kadar genç, çocuksu. "Korkuyorum baba, kapatalım" diyor oğlum. Bakışlarımı oğluma çeviriyorum: kuyunun karanlık suyunu yıllar boyu ıslanmadan bekleyen yüz bu... Gözlerinde aynı merak, aynı düşme duygusu...

"Baba, yüzün neden ıslak?"

Sonrası Ayrılık[1]

1. *Sonrası Ayrılık* adlı kitaptan seçilmiş birkaç öykü.

Her an o denizden binlerce dalga kopar da yine de bir dalgası eksilmez.
Hangi denizdir, nasıl denizdir o deniz ki kıyısı sözdür, dibinden nasıl bir inci çıkar.

Şebüsterî (Gülşen-i Râz)

Her şeyin ilkinde bir büyü vardır. O da alışılmamışın, denenmemişin ve ilk tadışın verdiği kalbin vuruşlarını allak bullak eden heyecandan gelir ve... Belki de bundan başka bir şey değildir.

Tarık Buğra

Ömrün Çok Olsun

Çarşı, hiç bitmeyecekmiş gibi durgunlaşan bir eski zaman uykusuna gömülmüştü. Kebapçıların sokağa nefis kokularla açılan küçük vitrinlerinde domateslerin, biberlerin, maydanozların; şişe takılı, tandır kebabı için terbiye edilmiş kemikli, yassı etlerin iç açıcı renkleri loş gölgeler arasından birdenbire fışkırmış gibiydi. Fırının önünde haşlanmış yumurta satan eskimiş adamın sesi, fırından sıcak pide ve parmak ekmek alanların güneşli, sıcaktan bunalmış yüzlerinde hiçbir iz bırakmadan sönüp gidiyordu. "Yumurta! Haşlanmış yumurta lazım mı abi?" Nazif Efendi, dumanı tüten kelle kebaplarını seyyar köfteci arabalarına benzetilmiş bisiklet tekerlekli küçük arabasının camlı bölmesine koymuş; nacak darbelerinden yarısı yenmiş tahtanın üzerinde, elini yakan bir kelleyi önünde ağzı sulanarak sessizce bekleyen bir müşterisi için ortadan ikiye ayırmaya çalışıyordu. Tol Çarşı'nın girişindeki manifaturacının ahşap saçağına Büyük Cami'nin kubbesinden havalanan iki yabanî güvercin kondu. Kanat şakırtıları çarşının öğle uykusunu kımıldattı.

"Selamün Aleyküm Durmuş Usta! Kolay gelsin."

Durmuş Usta elindeki kırık şemsiyeyi tezgâhın üzerine bırakıp başını kaldırdı. Güneş tozlu camlarda takılıp kalmıştı. Dar sokak zaten çok az güneş görüyordu. Ermenilerden kalma kemerli, mazgal delikli; yeraltında rutubetli, serin, taş merdivenle inilen bodrumları olan, rengi atmış oluklu kiremitlerinin arasına serçelerin yuva yaptığı dükkânlar, öğleyin alırlardı ancak güneşi. O da

Durmuş Usta'nın dükkânının kirli camlarında şöyle bir eğlenir, kayıp giderdi sonra.

"Aleyküm selam Bahattin Ağa, buyur, hoş geldin. Bu delikanlı torun mu?"

Yaşlı adamın elinden tuttuğu beş altı yaşlarında gösteren çocuk çekingenliğini atamamış ürkek gözlerle dükkânı süzüyordu. Eşikten içeriye adımını atarsa, büyüklere ait bambaşka bir dünyaya düşecekmiş gibiydi. Dar, uzun sokağın aydınlığı kapının dışında kalmıştı. Dükkânın taş duvarlarından yayılan serin loşluk daha kapıda sarmalamıştı onları.

"Torun" dedi.

Durmuş Usta önündeki karmakarışık tezgâhın üzerinde bir şeyler aranıyordu. Onlara bakmadan:

"Hangisinin, büyüğün mü, küçüğün mü?"

Bahattin Ağa yüzüne vuran serinliğin verdiği gevşemeyle bir sürü ıvır zıvırın arasında zorlukla seçilen tahta sandalyeye oturdu, derin bir nefes aldı:

"Büyük oğlanın."

Kasketini çıkardı, dizine koydu. Kırlaşmış saçlarının baştan savma tıraşı fakirliğini daha bir açığa çıkarıyordu. Arka cebinden çıkardığı kenarı işlemeli beyaz mendiliyle yüzündeki terleri sildi. Çocuk, Durmuş Usta'nın yanına varmıştı. Tezgâhın üzerinde birbirine karışmış çekiçler, bıçaklar, boy boy çivilerin konduğu çeşitli büyüklükte kutular, örs, iğneler, iplikler, birkaç kutu yapıştırıcı...

"Elini ver amcası, öpecek."

Elini uzattı adam. Çocuk, adamın derisi kalınlaşıp yer yer çatlanmış, kararmış elini öptü, başına koydu.

"Çok yaşa, ömrün çok olsun."

Çocuğu iki bacağının arasına aldı dedesi; saçlarıyla oynamaya başladı. Çocuk, dedesinin dizleri arasında hâlâ şaşkın, ürkek, büyüklere ait uzak dünyada yolunu kaybetmiş gibi iğreti duruyordu. Dükkânın köşesinde alçak bir tabureye oturmuş ayakkabı boyayan çırakla göz göze geldiler; çırak alışkanlık haline gelmiş hareketlerle işine devam ediyordu. Yıllardır hiç dokunulmamış gibi duran tozlu, kırık bisiklet direksiyonları, pedalları, tekerlekleri,

patlak futbol topları, kavuniçi renginde top içleri, ayakkabılar, şemsiyeler, sökük çantalar, deri, kösele parçaları ve tutkal kutularına bakıyordu çocuk. Yeni yıkanmış, çarşıya indiği için buraya gelmeden önce giydirildiği belli olan elbiselerinin içinde ne kadar sıkıldığı belliydi. Ayaklarındaki siyah lastik soğukkuyular kocaman duruyordu. Sonra bakışlarını Durmuş Usta'ya çevirdi:

Kel kafalı, maviş gözlü, beyaz tenli bir adamdı. Yanakları etli etliydi. Kırçıl sakalları uzamıştı. Dişlerindeki sigara sarısı bıyıklarına da vurmuştu. Meşin önlüğünün altında kareli, kalın, yaz kış sırtından çıkarmadığı ilk bakışta anlaşılan kahverengi, kir götürür bir gömleği vardı.

"Oğlum koş bize çay söyle."

Çırak hemen fırladı yerinden, sokağın ışığında gözden kayboldu.

Eline aldığı meşin topun sökük yerindeki dikişleri iyice açtı, içini çıkardı Durmuş Usta. Topun memesini ağzına aldı, şişirdi. Delik yeri buldu. Parmağına tükürüp deliğin üzerine bastırdı. Tükürük hava kaçıran deliğin üzerinde kabarcık kabarcık şişti, balonlaşıp söndü. Kulağının ardındaki kalemi alıp deliğin etrafına bir daire çizdi. Tezgâhın altına eğildi, oradan yarım yamalak bir top içi çıkardı. Çizdiği daire kadar bir parça kesti oradan. Hem o parçaya hem de top içinin üzerindeki kalemle çizilmiş daireye kutudan çıkardığı fırçayla tutkal sürdü; kurumaları için bir kenara bıraktı.

Çırak elinde çay tepsisiyle içeri girdi.

"Sen mi getirdin? Garson yok muydu kahvede?"

Önce Bahattin Ağa'ya verdi çayı.

"Garson dışarı çay dağıtıyormuş, sen götür dediler."

Durmuş Usta'nın çayını tezgâhın kenarındaki boşluğa koydu. Diğer çayı çocuğa uzattı. Çocuk sıkıldı, başını öne eğdi, sonra dedesine çevirdi bakışlarını.

"İç oğlum, o çay senin" dedi dedesi.

Durmuş Usta'ya baktı. Gülümsedi adam:

"İç, iç hadi çekinme."

Dedesi karıştırdı çayını. Çocuk kararsız, küçücük yudumlarla, kafasını kaldırmadan içmeye başladı.

"Sen kendine çay almadın mı?" diye sordu Durmuş Usta çırağa.

Çırak ayakkabı boyamaya devam ediyordu. Cılız bir sesle cevap verdi:

"Yok Usta, ben içmeyeceğim."

Durmuş Usta, beklettiği tutkallı parçayı yerine yapıştırdı, çayından bir yudum aldı.

Çayını bitiren çocuk, kenardaki patlak toplardan birine uzandı. Ne dedesi, ne de Durmuş Usta fark etmişlerdi topu alışını. Çırak da görmemezlikten gelmişti. Bu dükkândaki, çoğunu ilk defa gördüğü şeylerden herhangi birine dokunmak hoşuna gitmişti. Topu iki eliyle sıktı; havasız top içine çöktü. Tekrar eski haline getirebilmek için elinde çevirmeye başladı.

Bahattin Ağa'nın yumuşak çizgili koyu esmer yüzünde saklamaya çalıştığı gizli bir acı donup kalıvermişti. Gür siyah kaşlarının altındaki yuvalarında hareketsiz bakan iki iri siyah göz, sanki kimsenin görmeye gücünün yetmeyeceği bir dünyayı tek başına seyrediyormuş gibiydi.

"Ee... Vakit öğle oldu. Karnınız acıkmıştır. Kıymalı yaptırayım mı? Sen seversin..."

Bahattin Ağa seslenmedi.

"Oğlum koş bizim kasaba; dört tane kıymalı yaptıracağım de, sakın unutma. Kasap bilir, ona göre kıyma çeker, tuzunu filan atar. Maydanoz da çektir biraz. Sonra Adem'in fırına git, dört ekmeğe döktür; iyi pişsin ha... Hadi bakayım. Al şu parayı da..."

Çırak parayı alıp çıktı.

"Hadi, sıkıldıysan dükkânın önüne çık, dışarıda oyna" dedi ihtiyar adam çocuğa.

Usul usul kapının önüne çıktı çocuk. Esmer saçları güneşte tarazlanıyor, inceliyor, ışığa karışıp eriyordu.

"Babasını Almanya'ya uğurladık bugün. Anası buna sarılır sarılır ağlar. Ben de kattım yanıma getirdim; üzülmesin yavrucak dedim."

"Yaa!.. Demek senin büyük oğlan Almanya'ya gitti! Ee, hayırlısı. Allah kavuştursun diyelim."

"Allah razı olsun."

"Daha önce ne iş yapıyordu?"

"Bira fabrikasının inşaatında çalıştı epey. O zaman bizimkine,

fabrika açılınca seni işçi olarak alırız, çalışmandan memnunuz dediler. Gene de biraz yedirmeyince olmaz diye düşündük; bir teneke peynir, bal, bir de koç götürdük borç harç edip. Bekleyin dediler, bekledik bekledik bir şey çıkmadı gözü körolasıcalardan. Gözlerine dizlerine dursun yedikleri! Kadromuz doldu demişler sonradan. Bin beş yüz, iki bin kişilik kadro bize gelince doluverdi hemen. Adamın olmadı mı hiçbir yerde iş yok Durmuş Usta. Bizim gibi garibanın nerden adamı olsun! Neyse, kısmet değilmiş dedik, oturduk kıçımızın üstüne. Bizim oğlanın Almanya'da bir kaynı var. O istek yaptı geçenlerde; pasaportunu filan aldık, elimizde avcumuzda ne varsa yol parası, cep harçlığı ettik, yolladık bugün. Yavrum şimdi yollarda..."

Eskimiş gözlerinden, kırış kırış yüzüne, yıllardır saklanmış, susturulmuş, uykusuz geçen nice geceyle yoğrulmuş, zamanını sabırsızlıkla bekleyen ve o zamanın artık kaçınılmaz gelişine yetişen birkaç damla süzüldü. Çocuğa baktı; sırtı dönük, eşikte oturuyordu. Çelimsiz bir çocuktu. Sokağa karışıp gitmek ister gibiydi.

Durmuş Usta bir şeyler aranır gibi yaptı.

"Eheey, koca Bahattin Ağa" dedi. "Kendine gel, çocuklaşma. Bak çocuk ağlamıyor, sen ağlıyorsun, yakışır mı? Sevinecek yerde, kalkmış üzülüyorsun. Sen yirmi beş sene Karayolları'nda yol işçiliği ettin de neyin sahibi oldun? Bu Almanya çok kişiyi adam etti bilmez misin? Gariban gidenler şimdi han, hamam, çift çubuk sahibi oldular. Senin oğlan turist gitti değil mi?"

"Turist."

"Yakalanmazsa hiçbir şey olmaz."

"Olmaz inşallah."

Kapıya baktı; çocuk kaybolmuştu. "Sağa sola bakıyordur" diye düşündü. Durmuş Usta tezgâhıyla birlikte sigara dumanına gömülmüştü.

Tol Çarşı'yı öğle saatlerinin kalabalığı basmıştı. Beyaz önlüklü bir garson, tepsi içinde üstü açık porselen tabaklarda kırmızı kırmızı tüten kuru fasulye, pilav ve ekmekle hemen karşıdaki saatçi dükkânına girdi. Bir çırak, elini yakan uzun pidelerle hızlı hızlı indi sokaktan aşağı.

Sokağın üst kısmı Un Pazarı'na açılıyordu, alt başında ise ahşap, iki katlı bir han vardı. İkinci katın bir kısmı Tol Çarşı'yı dikine kesiyor ve dar sokağın üzerinde bir köprü gibi duruyordu. Çarşı, hanın altından geçip ışığa ulaşamadan bitiyordu.

Sokağın güneşe açılan ucundaydı çocuk. Kahvenin önündeki sarmaşık yeşilinde oturanlara baktı bir süre. Aynalıkahve, amelelerin, işsizlerin, köylülerin, kumar oynayan gençlerin, okuldan kaçan öğrencilerin uğrak yeriydi. Kahvenin bir duvarı boydan boya aynaydı. İçerinin karanlığından, sigara dumanlarından, çay buğusundan ve kirden aynalar ışığını, parlaklığını kaybetmişti.

Çocuk, kaybolmamak için bir adım atıp, bir arkasına bakarak sokağın üst başına doğru yürüdü. Leblebici dükkânından kavrulan leblebilerin hoş kokusu yayılıyordu. Kalaycılara gelince durdu. Kıpkırmızı, harlı bir ateş vardı ocakta. Ateşin öyle canlı yanışı hoşuna gitmişti. Körüğün başındaki on bir on iki yaşlarında gösteren, eli yüzü kapkara olmuş çocuk; kendine ateşten, kırmızı, mavi, turuncu soluyan bir masal uydurmuş, ne ustasının ne de gümüşlenerek parlayan kap kacağın olduğu, çarşının kasvetli havasından uzak bir rüyada uyuklamayla dalgınlaşmalar arasında gidip geliyordu. Kocaman kazanları kolları sıvalı, kir pas içinde, göğüsleri kıllı adamlar; kimi zaman sigaralarını ağızlarında unutup küllerini kazanların içine düşürerek kalaylıyorlardı. Dükkânı kaybedeceğinden ya da dedesinin her nedense onu bırakıp gideceğinden korktu. Geri döndü. Bu kez sokağın karşısına geçti. Sobacının önünde fırınlı sobaları görünce duraladı; bu fırınlı sobalardan onlarda da vardı. Dedesi çörekleri fırında ısıttırıp yemeyi çok severdi. Yufka ekmek de güzel gevrerdi bu sobalarda. Babası ona çökelekli dürüm yapardı yufkadan. Babasını hatırlayınca mahzunlaştı iyice. Ona sarılıp ağlamıştı giderken. Ama pilli araba getirecekti ona Almanya'dan. Hem de polis arabası. Üstündeki mavi lambası yananlardan. Düdüğü ötenleri de varmış; bulursa ondan getirecek, en iyisinden. Seneye okula kaydettirecekti dedesi. Babasından boyalı kalemler, defterler de istemişti. Dedesi, "Şapka da alırım" demişti. Şapkayı orta'ya gidenler giyermiş. "Olsun" demişti dedesi, "ben gene de alırım." Karnının acıktığını his-

setti birden. Orada fazla oyalanmadı. Camlarının önünde, sararmış gazete kâğıtlarının üzerine gelişigüzel atılmış bir sürü lastik, meşin, şemsiye parçaları, ayakkabılar, bisiklet kırıklarının olduğu dükkâna gelince bir tanıdıklık sezmesine rağmen telaşla sağa sola bakmaya başladı. Dükkânın aşağıda mı, yukarıda mı olduğunu kestiremedi.

"Geldin mi?" dedi ihtiyar adam, acıma duygusuna sevgisini katarak.

Dedesini görünce yüreği pır pır uçmaya başladı çocuğun.

"Dede, bana uçurtma yapar mısın? Babam yapacaktı ama..."

Adamın yüzüne kaldıramayacağı, taşıyamayacağı bir hüzün çökmüştü. Altmışını geride bırakmış gözleri nemlendi, yüreğinde bir şeylerin tükendiğini hissetti.

Çırak kıymalıları getirmişti. Tezgâhın üzerinde yer açtılar, gazete kâğıdı serdiler, el yakan kıymalıları yan yana dizdiler. Ortadan ikiye kesilmiş pideleri dürüm yaptılar özenle. Ellerinin yanmaması için alta serdikleri kâğıdın kıyısından köşesinden koparttıkları parçalarla tuttular dürümleri. Bahattin Ağa torunu için küçücük bir dürüm yaptı.

"Yavaş yavaş ye, ağzın yanmasın" dedi.

Durmuş Usta dudağının kenarındaki yağı elinin tersiyle sildi, lokmasını yuttu.

"Çok uslu maşallah" dedi.

Çırak kendi köşesine çekilmiş, avurtları dolu dolu, anlamsız gözlerle süzüyordu konuşanları.

"Usludur benim yavrum. Torun çok tatlı oluyor Durmuş Usta. Evlattan daha tatlı. Kızlardan da torun var ya, bunun yeri başka. Allah nasip ederse bunu okutacağım. Bizlerin hali meydanda işte. Otuz seneden çok oldu köyden çıkalı. İki parça tarla vardı, kardeşime sattım yok pahasına. Paranın çoğunu da alamadım zaten. Yok ki, neylen versin garibim. Babamın anamın mezarından başka bir şeyim kalmadı köyde. Çocuklarıma vasiyet ettim, ben ölünce köye, babamın yanına gömün beni diye. Buraya gelince oğlanları terzi yanına verdim önce; bir meslek öğrensinler, kollarında altın bilezik olsun diye. Bak senin altın bileziğin elinde. Aç

kalır mısın? Elbet kalmazsın. Bizimkiler beceremediler. Erkenden de evlendirdim bunları; küçüğün kısmeti açıkmış, askerden gelince belediyeye girdi. Geçinemezler diye ayırmadım, hâlâ birlikte otururuz. Bu büyüğün, bunun babasının, bir yüzü gülmedi. Yazın amelelik etti, kışın gezdi. İşte çocukları yetişti geliyor. Bu yavrucağı seneye okula vereceğim Allahtan bir şey olmazsa. Biz çok çalıştık, çok yorulduk, gene de bir şey olamadık. Okursa bir imza atar para kazanır; ilerde bize de duacı olur inşallah."

"İnşallah" dedi Durmuş Usta.

Çocuk için bir dürüm daha yaptı, verdi eline. Çocuk eşiğe oturdu, elinde dürüm, çarşının büyüsüne daldı.

"Yeğenim, bir de su ver geçmişlerinin canı için."

Çırak testiden su doldurdu, verdi.

"Sağ ol yeğenim, berhudar ol. Senin de kesene bereket Durmuş Usta; hacı sofrası olsun."

"Afiyet olsun."

Karınlarını doyurmuşlardı. Durmuş Usta bir sigara yaktı, daha ilk çekişte dumanların ardında kayboldu. Bahattin Ağa, bahçe aralarında, pınar başlarında, avlularda, dere boylarında seslerin çoğaldığı, köye dönen sürülerden çıkan tozların bulanık, uçucu bir kızıla boyandığı bir akşamüstünde evin önündeki sedirde kalın minderler üzerine bağdaş kurmuş, sırtını da duvara vermiş otururken buldu kendini. Oradan şehre; henüz şehir küçücükken, bu kadar büyümemişken, çarşının çok uzağına, bomboş tepelerden birine ev yapmak üzere kerpiç dökerken, "Buralara ev yapılır mı? Kurda kuşa yem olursunuz bu dağ başında" diyenlere aldırmayıp, çevrelerinde gittikçe çoğalan evlerle birlikte yıllar geçtikçe biraz daha yerine oturan mahallesine; ve en sonunda gözünde bir umut ve umutsuzluk kapısı kesilen Almanya'ya uzandı.

Çocuk kendini sokakların, yıkıntıların, kuru otların kapladığı damların, Büyük Cami'nin donuk kubbesinin daha ötesindeki bitip tükenmez bozkırın ucunda, evlerinin arkasındaki tepede uçurtma uçuruyorken gördü. Gözlerine yorgunluk taşımayan, altı yaşa uygun bir parıltı yerleşti. Burnuna takılan dükkândan kalma koku dağılır gibi oldu. Sonra annesinin sandıkta sakladığı, "Şimdi kırarsın,

büyüyünce vereceğim" dediği, dayısının geçen yaz izne gelirken ona getirdiği arabayı hatırladı. Annesi ağlamasın diye, "Baban gidince vereceğim; gelirken sana daha iyisini getirir" demişti ama bugün unutmuştu. Eve gider gitmez hemen isteyecekti annesinden.

Bahattin Ağa:

"Eh, bize müsaade artık Durmuş Usta. Seni fazla meşgul etmeyelim" dedi.

"Oturuyorduk be Bahattin Ağa. Laflıyorduk işte."

Yorgun bir ses çıktı ayağa kalkan adamdan:

"Yavaş yavaş ancak gideriz, vakit epey oldu."

Çocuğa seslendi:

"Gidelim mi taşşağını yediğim?"

Çocuk oturduğu eşikten kalktı, içeri bir adım attı. Dükkânın o kokusu yine geldi takıldı burnuna. Kendini yine o yabancılık duyduğu büyüklerin dünyasında buldu.

"Dede, uçurtma ipi alalım mı giderken?"

Yaşlı adam gülümsedi:

"Alırız, alırız" dedi.

Durmuş Usta tezgâhın altına eğilirken:

"Dur" dedi; "şurada fazla ip olacaktı."

Küçük bir tahta parçasına sarılmış bir tomar ip çıkardı oradan. Uzattı çocuğa. İpi alan çocuğun gözlerinden bir esinti geçti. Duru, mavi gökyüzünde bir uçurtma havalandı, bir çocuk gülümsedi, yer gök sevinçle doldu.

Çocuk, Durmuş Usta'nın nasırları kesiklerle dolu, tutkallı, lastik karasına bulanmış elini öptü.

"Çok yaşa, ömrün çok olsun."

"Hadi hayırlı işler Durmuş Usta."

"Güle güle, gene gelin."

Dükkândan çıktılar.

Tol Çarşı'nın girişindeki çatılardan birinden iki yabanî güvercin havalandı; Büyük Cami'nin ağarmış, kurşunî kubbesinde gölgelerini yumuşak süzülüşlerle gezdirip gökyüzünün uzağında gözden yittiler.

Çiy Düşmüş

Kaşın çeğmellenmiş kirpik üstüne
Havada bulutun ağdığı gibi
Çiy düşmüş de gül sineler ıslanmış
Yağmurun güllere yağdığı gibi

(Yozgat Sürmelisi)

Kuşları sevmiyorum artık.

Osman Hafız beni minareye çıkardı bugün. Minarenin açık duran kapısından görünen karanlık merdivenden hep ürkerdim. O serin karanlık beni yutacak sanırdım. Şerefenin kapısından giren ince ışık, basamakların aşınmış taşlarını ağartmıştı. Önce koyu, katı karanlıktan korkar gibi oldum ama merdivenleri tırmandıkça alıştım; bir daha da korkmadım; biraz da yukarı çıkınca korktum ya, o sayılmaz. Şerefenin çevresini kuşatan demir parmaklığı sıkıca tutup, yavaş yavaş dolandım. Minare, Nohutlu Tepesi'nden daha yüksek değilmiş; hep öyle sanıyorduk. Yaşargile söylesem inanmazlar. "Yalan söylüyorsun" derler. İnanmazlarsa gelip Müezzin Osman Hafız'a sorsunlar! Minareden uzaklara bakınca, dünyanın büyüklüğü başımı döndürdü, soluğum kesildi. Tepeler birbiri ardına uzayıp, mavileşip, silinip gidiyordu. Uzakta bahçeler, yeşile gömülü bağevleri vardı. Kuşlar altımızdan uçuyordu. Evler küçücük kalmıştı aşağıda. Adamlar karınca gibiydi. Beni minareden aşağı atsalar, ayaklarımın üzerine düşemem ki, diye düşündüm; ama kedileri atınca, onlar dört ayakları üzerine düşüyorlarmış. Bizim sokağı da gördüm: evler, birbirinden yüksek duvarlarla ayrılmış, bazen öne çıkıp, bazen geri çekilerek, kıvrılıp bükülen sokağa uymuşlardı. Evlerin arasından aşağı inen derenin üzerinde de ne çok köprü varmış! Ben sadece ikisini biliyordum; bizim sokağın başındakiyle, biraz daha yukarda, Kış-

la'ya yakın olanı... Hepsi de sararmış kesmetaş, eski zamanlardan kalma, kemerli.

Caminin bahçesinde küçük, turuncu-kırmızı aslanağızları açmıştı.

Eve gelince, bahçedeki kalabalığı görmüş, merakla sağa sola bakınırken, biri kolumdan tutup apar topar amcamların evine sokmuştu beni. Ağlama sesleri geliyordu kulağıma. Neler oluyordu? Bu kalabalık niçin toplanmıştı? Dedemin evini, bizim evi, avluyu doldurmuşlardı. Burnumu cama dayamış, kerpiç duvarlı avluyu seyre dalmıştım.

Tandırlığın duvarının dibine bir ocak kurmuşlardı. Komşumuz Mevlüde Abla, ocağın üzerindeki kara kazanı ısıtmak için durmadan odun çekiyordu. Bizim odunluktan getirdiği odunları ocağın yanına yığıyor, oradan kazanın altına atıyordu. Avlu kalabalıktan geçilmiyordu. Erkekler bizim evde, kadınlar dedemin evindeydiler. Avludakilerin kimi başını önüne eğmiş, sessizce bekleşiyor, kimi de gözleri kızarık, bir oraya bir buraya koşturup duruyordu. Babamın köydeki amcasından tutun da, hastanenin yukarısında oturan akrabalara, şimdiye kadar evimize hiç gelmemiş biraz uzak komşulara kadar herkes gelmişti. Neler olduğunu anlamıyordum. Benim aklım yetmezmiş, korkarmışım; öyle söylemişlerdi buraya getirirken. Neden korkacakmışım? Ben korkmam ki! Eve girip çıkan komşu kadınlar gelip gidip başımı okşuyorlardı, gülümser gibi yaparak. Acır gibi bakıyorlardı. Bir şeyler vardı ama ne?

Dedemi göremiyordum. Görseydim söyleyecektim, bugün minareye çıktığımı, hiç korkmadığımı... Bağdaki kavaklara çıkıyorduk arkadaşlarla; ama bu başka; çok yüksek. Minare sallanıyor gibi oluyor, yer altımızdan kayıyor gibi. Sanki kuvvetli bir yel esse yıkılacak! Dedem duysa: "Aferin, gözüme girdin şimdi" der. Dedem en çok beni seviyor. Bu yüzden babasının ismini vermiş bana. Geçen seneye kadar dedemgilin yanında kalıyordum, ninemle ikisi bana çok iyi bakıyorlardı. Dedemle babamgil kavga ettiler benim yüzümden; dedem, "torunumu vermem" diye tuttırdu; babamla annem de, "illa alacağız" dediler. Bizim nüfusumuz kalabalık. Benden başka üç kardeşim daha var. Babam geçen se-

neye kadar boş geziyordu. Kahvelerde, inşaatlarda filan çalışıyordu işte. Şimdi devlet kapısında. Memur sayılır. Her sabah tıraşını oluyor, kravatını takıyor, dairenin sabah temizliğini yapmaya gidiyor erkenden. "Eli para görünce, oğlanı hemen aldı bizden" diyor dedem. Babamın söylediğine göre dedem beni çok şımartıyormuş; onun için almış yanlarından. Yoksa şımarık bir şey olup çıkacakmışım... Babam, okuyup mühendis olmamı istiyor. Ben daha ne olacağıma karar vermedim ama mühendisler iyi para kazanıyorlarmış. "Mühendisler ne iş yaparlar?" diye sormuştum; babam da tam bilmiyormuş ya, masada oturup, bir imza atmayla para alıyorlarmış. Tabiî bir imzayla bir sürü para... Ama ben imza atmayı bilmiyorum ki... Amcamın imzası çok güzel. Adının başharfini yazıyor, ondan sonrasını karalıyor. Ben de yapabilirim, ne var ki onda? Dedemin imzası yok. Mührü var onun. Bir ipin ucuna bağlı. Emekli aylığını almaya giderken sandıktan çıkarıyor. Dedem, torunlarının içinde en çok harçlığı bana verir. Her gün okulun oraya gelir, teneffüs olana kadar duvarın arkasında bekler. Dedemi öyle duvarın arkasında beni bekliyorken görünce çok sevinirim. Arkadaşlarımın içinde bir tek benim dedem gelir. Parayı verirken: "Zayıfsın, kara üzüm al da ye" der. Ama ben hep simit alırım o parayla; ya da bisküvili lokum. Simidin kokusunu çok seviyorum, ne yapayım!.. Dedemin elinden her iş gelir: kışın kızak yapar bana; hiç kırılmaz. İspitlerin altına çember çakıyor, o zaman çok güzel kayıyor. Bir de ders çalışma masası yaptı bana. Üzerine de yeşil muşamba çaktı raptiyeyle. Bir sürü çiviyle iyice sağlamlaştırdı ayaklarını. Şimdi de kalem kutusu yapacak. Ama önce uçurtma, yani çıtalı... Marangoz Hilmi Amca'nın yanına gidip çıta alacağız oradan. Bir de çarşıdan renkli kâğıt aldık mı tamam. Bugün giderdik ya, ne fayda, çok kalabalık. Dedemin işi vardır şimdi. Niçin toplandılar bu kadar anlayamıyorum.

Kara kazanın altında yanan ocaktan çıkan dumanlar, ara sıra bütün avluyu sarıyor, görünmez kılıyordu.

Saliha yengem geldi o ara. Gözleri kıpkırmızı olmuştu, şişmişti.

"Yenge niye ağlıyorsun?"

"Yok bir şey yavrum. Aç mısın, yemek hazırlayayım mı?"

"Hayır, canım istemiyor. Yenge, bu kalabalık niye toplandı buraya, ne oldu?"

Oturuyordum. Yengem gittikten sonra yerimden kalkıp evin içinde dolanmaya başladım. Küçük büfenin üzerindeki televizyonun önünde durdum. Bizim televizyonumuz yok. Bazı akşamlar gelip seyrediyoruz ama yengemin suratı asılıyor. Aslında gelmeyi hiç istemiyorum. Kardeşlerim durmuyor ki... Gerçi bazı filmleri ben de çok merak ediyorum ya... Yine de kendi televizyonumuz olsa daha iyi. Babam: "Yakında alacağım" dedi. Yukarı çeşmenin orada oturan motosikletli bir adam var. Artist gibi bir şey. Saçları hep ıslak, pırıl pırıl parlıyor. Kara gözlüklü. Motosikletiyle pat pat, tozu dumana katarak gelir gider. İlk televizyonu o aldı mahallede. Her gün çatıya çıkar, anteni bir o yana, bir bu yana çevirir durur. Bir gün annemgil onun karısıyla çeşmede konuşmuşlar; kadın: "Akşama gelin de televizyon seyredin" demiş. Biz de o akşam onlara gittik. Çok heyecanlıydık. İlk defa televizyon seyredecektik. Kapıyı çaldık çaldık, açmadılar. Oysa evdeydiler, ışıkları yanıyordu. Babam çok kızdı, küfretti. Anneme de eve gidene kadar bağırdı. Yaşar, "O herifin oğlunu dövüp sizin intikamınızı alalım" dedi ama ben kabul etmedim. Kavga etseydik dedemden koca bir "afferin" alırdım, ancak babam çok kızıyor kavga etmeme. Ben televizyonu ilk defa bakkal Nuri Amca'nın dükkânında seyrettim. İkinci olarak o aldı televizyonu. Nuri Amca dükkânı aynı sinema gibi yaptı. Bir sürü sandalye koydu arka arkaya. Yalnız parası olmayanları almıyor dükkâna... Çünkü televizyon seyreden müşterilere çekirdek, leblebi, üzüm, bisküvi filan satıyor aynı zamanda. İlla bir şey alacaksın. Beleşçi çocukları kovalıyor. Bazen ben bir şey almıyorum. Sanki almışım gibi sessizce Nuri Amca'nın gözlerinin içine bakmadan oturuyorum. O da aldım sanıyor, seslenmiyor. Nuri Amca'nın karısı, çoluğu çocuğu da dükkânda oturuyor hep. Biz televizyon seyrederken onlar yemeklerini yiyorlar, çaylarını içiyorlar. Gıcık bir oğlu var, kafası bozulunca kapatıyor televizyonu, hem de filmin en heyecanlı yerinde, hepimizi dışarı çıkartıyor. En çok "Vadideki Hayat" dizisini seviyorum. Tam da onu seyrederken televizyon karlama yapıyor ya da

elektrikler kesiliyor. Başka zaman yapsa olmaz sanki... Ben aslında televizyonu açıp kapamasını biliyorum; ama amcam çok kızıyor, açtırmıyor kimseye; bozarsınız diyor. Sadece kendisi açıp kapıyor. Ben bozmam ki... Şu düğmeye bastın mı açılıyor.

Düğmeye bastım. Çıt diye bir ses geldi. Sonra yavaş yavaş aydınlandı cam. Henüz açılmamıştı televizyon. Karlama yapıyordu. Tekrar bastım düğmeye. Kapandı. İşte televizyonu bozmadan açıp kapadım. Ne var ki bunda? Kimseye söylememeliyim bunu...

Adamlardan biri dedemin armut ağacına yaslanmıştı. Dedem bir görse, nasıl sinirlenirdi. Kimse dokunamaz o ağaca. Gözü gibi bakıyor ona. Dedem, bir ağaçları çok seviyor, bir de kuşları... Ben de... Köyden kuş getirmişti bana. Bir çift. Tandırlığa koymuştuk. "Has kumru bunlar" demişti. Çok güzel ötüyorlardı. Artık alışmışlardır diye dışarı çıkarmıştık bir gün. Tam o sırada kedi saldırmıştı üzerlerine. Kuşlardan biri havalanmış, bir daha da geri gelmemişti. Öbürünü tekrar tandırlığa koymuştuk. Tek başına kalmıştı. Hem kaçan kuşa üzülmüştüm hem de burada kalana. Kaçan kuşun buradan başka yuvası yoktu. Gece nerde kalacaktı? Ne yiyecekti? Belki de çocuklar sapantaşıyla vururlardı onu. Tandırlıktakine de çok acıyordum. Yalnız başına ne yapacaktı? Karanlıktan korkar mıydı? Üstelik karanlıkta gözleri de görmezmiş kuşların. Yanında eşi de olmayınca, kim bilir neler düşünürdü. O gece sabaha kadar uyumamıştım. Güzel kumrum gözümün önünden gitmiyordu. Ben yakalıyordum, o kaçıyordu. Bazen çatının üzerinde dolaşıyor sanıyordum, kanat seslerini duyar gibi oluyordum. Bazen yattığım odanın penceresine geliyor, camı tıklatıyordu. Sabahleyin onu tandırlığın damında ya da kapısının önünde beklerken göreceğimi sanıyordum. Eşini bırakıp gidecek değil ya... Daha ezan okunmadan kalkmıştım yatağımdan. Kuşum yoktu, gelmemişti. Diğer günler de bekledim, gelmedi... Sonra dedem bir çift kuş daha getirdi. Şimdi üç tane kuşum var. İkisi yuva kazdırıyor. Dişisi yakında yumurtlayacakmış.

Mevlüde Abla ocağa çok odun attı galiba, alevler kara kazanın etrafını iyice sardı. Duvarın dibine çömelen erkeklerin kimi sessizce sigarasını içiyor, kimi de yanındakiyle fısıldaşıyordu. Bahçe

kapısından giren kadınlar, atkılarıyla yüzlerini kapatarak başları önde, hızlı hızlı yürüyerek bizim eve giriyorlardı.

Hayrullah Abi, dayım, komşumuz Kadir Amca, daha birçok adam avlunun köşesinde bir şeyler yapıyorlardı. Ağaçların arasına kilimleri gererek, kapalı bir yer oluşturuyorlardı. Kötü bir şeyler olduğu kesindi. Mahallenin çocukları duvarın üzerine çıkmış, avluya bakıyorlardı. Adamlardan biri ara sıra onları kovalıyordu ama çocuklar yerlerinden ayrılmıyorlardı. Yaşar ile Halim de onların arasındaydı.

Karnım acıktı. Annem nerde acaba? Saliha yengem, "Uslu uslu otur, bir yere ayrılma" dedi, dışarı çıkamam ki... Teldolapta yiyecek bir şeyler vardır. Ama ya yengem kızarsa! Annem onun çocuklarına çok kızıyor: "Çok yiyorlar" diyor, "hiç karınları doymuyor; kendileri dünyayı yeseler, yine gözleri bizim sofrada." Ben zaten az yiyormuşum, o yüzden zayıfım ya... Amcamın çocuklarının ekmek gözlerine duruyormuş, bütün dersleri zayıf. Öğretmenden her gün dayak yiyorlar. Ben de bir kere yedim. Öğretmenimiz bir gün çok ödev vermişti, yapamamıştım, matematiğim biraz zayıf. Halamın oğlu Hasan Abi yapmıştı ödevimi. Ben de, onun yazısı daha güzel diye temize çekmemiştim. Öğretmenimiz ödevlerimize bakarken, "Bu senin yazın değil" dedi. Yemin ettim: "Valla benim öğretmenim" dedim. Yüzüme iki tokat attı. "Yalan söyleme!" dedi. Suratım şişti sandım. Sanki beş parmağı suratıma yapışmış, öyle duruyordu. Kulağımda da bir çınlama olmuştu. Sınıftaki herkesten çok utanmıştım. Gözlerim dolmuştu. Teneffüse çıkarsam, öğretmenden dayak yediğimi okulun bahçesindeki herkes anlayacak; öğretmenin uzun, kemikli parmaklarının izleri yanaklarımda, "Bu çocuk öğretmenden biraz önce dayak yedi!" diye tüm okula duyuracak sanıyordum. Teneffüse çıkmadım. Sıramda oturdum. Dedem gelmiş, beklemiş beklemiş, bakmış ki ben yokum, gitmiş. Zaten okula kadar zor geliyor dedem. Çok şişman. Nefes darlığı da var. Bizim mahallenin yokuşunu güç çıkıyor; kapı önlerindeki basamaklara otura otura... Beni görmek için iniyor aşağı. Otur evinde, bu halinle niye çıkıyorsun dışarı!" diyorlar. O da bastonuna iki eliyle dayanıp, nefesini topladıktan

sonra: "Torun evlattan tatlı oluyor" diyor. Bazen faytonla dönüyor eve. Dedemin bir faytoncusu var: Muhsin Amca. Hep onun faytonuna biner. Beraber bindiğimizde ben arkaya oturmam; ön tarafa, Muhsin Amca'nın yanına otururum, atları geminden tutarım, ben çok meraklıyım böyle şeylere.

Korkuyordum. İçim bir tuhaf olmuştu.

Burnumu cama dayamış, öylece duruyordum. Yaşar'la Halim hâlâ duvarın üzerinde oturuyorlardı. Gidip oynasalar ya... Yok, bir kalabalık gördüler mi hemen toplanırlar.

Şimdi tam sırasıydı. Bu kalabalıkta kimse beni fark etmezdi. Gizlice bizim eve girip, mutfaktaki sandığın içinden, dayımın Almanya'dan gönderdiği polis arabasını alabilirdim. Annem arabayı bana vermiyor. "Büyüyünce oynarsın" diyor. Büyüyünce oynanır mı? Kırarım diye korkuyor aslında Araba da araba ama... Arkasında kordonu var. Şöyle bir kutu var elinde, küçük bir direksiyonla bir kol var onun üzerinde de... Pilli. Kolu ileri itersen ileri gidiyor, geri çekersen arka arka gidiyor. Düğmeye basarsan düdük çalıyor. Öyle güzel ki... Mahallede kimsede yok. Yalnız bir kusuru var: pili çabuk bitiyor. Belki de annem onun için vermiyordur. Pilsiz olsa n'olur sanki! Elimle sürerim ben de... Yaşargil görseler, hemen damlarlar.

Kara kazandan su alıp, kilimlerle kapattıkları yere taşıyorlardı. Kilimlerin altından akan sular toprağı iyice ıslatmıştı. Bir şey yıkıyorlardı herhalde. Kadınlar burunlarını çeke çeke, başlarını iki yana sallaya sallaya ağlıyorlardı.

Tandırlığın kapısını da açık bırakmışlardı. Kuşlarım kaçtılarsa bir de! Dedem bu sefer iyice kızar. "Bir kuşa sahip çıkamadınız!" der. Kuş bir tane değil ki! Üç tane. Ama dedem sayılara hiç dikkat etmez; hep böyle konuşur. Belki bir daha kuş da getirmez bana. Öyle ya, dedemin bütün işi-gücü bana kuş getirmek mi? Kuşlar kaçtılarsa yandık! Bu kalabalıkta kuş durur mu? Açık kapıyı görünce, pırrr dışarı. Çatıya bakıyorum, yoklar. Belki öbür çatıya konmuşlardır.

Kalabalık avluyu boşaltmaya başlamıştı. Ağlamalar birdenbire

artmıştı. Erkekler omuzlarının üzerinde, yeşil çuhaya sarılı bir şey taşıyorlardı.

Ağır ağır avludan çıktılar.

Ninemi gördüm; armut ağacının dibine oturmuş, dirseklerini bağdaş kurduğu dizlerine dayamıştı, başı avuçlarının içindeydi.

Kuşlarım?

Kuşlarım yok!

Koşarak çıktım evden. Ayakkabılarımı bile giymemiştim. Tandırlığa girdim. Yoklar. Dışarı fırladım. Çatılara baktım tek tek. Yoklar işte... Beni bırakıp kaçtılar.

Kalabalık, sokağın ucunu tutmuştu. Dedem onların arasında olmalıydı. Peşlerinden koşmaya başladım. Çıplak ayaklarıma taşlar batıyordu.

Hem koşuyor, hem "Dedeeee!.." diye bağırıyordum.

Sonrası Ayrılık

İlk kez/

nisan yağmurları yeni başlamıştı. Gökyüzünde külrengi bulutlar yağmur rüzgârlarıyla şehrin üstünden karmakarışık akıp giderken, güneş ara sıra bulvarları, meydanları, yeni çiçek açmış ağaçların kar beyazı umutlarını cılız bir sarıyla aydınlatıyordu.

bu düşünceyle içim, nasıl olduğunu bilmediğim, daha doğrusu tanımlayamadığım bir duygunun keskinliğiyle sızladı. Kimi geceler, düşüncelerimin uykusuzluğunda aklıma gelmemiş değildi ama... ilk kez/

kayısı ağacının üzerine kar yağmış gibi çiçekler birikmişti. Baharın yeşil ucunu gösterdiği bu günlerde, kıştan çıkmanın hafifliğiyle yere göğe can gelmişti. İkindi esmerliğiyle beraber bulvarlar önümüze açılıyordu. Çay bahçelerinin yaprak altlarına kendimizi atıyorduk hemen...

bugün/

o gecelerde, ya bir kitabın sayfalarından, ya bir şiirin derin büyülü dünyasından ya da bir şarkının kendine has hüznünden yazı, o günleri ve hatta o saati buluyordum. O dakikanın sonrası da zihnimde canlanmadan silinip gidiyordu.

böylesine içime yer etti ve ben/

akşamüzerlerinin sarı, turuncu, lacivert karışını tutuşan renklerinin çabucak solması gibi geçmişti zaman... Kalabalık caddelerde yürümenin heyecanı başkaydı. Vitrin önlerinde, geniş camlardaki yansılarının belirsizliğinden habersiz dalıp gidenlerin arasına karışırdık sık sık. Yine de ıssız sokaklar, tenha yollar bizim için sessizliğin başlangıcıydı. Zaten beraberliğimiz bir sessizlikten başka bir şey değildi. Geleceğimiz hakkında kaç kelime konuşuyorduk ki! Yaşadığımız bir beraberlik vardı; gerisini düşünmüyor gibiydik.

uzak sandığım o günlerin, hemen şu yağmurların sonunda ve kayısıların meyveye durduğu yaz sabahlarından birinde başlayıvereceğini ta yüreğimde duyarak sarsıldım.

Neredeyse kış bastıracaktı değil mi? Hep külrengi havalarda yaşıyorduk. Oturduğumuz havuzlu bahçelerde aniden bir rüzgâr çıkıyor, kendimizi içeri zor atıyorduk. Seninle yalnız kalmak için fırsat kolluyordum. Arkadaşlarından bir türlü ayrılmıyordun. Sonunda, güneşin cılız, uzak uzak yansıdığı bir gün o fırsatı yakalamıştım. Koyu bir suskunluk çökmüştü caddelere. Baş başaydık. Nasıl da heyecanlıydım! Duygularımı nasıl açtım, neler konuştum hatırlamıyorum. Sonra bir yere oturmuştuk. Her şeyi zamana bırakalım, demiştin. Konuyu değiştirip başka şeylerden, ailelerimizden, çocukluğumuzdan, okuldan bahsetmiştik.

"Hanımelleri var burda, gördün mü?"

Bakmıştım.

Demek bütün sokağı dolduran bu koku hanımeliydi! Üç yıldır her gün yanından geçiyormuşum meğer hanımellerinin; tam üç bahardır. Sevinmiştim birden. Durup uzun uzun seyretmiştim. Hanımellerini görmenin sevincini birlikte yaşamıştık.

Eğer bir duvarın üstüne dal verip yaslanan hanımellerini görünce/

bir sabah pencereyi açtığımda bahçedeki elma ağacının uya-

nan dallarında gün ışığını görmüştüm. Teneke saksıdaki fesleğen –evimdeki tek çiçek– kaynayan kum tanecikleri şeklinde kabının dışına taşmış, pencerenin önünde küçük yeşil ışıltılarla geriniyordu. Odanın içi, fesleğenin taze kokusuyla uyku mahmurluğundan sıyrılmıştı. O da uyanmış, camdan yansıyıp içerde renkli çizgiler meydana getiren güneş ışıklarından birini –en güzelini– yakalamış gözleriyle bana bakıyordu. Gülücükler yağdırıp, ıslıkla bahara eşlik etmemek elde değildi. Daha sonra kahvaltıyı hazırlamıştık. Masayı pencerenin önüne çekip, fesleğenin yeşilliğine çayın tavşan kanını ekleyerek bir bekâr odasının görüp göreceği en güzel günlerden birine başlamıştık.

durup seyredebiliyor ve sevinçler içinde kalabiliyorsak/

Ara sıra çatılara iyice yaklaşan bulutlar, sokakları koyu gölgelere bulayıp geçiyordu. Okul saatlerinin dışında devamlı birlikte oluyorduk. Sınavlar pek umrumda değildi. Bazı geceler yağmurun ince sesi geç saatlere kadar beraberliğimize arkadaşlık ediyordu. İlkakşamdan ay doğuyordu bazen. O zaman ışığı yakmıyordum. Ay ışığı dilim dilim odayı yalar, sigara dumanlarını gümüşlendirirdi. Geçmiş baharlarımı düşünür; sıkıntılı gezmelerinin yalnızlığı, mahallemizdeki dar sokakların beni usandıran, bezdiren saatleri gelirdi aklıma. Baharın aniden gelişi, yağmurların böyle sabahlara kadar devam edişi, gelmesini istemediğim ama beklediğim o günlerin yaklaştığını haber veriyordu.

iki insanı bir araya getiren, aynı suskunluğa sürükleyen o derin, ortak noktayı bulabildik demektir.

Artık kış gelmişti. Ellerimizin üşümesine aldırmadan akşamlara kadar geziyorduk. Kar yağıyordu üstümüze, karanlık çöküyordu, rüzgârlar saçlarımızı dağıtıyordu. Kuruyan, renksizleşen ağaçların altında, ıslak sokaklarda bazen saatlerce konuşmadan yürüyorduk. Bazen bir pastane köşesinde geç saatlere kadar gelecek kaygısıyla dalgınlaşıp şarkıları dinleyerek oturuyorduk. Gecenin

ortasında bir yerde seni bırakıyordum. Geri dönüşler her zaman yıkım oluyordu benim için. Kimsesiz, soğuk, karanlık duraklarda bir an evvel eve varmanın sabırsızlığıyla, bir türlü gelmeyen otobüsü bekliyordum. Ev gözümde uzaklaştıkça uzaklaşıyordu. Gelince, yatağın kenarına oturuyor, yalnızlığı, seni, geleceğimizi, birlikte geçirdiğimiz günü ve bir sürü saçma sapan şeyi düşünüyordum. Uyku tutmuyordu. Geceler karanlıktı...

Bir karanlığı birlikte paylaşmak; gündoğumlarında birlikte aydınlanmak bile sonu gelmez yorgunluklarımızı unutturuyordu değil mi?

Kır çiçekleri toplamıştı geziye gittiğimiz o gün. Sonra yol kıyısına birikmiş –kim bilir hangi yağmurdan kalma– gölcüğe atmıştı bir demet çiçeği. Dağılıvermişlerdi durgun suda... Çok küçük, belli belirsiz dalgacıklar meydana gelmişti. O, bunların hiçbirinin farkında değildi. Çiçekleri daha fazla elinde gezdirmek istememişti belki de. Ama bilmiyordu:

yaz, o durgun suya attığı –hemen de dağılıveren– kır çiçekleriyle başlamıştı.

oysa henüz ilkyazdaydık. Havalar daha iyice ısınmamıştı. Akşamüzerleri çıkan uğultulu bir rüzgâr, bahara heveslenmiş yaprakları hışırdatıyordu.

çayırların üzerine eğilmişti. Öbek öbek kır çiçekleri vardı. Bir oradan, bir başka taraftan beğendiklerini toplamıştı. Sonra bana gülümseyerek en çok hangisini sevdiğimi sormuştu.

saçlarımızı dağıtan rüzgâr derin ormanların arasına saklanmış koyu gölden doğru esiyordu. Ormanın eteklerinde ansızın karşımıza çıkan beklenmedik kırlara açılmıştık. Susmayı, kendimizi anlatmamayı öğrenmiş gibiydik. Kısa saplı, küçük yapraklı çiçeklerin ince esintilerini birlikte paylaşmıştık. Dönüyorduk. Akşam, ormanların üzerine son renkleriyle iniyordu. Yüksek, sık ağaçların arasında koyu gölgelere bulanmış bol köpüklü ak bir dere çağlıyordu. Dar şose, dereyle birlikte kıvrılarak birazdan ormana çökecek korkunç karanlıktan bir an önce kaçmak ister gibi dışarılara doğru atılıyordu. Kimi sarp yerlerde ağaçlar top-

rağa tutunamayıp devrilmişlerdi derenin üstüne. Başını omzuma yaslamıştı. Camdan dışarıyı seyreden gözlerinde ayrılıktan eser yoktu.

Beklediğim o günlerin böylesine yakınına geldiğimizi düşünmek bile korkutuyor beni. Sonunu düşünmeden başlamıştık bu ilişkiye. O savruk, çekingen ilk günlerden nerelere geldik! Okulun bitmesine çok az kaldı. Sonra ne olacak?

eğer bir duvarın üstüne dal verip yaslanan hanımellerini görünce durup seyredebiliyor ve sevinçler içinde kalabiliyorsak; iki insanı bir araya getiren, aynı suskunluğa sürükleyen o derin, ortak noktayı bulabildik demektir.

Küçük odamda soba çıtır çıtır yanıyordu. Yan yana oturuyorduk. Sigaramın dumanlarını beyaz pencereye doğru üflüyordum. Camların yarısına kadar kar birikmişti. Oda sıcacıktı. Sobanın üzerinde kaynamaya hazırlanan çaydanlık soluk buğular içinde cızırtılara karışıyordu. Radyonun küçük ışığında bizim duymadığımız bir şarkı çalıyor olmalıydı. Duvarda masmavi bir deniz manzarasını gösteren bir takvim yaprağı asılıydı.

"Yaz tatilinde memlekete gidince iskeleden denize atlayacağım" demiştin.

"Peki şimdi gitsen ne yaparsın?"

"Doğru Ahmet Abi'nin kıyıdaki çay bahçesine giderim. Bahçenin denize en yakın köşesine bir masa attırırım; 'demli bir çay yap Ahmet Abi' derim. Oturup denizi seyrederim."

Hırçın dalgalar korkunç gürültülerini kıyılara atıyor. Duvarların yarı bellerine kadar yığılmış kar. Ara sıra keskin keskin tozutuyor. Bir çay bahçesi denizin hemen kıyısında karlara bulanmış. Kurumuş çardağın ince çizgileri karlara tutunmuş. Bahçe bembeyaz denize uzanıyor. İçerde, yanan sobanın etrafında toplanmış üç-beş kasabalı, kıyıları buzlanmış, devamlı buğulanan camlardan denizi seyrediyorlar (Hayır, o insanlar denizi seyretmeye-

cekler ! Zaten camların dışarıyı gösteren kısımları, çerçevelerden yürüyen buzlar nedeniyle iyice daralmış. Hem dışarda rüzgâr karları bir oraya, bir buraya tozutup duruyor. Bahçe bile seçilmiyor tozdan. Deniz sadece ses olmuş. Bir de yeterince ısınamayan kahvenin yüreklere sığınmış soğuk huzursuzluğu... O insanlar dönüp denize bakmayacaklar; çünkü denize baktıkça daha da üşüyecekler. Sobanın ve çay kokularının nemli buğusuna dalıp gidecekler...). Sen ise evinizin tatlı sıcaklığında pencerenin önüne oturup o tepeden tırnağa özlediğin denizin dalgalı renklerini ve uzaklara çöken sisleri seyredeceksin. Öyle bir an gelecek ki, o uzak sandığın sisler hemen kıyılara çökecek, deniz azalacak. Sonra bir ara dışarı çıkacaksın; buzdan da soğuk bir ayaz derin derin titretecek seni. Karlarla sarmaş dolaş olmuş bulvardan denize doğru ineceksin. Çay bahçesi bulanık bir sisle kirlenmiş olacak; dalgalar çığlık çığlık haykıracak. Ahmet Abi'ye, "Demli bir çay yap bana" diyemeyeceksin. Bahçenin kıyıya en yakın yerinde masa da olmayacak tabiî. Bacasından çıkan dumanları –hemen rüzgâra karıştığı için– seçilemeyen bahçenin ortasındaki küçük yapıya bakıp, kısacık bir an duralayacaksın; kısacık olacak, çünkü camlardaki buzlar seni ürpertecek. Belki de koşarak eve döneceksin.

Hayallerimi saçma buluyorsun ve şakacıktan sitem ediyorsun bana. Avlunun ortasındaki cılız elma ağacına bakıyordum. Titrek serçeler konuyordu ara sıra.

"Canım yürümek istiyor" demiştin birden; "yürüyelim mi ?"

"Çay olmak üzere, istersen çaylarımızı içtikten sonra çıkalım."

Duvardaki resimlere, bir deniz manzarasını gösteren takvime, radyonun ışığına bakıyorum. Eski bir şarkı, kırlarda, ormanlarda, sahillerde dolaştırıyor beni. Başımda sabahtan beri geçmeyen bir ağrı var. Günün son saatleri... Bahçeye çıkıyorum. Temizlenmiş gökyüzüne, yağmursuz, bahara boyanmış ağaçlara bakıyorum. Birkaç bulutun batıya gelen tarafları son ışıkları almış yumuşak bir sarıyla dağılmaya hazırlanıyor.

İlkbaharın son günleri.

Ve günün en çabuk solan saatleri...

Bütün gün ağzıma çay ve sigaradan başka bir şey koymadım. Bir tuhaflık var üzerimde. Ders kitapları, notlar, teksirler, fotokopiler masada darmadağın okunmayı bekliyor. Bu ayrılığa nasıl dayanacağım? –Ya sen ne yapacaksın?– Baştan böyle olacağını tahmin etmiştim; amaşimdi hayatın içerilerine doğru uzandığımızı ve yeni şeyler öğrendiğimizi düşünüyorum; iki ayrı dünyayı...

Yaz gelmek üzere.

Yağmurlar bitiyor.

Ağaçlara yeşilin nasıl doluverdiğini anlamadan.

Gündönümü.

Sıcaklar.

Uzayan gün.

Yaz.

Daha nice yazlar yeni umutsuzluklarla saldıracak üzerimize. Hangi kader bekliyor bizi?

Rüzgârsız, boğucu bürolarda; tamire muhtaç kiralık evlerin tozlu, çıplak ampullerinin ışığında, damlayan muslukların şıpırtılarıyla badanasız duvarları daha da daraltarak çürüyüp gidecek hayatımız. Hafta sonları puslu kahvelerde nargilelerin küskün kabarcıklarını seyredip, seyyar satıcıların haykırışlarını ve tavla şakırtılarını dinleyerek geçecek günlerim. Belki de her sayfasına gecelerimi kattığım kitaplarım hiç dokunulmadan, hep bekleyiş içinde bir köşede tozlanıp kalacaklar... Belki...

İçeri girdim; ışığı yaktım. Bahçenin bir bölümü ve elma ağacı solgun sarıya boyandı belli belirsiz. Yatağın üzerine oturdum. Onun büsbütün yok olduğunu düşündüm şaşkınlıkla. Sanki hiç yaşamamış gibi anılara gömülüp gitmişti. İçime, sonsuza dek sürekli yaşayacakmış gibi yerleşen acıyı uyandırmaktan korktum.

İlk kez bu düşünceyle içim, nasıl olduğunu bilmediğim, daha doğrusu tanımlayamadığım bir duygunun keskinliğiyle sızladı. Kimi geceler, düşüncelerimin uykusuzluğunda aklıma gelmemiş değildi ama... ilk kez bugün böylesine yer etti içime ve ben uzak sandığım o günlerin, hemen şu yağmurların so-

nunda ve kayısıların meyveye durduğu yaz sabahlarından birinde başlayıvereceğini ta yüreğimde duyarak sarsıldım.

Sonra...
Sonrası ayrılık...

Yağmurlar Biter

"Ama bir gün kahvaltıdan sonra gelmezsen, bir gün seni bir aynada, belki de bir başkasının ardından bakar görürsem, telefon senin boş odanda çınlar, çınlarsa, ondan sonra ben, anlatılmaz acılardan sonra ben –çünkü insan yüreğinin çılgınlığına son yoktur– bir başkasını arayacağım, bir başka sen bulacağım. Bu arada, gel, zaman saatinin tik-taklarını bir vuruşta susturalım. Yaklaş."

Yazmayalı çok oldu. Başlamak için bu satırlara ihtiyacım varmış. "Bir başka sen bulacağım." Bir başka sen!.. Bunu düşünmek bile istemiyorum. Üstelik Virginia Woolf gibi ceplerime taş doldurup kendimi ırmağa atmayı da düşünmüyorum.

Günlerim anlatılmaya bile değmez bir başıboşlukla –buna başıboşluk da denemez ya– geçiyor. Birbirinden pek farkı olmayan bugünlerin geçip geçmediğini de ayırt edemez oldum. Bazı günler yağmur yağıyor; kısa süren, güneşli, ılık yağmurlar. Eskiden bu yağmurları severdim. Gerçekten "eski" mi oldu o günler? Yaşadım ben o günleri... Zaman zaman, örneğin, bir gece yarısı, yatağımda, odamın sessizliğini sigara dumanlarıyla daraltıyorken, derinlere uzandığımda; ya siyah önlüğüm, binbir pazarlıktan sonra taksitle alınmış kocaman çantamla, içimdeki coşkunun yüzümü pancar gibi kızarttığı bir güz sabahı, yeni açılan okula koşturan sıska bir çocuk olarak; ya okuldan kaçıp sinemanın önünde, filmin başlama saatini bekleyen sivilceli bir ergen; ya da öğrenci kahvelerinde, fakültenin koridorlarında, bahçesinde, kantininde, kız-erkek yan yana oturulan sınıflarında bir an önce eli yüzü düzgün bir sevgili bulmak için elini çabuk tutmaya çalışan bir delikanlı olarak bulup çıkarıyorum kendimi.

Bazı günlerimiz, geçmişe ait bazı görüntüler çok uzaklarda da olsa canlılığını koruyor hâlâ...

gece yarısı kalkan bir otobüse el sallarken
sabah sisi dağılmış
rüzgâr, ince dallarda titreyen yağmur damlalarını döküyor
bir şeyler bitiyor
bir şeyler yok artık.
Bitimsiz coşkularla çektirdiğimiz resimlerde kaldı o anlarımız.
Yaz bitti.

Ben, ne akşamüzerleri çıkan tozdan uzak, yaprak düşkünü yelin farkındayım, ne de günbatımlarının. Önceleri, çıplak tepelerin üzerine yaklaşan lacivert, turuncu, mor bulutlu gökyüzü, beni, yol boyundaki ağaçların altında dolaşırken hüzünlendirir ve o ağaçların gün gelip de aynı sevecenlikle bana aynı duyguları verip vermeyeceğini düşündürürdü. Şimdi görüyorum ki, aynı duygular bir daha yaşanmıyor. Gün boyu adımladığım bu yerler sıkıntıdan başka bir şey vermiyor bana. Burası doğduğum yer. Çocukluk arkadaşlarımla aramızda bilemediğimiz, hissedemediğimiz, çoğunlukla farkına bile varamadığımız, ama şöyle bir oturup düşününce beynimi alt üst eden bir uçurum var sanki. Dört yıl önce henüz buralardan kopup gitmediğim günlerde aynı dünyayı paylaşıyorduk onlarla. Aynı sokakları, aynı kahveleri, ortak kelimeleri, beraber gezmeleri... Şimdi onlar yine aynı şeyleri birlikte yaşıyorlar. Farklı olan benim galiba. Değişen benim, onlar değil. Onlar benim gibi huzursuz, uyumsuz da değiller; bu şehirle bütünleşmişler; onlar olmasa, bu şehir olmayacak gibi. Çocukluğum olmasa, böyle bir şehrin varlığından kuşkuya düşeceğim nerdeyse. Buraya ait değilim sanki; ait olduğum bir yer var mı onu da bilmiyorum.

Geç saatlerde dönüyorum eve. Kavaklarda ürkütücü bir rüzgâr oluyor. Bizim sokağın köşesindeki elektrik direği ölgün ışığıyla gecenin sabahla birleşmesini bekliyor. Bomboş, aylaklıkla geçmiş bir günün yorgunluğuyla ve belki biraz kendime gelirim umuduyla –ki, bu gece yarıları hiç değilse birkaç satır bir şeyler okuyor, en azından kendi kendimle baş başa kalıyorum– uzanıyorum yatağıma...

Bu gece yine ağaçlar uğulduyor; yine gökyüzünde lacivert renkler dalga dalga yayılmış ve bulutlar ayı örtüyordu. Bense, bozkırın her gece kendini yenilemesine karşı haykırmak istiyordum. Akşamları, bir arkadaşımın lokantasının duvar kâğıtları ve yapma, naylon sarmaşıklarla dekor verilmiş salonunda televizyon seyrederek rakı içen her zamanki "tanınmış" müşterilerin hayallerinde yaşattıkları ama her içki masasında yeniden anlattıklarından artık kendilerinin de inandıkları "aşk maceralarını" ve "genellikle geceleri akıllarına gelen" şiirleri dinliyorum. "Aslında akıllarına çok şiirler geliyordu ama yataktan kalkıp yazmaya üşendikleri için sonradan unutuyorlardı."

Yağmurların sonunda gelmişti yaz. Bunun ne demek olduğunu ikimiz de biliyorduk.

"yaz"ın bizim için bu kadar çabuk biteceğini bilmiyordun değil mi? Son günümüzün öyle sessiz, birbirimize hiçbir şey sormadan, sanki bir an evvel o saat gelse de ne olacaksa olsa der gibi geçeceğini tahmin etmemiştik.

çok önceden tasarlamıştım ben o günü. Neler söyleyeceğimi ayrıntılarıyla planlamıştım kafamda... Ama her zamanki gibi oldu: sen yanımda değilken, sana bir sürü şey anlatmaya karar veriyordum; beraber olduğumuzda ise, hiçbirini kaybetmek daha doğrusu unutmak istemediğim kelimelerin büyüsü çözülüyor, sesler anlamını yitiriyordu.

şimdi bambaşka bir iklimdesin. Akşamları deniz kıyısına gidip, artık iyice cılızlaşan güneşin turuncu ve pembe yansımalarının denizdeki eflatuna dönüşen ezgisini süzerek düşler kuracaksın. Hafiften bir rüzgâr çıkmış olacak; saçlarını toplayacaksın belki... Kim bilir, belki de saçların deniz rüzgârlarıyla uçuşurken alınında kendiliğinden bukleler oluşacak. İstersen omzuna bir şal alabilirsin.

son gün ne giymiştin? Ben böyleyim işte... Senin hiçbir şeyine dikkat etmemişim, görüyorsun.

Bunlar değildi yazmak istediklerim. Yaşadığım her şeyin sırası değişiyor kafamda; parça parça oluyor, dağılıyor. Yaşadıkça kir-

leniyorum. Masumluğum, çocukluğum ortadan silinip kayboluyor. Arkadaşlarının arasında bile bir yamalık gibi hissediyorum kendimi.

O dar aralığa saklanmış gibi duran sinemaya aynı filmi bir kere daha görmeye neden gidilirdi? Salondaki film afişlerine, özellikle, takma isim kullanan kadınların çıplak gövdelerine –değişik duruşlar, baygın bakışlar, aralanmış dudaklar; bir erkeğin kollarında, sırtüstü bir yatakta...– yapışmış gözler, film başlayana kadar bitirilmesi gereken sigaralar, tuvaletten yayılan geniz yakıcı keskin sidik kokuları, birbirlerinin gözlerine bakmaya cesaret edemeyen, kendini saklayan, gongla birlikte bir an önce içerinin loş karanlığına, herkesten uzak bir köşeye, yanına kimsenin oturmamasına dikkat ederek sığınmak ve orada kendi fantezilerine yenilerini ekleyip, gerilimleriyle, açlıklarıyla, pişmanlıklarıyla, rahatlamalarıyla baş başa kalmak isteyen "sinemaseverler"... Ve hâlâ bir yeniyetme gibi ben... "Parça" konulacak anı beklerken sıkıntıdan nefesi daralan bir silik adam... Sarhoşluklarımdan, yalnızlıklarımdan kurtulmak istedikçe, bir kadınla beraber olabilme yalanının sancısıyla, kimi zaman bir yağmur öncesi, kimi zaman rüzgârın yüzüme çarptığı birkaç yorgun yaprakla o dar aralıkta, sinemanın önündeyim. Her sinema çıkışı korkunç –evet korkunç– bir pişmanlık duyuyorum. Bir daha gitmemeliyim. Ne işim var benim öyle yerlerde? Ne arıyorum? Ne bulacağımı sanıyorum? Evet ama hâlâ neden o korkunç pişmanlıklardan sonra kendimi yine o karanlık sinema koltuğunda buluyorum? Hani nerde, bir zamanlar günah diye kızlara bile bakmayan, başı önünde, mahcup, mahalle büyüklerinin parmakla gösterdiği delikanlı? Okula başladığım yıl babamın sık sık yaptığı ziyaretler; benim ay geçmeden memlekete gidip gelmelerim olmasa, kendi başıma ayakta durabilecek gücü bulamazken; artık içinden çıkamadığım, sonunda bir alışkanlığa dönüşmüş olan bu uzaklık duygusu neden? Sanki terk edilmiş gibiyim...

Sık sık arkadaşların evlerine gidiyorum. Merdivenleri çıkarken duyduğum geri dönme isteği. "Yine mi bu geldi?" der gibi üzerim-

de dolaşan bakışlar. Her zaman yemek pişer evlerinde. Bense akşamları makarna pişiriyorum tencerenin dibine yapıştırarak. Bir başka akşam şehriye çorbası yapıyorum aynı bulaşık tencerede. Hüseyin her yemeğin yanına salata yapıyor. Yemek yemeğe gelmediğimi belli etmek için büyük çaba sarfediyorum. Çoğunlukla bir kitapçıdan çıkışta bir simitle ya da evde yumurtayla doyurmuş oluyorum karnımı. Yalnızlığımı paylaşmak istiyorum arkadaşlarımla. Bir gülümseme, bir hoş geldin yetebiliyor insana.

"Oğlum bu kızlar iş... Bak, şunun da sende gözü var. İstediğin an eve atabilirsin" diyor Erdal.

O kızı eve atmadım. Başkasını da... Yapamadım. Bu işler bana göre değildi. Neyi paylaşıyordum onlarla? Sigara dumanlarına boğulmuş odalarda, kirli çay bardakları arasında geç saatlere kadar süren konuşmalar, otobüs durakları, kızların etekleri, duvarlara kırmızı boyayla ve akıta akıta yazılmış yazılar, kapalı perdeler, alaca akşamda beraberinde getirdiği hüzünle birlikte gözbebeklerine yerleşen sıcak bir oda ve ayak basacak bir kilim özlemi, ağzına kadar tıka basa dolu küllükler, uykusuzluk, kahveler, buluşma yerleri, parklar, toplantılar, yürüyüşler, yaprakların ardından dökülen sonbaharlar, kış korkusu, kirli çamaşırlar, çift ütü izli pantolonlar, öğrenci pasosu, yemek kuyruğu, teneffüs sigaraları, fotokopiler, gece yarısı çayları, pencerede kar taneleri, dili düşürülmüş, bu yüzden dönmeyen elektrik saatleri ve elektrik ocakları, birdenbire sabah ezanları ve birdenbire dört yıl...

Bunları sana hiç anlatmadım. Anlatsam da beni anlamayabilirdin. Şaşırırdın. Karşında bambaşka biri olduğunu görürdün. Bunları yazsam; benim yazdıklarımla, senin okudukların aynı şeyler olmayacaktı: yazarken bile değişecekti bazı şeyler. Gerçekte olduğu gibi kâğıt üzerine düşmeyecekti. Öyleyse nasıl anlatmalıyım içimdekileri? Buradaki günlerimi...

Eski dergileri, kitapları karıştırıyorum.

Bozuk teyp kasetleri vardı, onları onardım.

Aynaya bakıyorum: dört senenin yüzüme kazıdığı çizgileri, seyrelmiş saçlarımı ve iyice açılan alnımı görüyorum orada. Çoğu günler evden çıkmıyorum.

Kavaklardaki ürkütücü rüzgâr hızını artırdı iyice. Ağaçlarda ne kadar yaprak varsa hepsini yolar şimdi.

Yağmurun ilk serpintileri camlara üşüştü.

Bu Şehir

kışın etkisini kaybetmeye başladığı zamandı

Buralara alışmak kolay değil. Sanki bütün şehir bir felakete uğramış. Bir deprem sonrası hayatta kalanların şaşkınlığı var herkeste.

Yıkık dökük, çürümüş evleri sırtlanmış, birbirine dolaşıp hareketsiz kalmış boğuk sokaklar.

Akşamlar biraz daha geç oluyor artık. Bahar yaklaşıyor demek ki. İşten çıkınca alaca bir akşamla karşılaşıyorum. Karların erimesinden sonra şehrin görüntüsü iyice çıplak bir bozluğa büründü. Bu şehre ilk geldiğim zamanlardaki o korkunç yalnızlık ve anlatılması zor günlerin nasıl geçeceğini düşünürken yaşadığım bocalama şimdi de sık sık yakama yapışıyor. Aradan geçen zaman, günlük yaşantıda ve geleceğe dönük hesaplarda pek fazla değişikliğe yol açmıyor. Zaman sadece her şeyi eskitiyor: otel odam, pencereden görünen sokak, bulanık gökyüzü, tanıdığım, konuştuğum bütün insanlar iyice eskimiş. Üstelik yeni gelenler de şimdiden eskimeye başladılar bile. Yeni, canlı bir şey yok!

Bir köşeye atılıp unutulmuş bir eşya gibiyim. Kendime özgü dünyamı bir türlü kuramadım burada. Bir masam, kitaplarım, dergilerim... olmadı. Sürekli kitap okumama rağmen o eski tadı bulamıyorum. Günlerimin, üst üste yığılmış, biçimsiz, renksiz, soğuk yapılar arasındaki bir türlü aşinası olamadığım karlı veya çamurlu, ağaçsız caddeler ve otel arasında geçmesini pek umursamaz durumdayım.

İki aydan uzun bir süre kaldığım okuldan bir geceyarısı ve hayatımın büyük acılarından saydığım bir biçimde ayrıldım. Müdürün benimle ilgili gereksiz kuşkuları o gece elime tutuşturulan kapalı bir zarf içindeki yazıyla noktalandı. Yatakhaneyi terk edecektim. Gece güzeldi. Aylardır ilk defa bu kadar ılık, yumuşak bir gece vardı. Şehrin merkezine doğru dümdüz uzanan yarı aydınlık caddeyi hangi düşüncelerle yürüdüm, tam çıkaramıyorum. Otelde kalan arkadaşımı buldum. Eşyalarımı sırtlayıp kan ter içinde otele geldik. O gece sabaha kadar uyuyamadım.

Şu son günlerde çıkmaza girdiğimi hissediyorum. Hayatımı değiştirecek bir şeyler yapmak, sözgelimi meslekî çalışmalarımı yoğunlaştırmak için gerekli irade gücünü bulamıyorum kendimde. Bana ne oldu bilmiyorum. Yaşama isteğimin iflasıyla ilk kez karşılaşıyorum. Kendimden uzaklaşamıyorum. Hayalî aşklarım, korkularım, tedirginliklerim ve anılara yaptığım yolculuklarla zor buluyorum sabahı. Ara sıra, tıpkı eski resimlerini inceleyen bir adamın hüznüyle mektuplara, bir şiir kitabı ya da romanın sayfalarına bakıyorum. Sadece bakıyorum.

çatılardaki karlar erimişti.

Kızların da bizlerden farkı yok. Tek kurtuluşu evlilikte görüyorlar. Bunun için de ellerinden gelen her şeyi yapmaya çalışıyorlar. Yeni tayin olup gelenler de önlerindeki bu manzara karşısında iyiden iyiye paniğe kapılıyorlar.

Nedendir bilmem, evde kalmış kızlar bana hep hüzün vermiştir. Onların, tren yolunun kenarındaki ahşap evlerde oturduklarını, gelip geçen her trenden sonra yeni bir umuda kapıldıklarını düşünürüm. Kapılarının çalınacağı bir akşamüstünü hayal etmektedirler. Pencerenin önündeki çiçekleri sularken ya da pencereden herhangi bir şey silkelerken, sokaktan geçen bir genç gülümseyecektir onlara. Kapılarının çalınacağı o akşamüstü bu gençle birlikte biraz daha yaklaşmıştır artık. Saçlar çözülür ayna karşısında, yeni etekler, bluzlar giyilir, sahte küpeler takılır; ev, şarkılı bir coşkuyla silinip süpürülür. Akşamlar aynı sıkıntılar, aynı acı-

larla uzadıkça, gülümseyen genç, yerini orta yaşlı bir adama, o da hiç değilse bir çocuklu biraz daha yaşlı birine bırakacaktır. Hüzünler çoğaldıkça çoğalacaktır. Basit, tanıdık bir film senaryosu gibi, ama öyle işte...

O akşam buna benzer bir senaryonun arasına eklenebilecek bir sahneyi oynayacaktık. Bu sahne, İbrahim Bey'e göre, arada kaynayıp gidecek son derece olağan bir olaydı. Bana göre ise, bu filme hiç sokulmaması gereken, belki de –belki de değil, mutlaka– sonucu çok hazin bir şekilde değiştirebilecek, hiç arzu etmediğim bir sahne olacaktı.

"Bize bakışlarını görmedin mi? Yiyecek gibi bakıyorlar" diyordu İbrahim Bey. "Kaç seferdir evlerine davet ediyorlar, gel, bu akşam gidelim. Göreceksin, elimiz boş dönmeyeceğiz." Bir sürü çoluğu çocuğu olan İbrahim Bey'in bu davranışına bir anlam veremiyordum. Üç yıldır bu şehirde olan bu iki kızın, bekâr olmam dolayısıyla benimle ilgilenmeleri normaldi, ancak İbrahim Bey'den bir beklentileri olamazdı. O zaman İbrahim Bey haklıydı.

Ne olursa olsun bu yükü taşıyamazdım. Benim için, dostlarıma böbürlenerek anlatacağım sıradan bir yatak hikâyesi ya da okuduğum kitaplardaki kahramanların yaşadıkları gecelerden biri olamazdı bu olay.

Beni çeken neydi? Kızlarla kurduğum rahat arkadaşlık ilişkisi nedeniyle bana yakıştırılan erkeklere özgü vasıflarımdan birini ilk defa uygulamak düşüncesi mi? Madem beni öyle görüyorlardı, öyleyse bunu ispatlayabilirdim. Sonra İbrahim Bey'in diline düşmek de vardı.

ve dünya bir yerdeydi, bense başka bir yerde

Bazen çocuklukta kalmış kaygısız günlerin hafifliği gelip oturuyordu içime. Günlük hayatın, geçmişin, gelecekle ilgili bütün düşüncelerin dışına çıkıyordum o zaman. Her şeyi bir kalemde silip atan, her şeye yeniden başlanabilir sandıran bir duyguydu bu. Hayat bir oyundu. Elimize verilmiş, istediğimiz gibi oynayabileceğimiz bir oyun...

dünya mı yolunu şaşırmıştı yoksa ben mi

Evleri şehrin dış mahallelerinden birindeydi. Hava soğuk olmasına rağmen dolaşmaya çıkmış gibiydik. İbrahim Bey koluma girmişti. Evin önünden birazdan oraya girecek olanlar biz değilmişiz gibi geçtik. Ortalıkta kimseler yoktu. Pencelerinde ürkek, yabanıl bir ışık. Geri dönüp kapıyı çaldık.

Sevinmiş gibi yaptılar. Aslında ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Paltolarımızı aldılar, içeri buyur ettiler. Hal hatır sormalardan sonra karşılıklı sustuk. Konuşacak bir şey yoktu. Bizim ne amaçla geldiğimizi pek anlayamamış gibiydiler. Büyük ihtimalle evlerine geleceğimizi de hiç tahmin etmemişlerdi. Çay içip içmeyeceğimizi sordular. İçebilirdik. İkisi birden odadan çıktılar.

Pekâlâ, dedim kendi kendime, İbrahim Bey çapkınlık tutkusunun esiri, ya ben? Ben ne arıyorum? Bir oyun bu, hem de gülünç bir oyun. Niçin katılıyorum bu gülünç oyuna? Bütün bunların kendi kendimizi aldatmaktan başka bir şey olmadığını bile bile... Bu durumda İbrahim Bey'den daha gülünç değil miyim? Başarısızlığı önceden belli olan bu serüvende birkaç saat yitirmekten başka bir şey yapamayacağımızı bildiğim halde, hâlâ böyle oturmak niye?

Çaylarımızı içtik. İbrahim Bey, beklediğim çıkışı bir türlü yapmıyordu. Öyle ya, bu işlerde tecrübeli olan oydu. İşin tuhafı o da ilk hareketi benden bekler gibiydi.

Evde kalmış kızların hüznüne yeni hüzünler ekleyemeyeceğimiz için içten içe seviniyordum.

İki yatak, masa, sandalye, camlı bir büfe ve eski bir sehpadan oluşan odalarında bırakıp onları, çıkacaktık evlerinden...

buğulu bir bahar yaklaşıyordu

Hüzünler korkutmayacak beni bundan sonra. Onlarla birlikte yaşamaya alışacağım. Hayatı bıraktığım yerden alarak

(bıraktığım yer?

– bir yangın yeri; sokak kavgaları, kimlik kontrolleri, kalabalık bir salonda, seçilmeleri için hiç tanımadığım birilerine yine biri-

lerinin isteğiyle oy verirken duyduğum sıkıntılar,

bir banliyö treninden, dört-beş yeniyetmenin yumruk ve tekmeleriyle aşağı atıldığım parlak, güneşli bir öğlesonu,

gecekondular

gece soğukları

gece korkuları

ve birden parkalar çıkarılıyor, kızlar etek de giyebileceklerini hatırlıyorlar, içilen sigaralar değiştiriliyor; er vakit başlayan sarhoşluklar, mevsimlik aşk ilişkileri, ne olacak sonumuz, iş bulabilecek miyiz soruları,

sonra

bir güz akşamı

doğuya giden otobüslerden birinde, camın buğusuna resimler çizerken; midemde, bir daha geri dönülmeyecek uzaklıklara gitmenin sancılarıyla, biriktirdiğim bütün anıları, özlemleri, görüntüleri yanıma alıp,

o karanlığa kendimden bir şeyler bırakıyorum.)

kuşlar henüz şehri uyandırmadan, usul usul yaklaşmakta olan yeni bir sabaha taşıyacağım.

Yoldan Geldim Yorgunum

Kar yağıyordu. Şehir yeni baştan beyaz bir fırçayla boyanmış gibiydi. Sanki dünyanın ilk günü... her şey yeni yaratılmış; öylesine el değmemiş, ayak basılmamış... Ve biz ilk insanlarız. Yeryüzünün ilk ayak izlerini bırakıyoruz ardımızda.

Bizi getiren otobüsten başka araba yoktu garajda. Arabadan inenler bir anda yok olmuşlardı. Kimi kırılmış, kimi sönük tek tük lambaların ışığında savruluyordu kar. Mavimsi ışıklara üşüşen karlar büyüyünce bana benzeyecek olan bir çocuğun gözlerine doluyor ve o çocuk babasıyla bu yolda yürüyor. İlkokula başladığım yıl olsa gerek. Bu Belediye Garajı yeni yapılmış, hizmete açılalı birkaç gün olmuş henüz. Akşam oldu mu mavi fosforlu ışıklar çepeçevre aydınlatıyor garajı. Elektriği olmayan, gaz lambası yaktığımız evimizden o mavi-beyaz parlak ışıkları seyretmeye doyamıyoruz. Hava kararmaya başladığında yerimde duramıyorum. Işıkların hepsinin birden yandıkları o ilk ânı kaçırmak istemiyorum. Babam o gün işten erken gelmiş eve... Annem: "Şu oğlanı götür de, garajları bir gezdir; ışıkları göreceğim diye deli divane oluyor buralarda" diyor. O ışıkların hepsi benim oluyor birden. Babam dünyanın en iyi babası oluyor. Elinden tutuyorum babamın, yeni yapılan garajın ortalığı gündüz gibi aydınlatan ışıklarına doğru yürüyoruz. Çocukların sapantaşlarıyla lambalarının çoğunu kırdıkları bu yarı karanlık yolda... Şimdi Gülçin'le yürüyoruz el ele... Bu kararı vermemiz çok zor oldu. Nasıl karşılayacaklarını, ne diyeceklerini hâlâ bilemiyorum. İçimde gittikçe çoğalan, kat kat ağırlaşan bir sıkıntı. Eve yaklaştıkça büyüyor, dayanılmaz oluyor. Kendimi avutmaya çalışıyorum: kovacak değiller ya! Ben onların; yolunu bekledikleri, her yemekte,

"Acaba şimdi ne yiyor, aç mı tok mu?" diye andıkları, "Parası var mı yok mu?" diye kaygılandıkları, her gelişimde ayak sesimden tanıdıkları evlatları değil miyim? Annemin "kurban olduğu yavrusu" değil miyim? Babamın "aslanı... koçu..." Onu alıp buraya getirmekle hata mı ettim? İyi ama ne zaman olsa tanışmayacaklar mı? Ya iyi karşılamazlarsa? Gülçin'e kötü davranırlarsa, moralini bozarlarsa? O da: "Ben bu evde daha fazla kalamam, gidelim" diye tutturursa? Onlar her zaman benim iyiliğimi istemişlerdir, biliyorum, şimdiye kadar ellerinden geleni esirgememişlerdir. Bu konu yüzünden bir kırgınlık çıkmasını istemiyorum. Beğenmezlerse, "Olmaz!" derlerse? "Bu yaşa kadar yemeyip yedirdiğimiz, giymeyip giydirdiğimiz, nafakamızdan kesip yüksekokullarda okuttuğumuz gözümüzün kökü evladımız bizi el kızına değişti" derlerse? Ne yaparım o zaman? Gülçin'le tanıştığımızdan beri ailelerimizi anlatıyoruz birbirimize. Daha tanımadan çok sevdi bizimkileri. En ufak bir kuşkusu olsa kesinlikle gelmezdi buraya. Öyleyse ben niye tedirginim? Ama Gülçin sinirlidir; eğer bir şey söyleyecek olurlarsa bir dakika durmaz, gece demez, kış kıyamet demez, araba var mıdır yok mudur düşünmez düşer yollara. Hayır, hayır, eminim beğenecekler onu. Güzelce, hanımhanımcık... Şu minik burnun güzelliğine baksana... Kar altında kalmış kestane rengi saçlara... Sanki pişman gibi. Konuşmuyor, bir şey sormuyor, "Hadi geri dönelim ve bu sıkıntı burada bitsin!" desem, sırtından büyük bir yük kalkmış gibi sevinçle boynuma sarılacağını adım gibi biliyorum.

Köprüyü geçtik. Yol kenarındaki ağaçlar karanlığa saklanmış bulutlar gibi. Ipıssız her yan. Gece, sessizliği yüklenmiş sırtına. Konuşmuyoruz. Bastıkça ayaklarımızın altında gıcırdayan dişli beyazlık. Ağzımızdan, burnumuzdan solukla birlikte çıkan buğu...

Palaz palaz kar.

Ya evde birileri varsa! Yanımda tanımadıkları bir kızla kapıdan içeri girince ne düşünürler? Annemler de zor durumda kalmazlar mı? "Akrabamızdır, uzun zamandır dışardalar, tanımazsınız; bir işi varmış da birlikte geldik, misafirimiz olacak" gibi bir şeyler söylesem inanırlar mı? "Kimin kızıymış, neyiniz oluyor?" türünden bir sürü soruyla karşılaşmayacağım ne malum? Bakalım bi-

zimkiler yalanımı devam ettirebilecekler mi? Sanmıyorum, yalan söylemeyi beceremez onlar. Hem şaşkınlıktan onlar da ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını bilemezler ki, bir de yalan söylesinler! Yok yok, başka bir şeyler bulmalı. Ama ne? "Okuldan arkadaşım" desem... Olmaz. "Kızdan da arkadaş mı olurmuş?" derler. Hele evde, yan komşumuz Fadime Abla varsa, yarın sabah bütün mahalle duyar: "Osman Efendi'nin üniversitede okuyan büyük oğlu kız kaçırmış!" diye... Neler de düşünüyorum! Gecenin bu saatinde evde kim olacak? Oturmaya gelenler olduysa bile çoktan gitmişlerdir. Yatıya kalan olmadıysa tabiî. Kimse görmesin diye gece geldik. Bir gün kalıp döneceğiz.

Bütün evler uyuyor. Bizden başka canlı yok ortalıkta. Okulların sıralandığı caddeden geçiyoruz. Saçaklardan buzlar sarkıyor. Beyaz çamlar kaskatı donmuş gibi.

Kar büyücek yıldızlar gibi kelep kelep yağıyor. Ayak parmaklarım donmak üzere. Dizlerim titriyor. Gülçin'in minik eli avcumda, ürkek bir serçe gibi tedirgin. Eli sıcak mı soğuk mu anlayamıyorum. Burnum ve kulaklarımı yerlerinden kopup pıt pıt düşecekler sanki.

"Daha çok var mı, üşüdüm" diyor Gülçin. Arabadan indiğimizden beri ilk kez konuşuyor. Gözleri –soğuktan olsa gerek– ıslanmış. Kirpikleri, saçları kar dolu. Biraz daha sokuldu bana; saçlarındaki karlar omuzlarına döküldü. Buraları görünce tek tek soracağını sanmıştım. Okulun nerede olduğunu, Recep'le okuldan kaçıp sucuk-ekmek yediğimiz küçük barakayı, Uğur'la güvercin çalmaya girdiğimiz ama kümesin kilidini açamadığımız için beceremediğimiz bahçeyi, top oynadığımız yamaçtaki arsayı, bisikletle virajı alamayıp düştüğüm –bir hafta ayağımın üstüne basamamıştım– yeri, kızak kayarken yolları buzlandırıyoruz diye kül serpen Zelha ninenin evini... soracak diye düşünmüştüm.

Sormadı.

İkimiz de titriyorduk. Lapa lapa yağan kar altında, geç saatte, ıssız yollarda, beyazla karanlık arasında geceye teslim olan bu dünyada kendimi bir öksüz gibi hissetmeye başladım. Bozbulanık oldu her yan. Yüreğim sıkıştı. Gözlerim kararır gibi oldu. Bir anda Gülçin yok oldu yanımdan. Kendimi uçsuz bucaksız bir be-

yazlıkta kara bir leke olarak savruluyorken buldum. Üşüdüm. Karların bittiği, ufuk çizgisinin gökyüzüne dayandığı noktada annem belirdi. "O kızı bu eve getirme oğlum" dedi, "bizi konu komşuya rezil etme!" Ardından babam göründü: "Getirme!" dedi. Onlara doğru koşmaya başladım. Ufuk çizgisinin ötesi yokmuş, sonsuz bir uçurummuş; mavi, gökyüzüne benzer bir boşluğa düştüm, hızla iniyordum, amcamın, yengemin, dayımın, bazı komşuların, okul arkadaşlarımın yüzleri geçmeye başladı birer birer, bazen karmakarışık; aşağılarda, derinlerde Gülçin vardı, ağlıyordu, elleriyle yüzünü kapatmıştı. Bir kar damlası düştü, her şey buğulandı. Savrulan kar gözlerime giriyordu. Gülçin'e baktım: gecenin karanlığının tazeliğini kirletemediği karlara ilk ayak izlerini bırakmanın yalnızlığını yaşıyor gibiydi.

"Pişman mısın?"

Yolun ucunda, geceyi bekleyen bir elektrik direğinin tepesine halkalanmış küçük, donuk aydınlığa üşüşen karlara baktı.

"Kar ne güzel yağıyor değil mi?"

Demek pişman değil. Belki de her şeyi unutmak istiyor. Biraz sonra evde neler olacağını ya da olabileceğini düşünmek istemiyor. Bu yolun artık dönüşü yok. Buraya gelmeden önce çok konuştuk bu konuyu. Yine de yüreğimizi kıymık kıymık sızlatan çekingenlikten, karamsarlıktan, kötümserlikten, hatta korkudan kurtaramıyoruz kendimizi. Acele mi ettik yoksa? Gülçin'in varlığından onları haberdar etmenin, tanıştırmanın başka bir yolu var mıydı? İlerde daha kolay olabilir miydi bu işler? İlerde? Artık son sınıftayım, okulun bitmesine çok az kaldı. Kim bilir nereye çıkacak tayinim? Bu konuyu düşünmek bile istemiyorum.

İki yanda anılarıma tıpatıp uygun kara gömülü tanıdık sokaklar vardı. Sanki geçmişle şimdi, düşle gerçek birleşmişti. Bütün anılarım, izlenimlerim bir tek kalıbın içine yerleşmişlerdi. Bizim sokağa girdik. Hiç ışık yok. Uzaklardan karşılıklı köpek havlamaları geliyordu. Issızlığın ve gecenin büyüsü bozulmuştu. Yeryüzünde bizden başka renkler ve sesler vardı; ne biz ilk insanlardık, ne de son insanlar olacaktık. Hızla eskimişti izlerimiz, kapanmıştı. Derken usulca inen kış gecelerinde kestane ve portakal kabu-

ğu kokan sıcak odalar canlandı belleğimde.

"Soba yanıyordur şimdi, yatarken kömür atmışlardır, ev sıcacıktır" dedim.

Gülçin sevimli bir kardan adama dönmüştü.

"Evde kimse yoktur değil mi?"

"Bu saatte kim olacak, görmüyor musun herkes yatmış; tek ışık yok."

"Daha çok var mı?"

"Hayır geldik, bak şu ev..."

Şehir de bizimle beraber büyüdü. Eskiden kırlık olan bu yerler koca bir mahalle oldu. Araya bir yere sıkışıp kaldı bizim ev. Şu bahçe duvarını bir türlü yaptıramadı babam. Söyle altı taş, üstü briket, hem de çimentoyla. Yağmura, kara dayanamayıp bir kısmı yıkılmış duvarın. Bahçe kar altında. Ağaçlar kocaman olmuş.

Bahçe kapısından girdik. Ev uyuyor. Gece dingin. Kar yağıyor. Titriyoruz. Hem soğuktan hem heyecandan her tarafımız uyuşmuş. Bütün sorular, "acaba"lar, "nasıl"lar kafamızdan silindi. Dünya bir an durdu.

Zili çaldım.

Bütün şehrin zillerini çalmış gibiydim. Sanki bütün evlerde ışıklar yanacak, ışıklar büyüyecek, sokaklara taşacak, karanlık gece silme ışık dolacaktı. Bütün şehir sığındığı sıcaklıktan sıyrılacaktı sanki. Salonun penceresi ışıkla doldu birden. Bembeyaz karlara temiz ve sıcak bir altın sarısı boylu boyunca uzandı. Bir gölge perdeye doğru yaklaştı. Annemdi. Yemenisini örtmeye çalışan bir gölgeydi.

"Oğlum!" dedi.

İçim ılıdı. Sesim kısılır gibi oldu:

"Anne..." dedim. Kapıyı açtı, olanca sıcaklığıyla, hasretiyle sarıldı. Damarlarındaki kanın boşalır gibi aktığını duyuyordum. Sımsıkı göğsüne bastırıyordu beni. O arada Gülçin'i fark etmiş olmalıydı. Kolları gevşedi. Tıkanmıştı. Üzerimdeki karlar onu da ıslatmıştı. Şaşırmıştı. Rüya görmediğine emin olmak ister gibi bir hali vardı. Toparlanması uzun sürmedi. Biraz şaşkın, biraz kekeleyerek:

"Sen de hoş geldin kızım" dedi.

Gülçin mahcubiyetin doruklarındaydı. O anı yaşayıp yaşamadığının farkında bile değildi. Olsa olsa bir başka zaman dilimi, bir büyük boşluktaydı. Saçlarındaki karlar erimeye başlamış, damlalar yanaklarına doğru süzülüyordu.

Eğilip elini öptü annemin. O da Gülçin'i kucakladı, bağrına bastı, yanaklarından öptü.

"Üşümüşsünüz, çabuk girin" dedi.

Ev sıcaktı. Her şey eskiden olduğu gibiydi. Çocukluğumdan beri hiç değişmedi ev. Sonradan bir tek televizyon katıldı değişmeyen eşyalar arasına.

Hemen sobanın yanına koştuk. Kıpkırmızı olan ellerimiz ve ıslak ayaklarımız sızlamaya başladı. Çocukken sabahtan akşama kadar kızak kayıp, ayakkabılarının içine dolan karlarla sırılsıklam olan ayaklarımı ısıtmak için sobanın yanına varırdım. Annem leğene sıcak su koyardı sobanın üstündeki güğümden. Islak çoraplarımı çıkarır, leğendeki sıcak suyun içine sokardım ayaklarımı. Sıcakla soğuk birleşince ayaklarımda, parmak uçlarımda korkunç bir sızlama başlardı. Ağlardım.

Babam ve küçük kardeşim de uyanmışlardı. Kardeşimin incecik boynu üzerinde zor duruyormuş gibi görünüyordu başı. Gözleri kamaşık kamaşıktı.

"Biz de yeni yatmıştık.. Hoş geldiniz" dedi babam.

Elini öptük. Sigara kokusu sinmişti ellerine. Saçları seyrelmiş, dişleri sigaradan sararmış, bıyıkları kırçıl... Küskün gibi miydi duruşu, kızgın mı? Değildi. Şaşkınlığını saklamaya çalışıyordu olsa olsa. Oğlunu görmenin sevinci ağır basmıştı herhalde.

Bir zamanlar benim de yattığım, şimdi kardeşlerime ait olan odadan eskilerde kalmış ama kendini hemen hatırlatan, burnumun alışık olduğu paslı bir uyku kokusu geliyordu. Kız kardeşim de uyanmıştı. Sarılmalar, kucaklaşmalar, el öpmelerden sonra hoş beş ettik bir süre. Sobanın yanına minder atıp oturmuştuk. Kız kardeşim mutfağa yemek hazırlamaya gitti. Sanki Gülçin tanıdıkları biriydi, daha önce de gelmişti, hatta bu evin eskiden beri bir parçasıydı. Hiç yadırgamadılar onu. Ne onu, ne de beni

utandırmak istiyorlardı. Böyle bir duruma kendilerini önceden hazırlamış olduklarını bile düşündüm bir ara...

Annemin gözleri kaygılı mı bakıyordu yoksa? İçten, sevgiyle dolu, hem de dayanılmayacak kadar sevgiyle dolu gözleri neredeydi annemin? Neden bakmıyordu her zaman olduğu gibi yüzüme? Küçükken, annemi üzdüğümde kendimi öldürmeyi düşünürdüm. Nasıl yapacağımı tam olarak bilmiyordum ama, ölümüm herkesi çok üzecekti. Ben de bir kenara çekilip onların ağlamasını seyredecektim. Başka çözümler de bulabilirdim: ne yapıp edip güçlü bir insan olmalı, birçok şeyi değiştirmeli, yeniden kurmalı ve bir gün annemin ayakları altına bu yeni dünyayı sermeliydim. Bu ateş kanımı kasıp kavururdu. Şimdi o ateşin yerinde acı var. Annem için hiçbir şey yapamadım. Bundan sonra da yapabileceğimi sanmıyorum. En azından ona kendi gelinini seçme hakkını, hatta zevkini, mutluluğunu verebilirdim. Onu bile elinden aldım. Gülçin'in onun hayalinde yaşattığı gelini olmadığını, olamayacağını adım gibi biliyorum. Bana karşı gelmeyeceklerdir, "Sen istedikten sonra" diyeceklerdir ama, yine de kafalarının bir köşesinde, yıllardan beri kurdukları hayallerden birkaç kırıntı inatla yaşamayı sürdürecektir. Bir an yok olduğumu, yıkıldığımı sandım; kötü bir güçsüzlük duygusu bütün benliğimi kapladı. Çocukça ama öylesine derin, gittikçe büyüyüp güçlenen bir doyumsuzluk duygusu uyanıyordu içimde. Şu ana kadar her şeyi yaşadığımı sanıyordum; her şeyi bildiğimi sanıyordum ve çoğu şey sıradanmış gibi geliyordu bana. Gözüm yukarılarda mıydı? Gözlemiş, umut etmiş, düşlemiş, beklemiştim. Aradığımı, beklediğimi bulmuştum sonunda ve alıp getirmiştim. "İşte sizin beklediğiniz; benim umudum, çocukluğumu, yeniyetmeliğimi ve hayallerimi paylaşan insan!" demek için gelmiştim buraya. Soğuk bir pınardan doyuncaya kadar içmiş sonra, susuzluk yeniden boğazıma sarılınca dört bir yana saldırmış gibiydim. Öyle hissediyordum kendimi... İlk kez âşık olduğumda on üç yaşlarındaydım. Benliğimi saran, beni çekip götüren isteklerin önünü alamıyordum. Benden bir yaş küçüktü; ben orta ikideydim; o birde. Parlak, kara kara gözleri vardı. Esmerdi. Değişmeye başlayan sesimle şarkılar söyleyip gezer-

dim. Komşumuzun kızıydı. Evimizin arkasındaki yolda top oynardık okuldan sonra, gece yarılarına kadar. Bizim sokağa taşındıkları gün onu tavlamaya karar vermiştim. Arkadaşlarım da onu bana bırakmışlardı. Onların başka kızları vardı. Top oynarken devamlı bana pas verir, gol attırırlardı. Zeynep, yol kenarındaki bahçe duvarının üzerine oturur, bizi seyrederdi. Heyecandan bacaklarım gövdemi taşıyamaz hale gelirdi; yüreğim olağanüstü bir gümbürtüyle atmaya başlardı. Öyle ki, yürek atışlarının yarattığı deprem gözlerimi karartırdı. Bir gün bizim bahçeye gelmiş, elindeki hatıra defterine bir şeyler yazmamı istemişti. Artık hayatında başka bir erkeğe yer olmazdı. Çok ödevini yaptım. Onun yüzünden çok kavga ettim. İki parmağımı dudaklarımın arasına sokup ıslık çalmayı onun yüzünden öğrendim. Onun yüzünden bir kış günü kızakla bir hendekten atlayacağım diye düşüp kolumu kırdım. Cam kırmayı, kapıların zilini çalıp kaçmayı, çatılara çıkıp kiremitleri kaldırmayı, sapanla kuş vurmayı yine onun yüzünden bıraktım. Ta ki, annemin, "Ben o şımarık kızdan hiç hoşlanmam" dediği güne kadar sürdü bu... Bir daha hiçbir kızı sevmemeye ve annemin seçeceği kızla evlenmeye karar verdim o gün...

Gülçin'in uzun, ojeli tırnaklarına, kocaman, yuvarlak küpelerine, permalı saçlarına, rimelleri akmış kirpiklerine bakıyorlar, tepeden tırnağa her yerini, her şeyini inceden inceye süzüyorlardı belli etmemeye çalışarak... Ara sıra onları yakaladığımda başlarını öne eğiyorlar ya da bakışlarını kaçırıyorlardı.

Oğlan kardeşim karşımda uykulu uykulu oturuyor. Onu kucağımda taşıdığım günleri hatırlıyorum: sarışındı küçükken. Çok güzel bir çocuktu. Bir gün onu kucağımdan düşürmüştüm. Annemden korktuğum için ondan çok ben ağlamıştım. Annemle babamın gezmeye gittikleri geceler ne yapar eder kardeşlerimi ağlatırdım. "Evde bırakınca kavga ediyorlar, bir daha bunları da götürelim" demelerini bekledim.

Annem babam yaşlanmışlar, biz büyümüşüz. Şu küçük çerçevenin içindeki çocuk ben miyim? "Büyüdü adam oldu da evleneceği kız taktı yanına getirdi eşşoğlu eşşek!" diyordur belki de babam. Okula kayıt yaptırmaya birlikte gitmiştik Ankara'ya. Ben ilk kez

görüyordum Ankara'yı. Babam Ankara'yı bildiğini iddia edip fakülteyi bulacağız diye epey dolaştırmıştı beni. Fakültenin önünde kızlı erkekli oturan öğrencileri görünce, "Cık, okumuş kız yaramaz; şunlara baksana, kız erkek birbirine karışmış, utanma çekinme kalmamış. Babaları bunları okusunlar diye gönderiyorlar; bunlar gelmiş burada erkeklerle... Tövbe tövbe..." demişti. "Sen de bunlar gibi mi olacaksın lan kerata?" der gibi yan yan beni süzdüğünü gördüğümde, kızlı erkekli gruptan gözlerimi kaçırıp utangaç utangaç yere bakmıştım.

Yemeğimizi yemiş, çaylarımızı içiyorduk. Babam sigarasını yenilemişti. Gülçin, kız kardeşimle mutfağa girmişti. Bulaşığa yardım ediyor olmalıydı. Onun adına seviniyordum. Çabuk alışacaklardı birbirlerine.

Kız kardeşime görücüler gelip gidiyorlarmış. Ortaokuldan sonra okumadı. Çeyiz hazırlıyormuş sabah akşam. Her geldiğimde biraz daha büyümüş, serpilmiş buluyorum onu. Oğlanın dersleri fena değilmiş. Ortaokula başladı bu sene. Saçlarını benim gibi ayırmış... Şimdi biraz dağınık tabiî. "Okumazsa sanayiye tamirci yanma veririm" diyor babam gülümseyerek. Çocuk inanıp inanmamak arasında kararsız. Teyzemler iyiymişler; amcamlar da... Yarın istersek amcamlara gidebilirmişiz. İyi de olurmuş, Gülçin'le tanışırlarmış...

Gülçin'le kız kardeşim öbür odada yataklarını hazırlamaya başladılar. Babam işe erken gidecekmiş. Temizlik yapacakmış. Odasına yatmaya gitti.

Annem:

"Haydi oğlum, siz de yatın, yoldan geldiniz, yorgunsunuzdur" dedi.

Yorgundum, hem de nasıl... Uykusuz geçen kaç geceden sonra rahat bir uyku çekebilecektim.

Herkes odasına çekilmişti. Annem geldi yanıma. O eski sıcaklığı, dayanılmaz sevgisiyle sarıldı. Gülümsüyordu.

"Oğlum, yavrum..." dedi.

Bu sarılışta, "Onu çok sevdim, iyi ki geldiniz, güzel kız, aferin" diyen bir hal vardı. Bu sıcaklığı, bu sevgiyi özlemiş olduğumu dü-

şündüm. Perdeyi aralayıp sokağa, karşıdaki akasyanın zavallı görüntüsüne, savrulan ve sessiz tanelerini hafif uçuşlarla döken kara baktım.

Şimdi bir sigara yakmanın tam zamanıydı işte...

Akşam Olmasın

Kapıyı açtı. Gün ağarmasından artakalmış dalgın bir duman sarmıştı ortalığı. Elindeki bezle küçük tahta masanın muşambasını sildi. Oğlu kahvaltıya gelecekti. Geçen hafta –aylardan sonra nihayet– uğradığında söylemişti. Duman, çatıların, televizyon antenlerinin, elektrik direklerinin, tellerin üzerinden yavaş yavaş sıyrılıyordu.

Eğri büğrü dar yokuşlarda birbirine yaslanmış ahşap evler ve oyun çığlıkları atarak devamlı koşuşan çocuklar vardı. Kafesli pencerelerde keskin kokulu saksı karanfilleri açardı ve şeker pembesi, ateş kırmızısı sardunyalar tahtaların yıllar süren eskimiş yorgunluğuna yeniden hayat vermek ister gibi gülümserdi. Evinin balkon olarak kullandığı kapı önüne sarkan incir ağacı mevsimleri belli ederdi. Enli yapraklarında nice rüzgârları saklardı incir. Sonrası yeşil bir serinlik olurdu.

Sonra akşam.

Akşamlar.

Bu hep böyleydi: dört duvar arasında yapayalnız yaşamanın acısını yıllarca yüreğinde saklamıştı. Akşam olmasını istemezdi. Dışarıda hava iyiden iyiye kararıncaya kadar perdeyi çekmezdi. Çünkü perdeyi çekince akşam kendisini daha bir belli ediyordu. Eski pikap, dinlene dinlene bıkkınlık vermiş üç beş çizik plakla odanın köşesinden tozlu sesler yayardı.

Çok eskiden, işlek caddelerden birinde şekerci dükkânı açmışlardı kardeşiyle birlikte. Bu pikabı da o zamanlar almıştı. Kocaman pastalar yaparlardı zengin ailelere. Dükkânın vitrini sokaktan geçen herkesin ilgisini çekerdi. Şimdi süslü püslü bir hayal kalmıştı geriye...

Geçmiş günleri düşünmekle akşamlar sona ermiyordu. Pikabı da, o plakları da kırmayı, parçalamayı çok istemişti. Yapamamıştı. Onu geçmişe bağlayan tek şey, bu evdeki eşyalardı.

Odanın içinde kalkar dolanırdı. Gelen olur mu diye kulağı her zaman kapıdaydı. Her çıtırtıda, her seste yeni bir ümitle dikkat kesilirdi (Şimdi olduğu gibi... Oğlu nerdeyse gelirdi). Sonra dışarı çıkar, sokak kapısının eşiğine otururdu geceye karşı...

Kahvaltılıkları incirin altındaki masaya özenle yerleştirdi.

"Ellerim titremeye başlayalı beri her şey daha zor geliyor. Eskiden daha kısa sürede hazırlardım masayı. Şimdi masanın etrafında habire dolanıp duruyorum."

Yaşlılık işte: yeni bir gün, yeni bir yük. Saatleri sıraya koyup beklemek... Akşamları içini saran korku. Her köşeden bir tıkırtı duyar sanki. Ev can çekişmekte gibidir, sanki ahşap kısımlar duvarlardan ayrılıp bir bir dökülecektir. Akşam çabucak gelir ve gitmez bir türlü. Hep karanlık, hep uykusuzluk... Su şişelerini doldurur, muslukları tekrar tekrar kontrol eder, peyniri suya koyar yumuşasın diye, aynaya bakar: her seferinde biraz daha yorgun bir surat vardır orda.

Bir tabak kiraz getirdi, kahvaltılıkların yanına koydu.

Çocuktu, hatırlıyordu; yaz mevsimiydi, kiraz zamanıydı. Onun yaşlarında bir çocuk kiraz almış, çeşmede, kesekâğıdının içinde yıkıyordu. O arada dört beş tane kirazı çeşmenin oluğuna düşürmüştü. Çocuk gittikten sonra, suyun dibindeki, pırıl pırıl parlayan kirazlara bakmıştı. Sonra çevresine bakmış, kimseleri göre-

meyince kiraz tanelerini alıp yıkamaya başlamıştı. İyice temizlendiğine içi kanaat getirmemiş, eve götürüp sabunla bir daha yıkamıştı. Birkaç defa sabunlayıp yıkadıktan sonra yine içi almamıştı. Yiyememişti. Sonra da oturup bir güzel ağlamıştı. O kiraz taneleri hâlâ kirliymiş gibi gelirdi.

Dar bir sokağı dönünce, eski yapı, ahşap bir ev çıkardı karşınıza. Bahçesindeki dut ağacı pencerelerden birini gölgeleyerek çatıya dökülürdü. Bir adam durmadan kesekâğıdı yapardı hamurla yapıştırarak. Kızları, bir gün kapılarını çalacak kısmeti beklerlerdi gözleri bahçe kapısında. Kalabalık bir aile yaşardı o evde.

Dondurulmuş bir zaman diliminde hep aynı şeyleri yaşadığını düşünüyordu. Çünkü günler birbirinden farksız, olaylar aynıydı.

Taptaze bir delikanlıyken –şimdi altmışını geçmişti–, onun da yüreği mutluluk için çarpmıştı. Dünya güzeldi, yaşamak tatlıydı. Nişanlanmıştı. Nişanlısı için şiirler yazıyordu. Ne kadar uzaktı o günler! İçinin derinliklerinde bir yerde, durmadan kanayan, yüreğini sızlatan günlerdi. Üç aylık askerken, nişanlısının ölüm haberini almıştı. Yazdığı şiirleri hâlâ saklıyordu. Geçmeyen günlerin, saatlerin, dakikaların acısı ta o zamanlar başlamıştı.

O kalabalık ailenin yaşadığı, bahçesinde dut ağacı olan ahşap ev, dar bir sokağı dönünce karşısına çıkmıştı. Yaşamak için, hayata yeniden bağlanabilmek için bir neden arıyordu: evlendi...

Bir teneke halkalı şekerim, bir teneke lokumum, iki teneke de çikolatam olsun isterdim. Küçücük bir çocuktum. Annem, ben sekiz aylıkken ölmüştü. Babam yeniden evlenmiş, ondan da bir oğlu olmuştu. Bir bakkal dükkânı vardı babamın. Küçük kardeşime:

"Al şu şekerleri, anası güzel" derdi.

"Baba, benim annem güzel değil miydi?" diye sorardım.

"Güzeldi oğlum, güzeldi tabiî..."

Annemin ölümüne ağlardım sessizce. Babam rahmetli, küçük

kardeşime, istediği kadar şeker, çikolata, lokum verirdi. Ben de gece yatağıma yattığım zaman tenekelerle şekerlerim olsun diye hayal kurardım.

Sonunda şekerci olmuştu. Çuvallarla şekerleri vardı artık.

Çay çoktan hazırdı. Sabah mahmurluğu dağılmış, sokak canlanmaya başlamıştı. Tertemiz bir aydınlık vurmuştu balkona. Bir sandalye daha çıkardı, incirin gölgelediği pencere önüne koydu. Oğlu böyle otursundu. Hava sıcak sayılırdı, yolda terlerdi belki, gölge iyi gelirdi.

Gün boyu simitçilerin, eskicilerin, dondurmacıların geçtiği, yazın toz kışın çamur olan bu sokakların dar yokuşlarını yıllardır inip çıkardı. Yaptığı reçelleri, lokumları, akide şekerlerini, helvaları pastanelere, şekercilere götürür, üç beş kuruşla geriye dönerdi.

Sabah erkenden çıkarım işim olduğunda. Köşede bir gazeteci var; önünden geçerken günaydın diye selam veririm. Her seferinde aynı şeyi yapar; selamımı almadan gazeteleri, mecmuaları düzeltmeye devam eder. Beni görmemezlikten gelip, adam yerine koymamaktan garip bir zevk alıyor herhalde. Yine de selam vermeden geçmem önünden. Dolmuş durağı her zaman kalabalık olur. Sıranın sonunu bulup kimsenin önüne geçmediğimden emin olduktan sonra beklemeye başlarım. Bir dolmuş geldiğinde herkes kapıya üşüşür, binen biner, binemeyen kalır, ben sıramı beklerim. Bir dolmuş daha geldiğinde ben de sıra filan kalmadı diye kapıya üşüşenlerin arasına katılırım. Nasıl olsa kimse bana: "Buyurun sıra sizde" demeyecek. Dolmuş kapısında sert bir omuz darbesi yiyip, arada sıkışıp kalınca aklım başıma gelir. Herkesten sonra ben binerim dolmuşa. İneceğim yere gelince: "Müsait bir yerde durur musunuz?" derim. Bazısı durur, bazısı da müşteri gördüğü yere kadar gidip orada durur. İnmem için kenara çekilip bana yol verenlere teşekkür ederim. Çoğunlukla cevap vermezler; çok önemliymiş gibi ileri doğru bakmayı sür-

dürürler. Dolmuştan inince, karşıya, yaya geçidinden geçerim. Kırmızı ışıkta bekleyen arabaların içindekilerin "Sallanmasana be moruk!" diye söylendiklerini duyar gibi olurum. Köşedeki trafik polisi de, sinek kovalar gibi, suratıma bakmadan "Geç geç!" yapar. Pastaneci her seferinde, yaptıklarımı görünce, fazla para vermemek için, şöyle bir burun kıvırır, önemsemeyen bakışlarla "Fena değil" der. Zaten beni kimse önemsemez. Mahallede bana "deli" diyorlarmış, kulağıma geliyor. Desinler ne yapayım! Belki de gerçekten...

Mahallenin çocuklarına dondurma yapar, bedavadan dağıtırdı. Okşar, severdi onları... Dondurmayı, şekerleri nasıl yaptığını merak eden çocukları eve alırdı. Çocukların, "şekerci amca" diye bacaklarının arasında dolaşmaları hoşuna giderdi.

Sonra o "deli" lafını çıkarmışlardı.

Çocuklar uğramıyor artık. Kapının önüne toplaşırlardı yavrucaklar. "Şekerci amca, şekerci amca" diye bağrışırlardı. Dondurmalarını ya da şekerlerini, fındıklı lokumlarını almadan gitmezlerdi. Şimdi gelmiyorlar. Özledim onları... Cıvıl cıvıl seslerini, parlayan gözlerini, pürüzsüz gülüşlerini... özledim.

Kendine bir çay doldurdu, balkona çıktı, küçük masanın yanındaki sandalyeye oturdu. Sıcaklık artmıştı. Kahvaltı tabaklarının ağzı kapalıydı. Yumurtalar soğumuştu. Kirazların üzerinde bir sinek geziniyordu.

Yokuşun aşağısından doğru gelen birini oğluna benzetti. Yanılmıştı. "Gözlerim de iyice zayıfladı" diye düşündü.

Oğlu, annesiyle kalıyordu; hem çalışıyor hem de okuyordu. Geçen hafta uğramış, yarım saat kadar oturmuş, evin sağına soluna bakıp gitmişti.

Ben istedim kahvaltıya gelmesini. "Ne zamandır biriyle oturup

bir şey yemedim oğlum" dedim. İnsan yalnız olunca canı bir şey istemiyor. "Şöyle ağız tadıyla bir kahvaltı yaparız" dedim. Çeşit çeşit reçeller yaptım. Şimdiye kadar çoktan gelmesi lazımdı, nerde kaldı bu çocuk?

Karşı apartmanların arasından ilerde bir yeşillik görünüyordu. Uzun yaz günlerinin sıkıntılı bekleyişi vardı ağaçların tozlu, isteksiz yeşilinde... Orada yalancı bir baharın geç kalmış aydınlığını gördü. İçinde, uzaklarda bir gölün ışık yüklü dalgalanışı kımıldadı. Kardeşinin göl kenarındaki evi. Bahçenin çitlerini yalayan sular. Kıyıya çekilmiş kayık... Gece yarısından sonra çıkıyorlar kerevit avına, kuşluk vakti dönüş başlıyor.

İnsanın yalnızlık duymaması ne güzelmiş... Unutmuştum bu duyguyu. Geçen sene, kardeşimin yanma köye gittiğimde, uzun yıllardan sonra ilk kez yalnız olmadığımı düşünmüştüm. "Bana da bir yer vardır kayığınızda, size yardım ederim, bir süre kalayım yanınızda" dedim kardeşime. Çok bunalmıştım. Seslenmedi. Dönüp yüzüme bile bakmadı. Sonra konuşurlarken duydum: karısı, "Kıçını yerleştirecek yer arıyor bu deli" diye dert yanıyordu. Ertesi gün topladım valizimi, atladığım gibi geldim evime...

Böyle yaşamanın zor olduğunu kendi kendine tekrarlayıp kabul ettirdiği zamanlar, saatlerin çekilmezliği gelip evin duvarlarına takılıyor, yaşayıp yaşamamanın veya neler olup bittiğinin farkına varmamanın sonsuz düşünce durgunluğuna ve kocaman boşluğuna gömülüyordu.

Sütçünün sesi duyuldu. Bir kadın kapısının önünü suladı süpürdü. Islaklık çabuk teslim oldu yaz sıcağına. Yandaki evin penceresi açıldı. Rengi atmış tüllerin adamakıllı loşluğa boğduğu bir oda vardı pencere boşluğunda. Bisikletli bir çocuk sokağın köşesinde gözden kayboldu.

Sanki oğlunun çocukluğuydu kaybolup giden. Daha dün gibi

oysa. Mini minnacık bir şeydi. Büyüdükçe uzaklaşmıştı babasından. Annesinin de etkisi vardı tabiî. O da evlenmemişti. Özel bir şirkette temizlikçiydi. Kendini çocuğuna adamıştı.

Ya ben? Ben kime adadım hayatımı? Neye adadım? Boşuna mı yaşadım bunca yılı? Üstelik gardiyansız bir hapishanede...

O upuzun, hastalıklarla geçen kış geldi aklına. Göğsünün altındaki ince sızı zaman zaman yokluyordu. Kolay inip çıkamıyordu artık şu yokuşu. Günden güne renkleri kararan ahşap evlerden daha çabuk eskidiğini düşünüyordu. Kimilerinin yerine apartman dikmişlerdi. Anılara el uzatılıyordu durmadan. Bir şeyler devamlı değişiyordu. Sokağa her çıktığında kendini biraz daha yabancı hissediyordu. Artık günler eskisi gibi değildi. Geceler daha uzun, sabahlar daha geçti. Evin işleri hep yarım kalıyordu. Yapamıyordu birçoğunu.

Ama bugün kıyı köşeyi elinden geldiğince temizlemişti. Çayı erkenden koymuştu. Çaydanlığın suyu kaynaya kaynaya bitmiş, birkaç defa su eklemişti.

Güneş iyice karşıdan vurmaya başladı. İncirin gölgesi kendi dibine çekildi. Küçük masanın muşambasına el değmiyordu, yakıyordu. Kahvaltılıkları tekrar mutfağa taşıdı. Oğlu gelince yeniden çıkarırdı. Yoksa sıcakta hepsi bozulacaktı.

Evinin balkon olarak kullandığı kapı önüyle, mutfak arasında, oğlunu kahvaltıya beklerken, kaç kez gidip geldiğini bilmiyordu vakit öğleye geldiğinde...

Bayramlar Bayram Ola

Deniz fenerine doğru yürüdü.

Sen uyumadın mı hâlâ?

Anneannem bir daha gelmeyecek mi anne?

Gelmeyecek oğlum.

Gözleri buğulandı birden. Bir ışık takıldı kaldı o buğuda.

Hadi uyu artık oğlum.

Anneannem niye öldü anne? Ben ölüden korkmam ki... Can korkuyormuş. Ben anneannemin mezarına çiçek koydum. Anne sen ölme tamam mı?

Ölmem oğlum.

Çocuğun gözleri bir rüyaya doğru kaydı.

Bizim oğlanın o huyunu çok severim; hiç yalan söylemez. Geçen gün diyor ki, abla diyor, ramazanın geçmiş gün, onu mu, on beşimi ne, içki içecek yer bulamadık, diyor. Bütün meyhaneler kapalıymış. Ee, burası küçük yer oğlum, dedim. Elâleme ayıp olur, ramazanda içip içip sokaklara çıkılır mı? Büyük şehirler olsa neyse, kimse kimseyi tanımaz, dedim. O da öyle söyledi. Küçük yerin Allah belasını versin, dedi. Naşit bu, içki içmeden durur mu? Ona ne, ramazandan, bilmem neden... Neyse, bunlar üç kişi olmuşlar, almışlar rakıyı, gece yarısı inmişler fenerin oraya. Oturmuşlar taşların üzerine, denize karşı çekmişler kafayı, çekmişler kafayı. Dur dinle, asıl mesele bundan sonra. Bunlar iyice zom olmuşlar mı? Ondan sonra bizim oğlan ne yapmış biliyor musun? Gitmiş camiye, vurup kafayı yatmış. Oğlum hoca filan

görmedi mi seni, yakalamadı mı, dedim. Ne hocası abla, dedi; burnumun ucunu görmüyordum ki hocayı göreyim, kapı açıkmış herhalde, camiye girdiğimi hayal meyal hatırlıyorum, dedi. Demek ki diyorum, sabah namazından sonraymış. Yoksa sabah namazına gelenler yakalardı bunu. Öyle değil mi? İlahi Naşit, geçen gün anlattı da güldüre güldüre öldürdü bizi. Bu bizim oğlanın maceraları bitmez. Şimdi de Şükrü, Yaşar, Talat hep bir olmuşlar, diyorlar ki, bayramın birinci günü balkona atacağız masayı, dolduracağız rakıları, mahallenin inadına içeceğiz, diyorlar. Bir âlem bu bizim çocuklar. Sahi. Bayram dedim de aklıma geldi; fırında börek vardı, bir bakayım olmuş mu?

Deniz dümdüz bir mavide, fenerin hemen ucunda uzanıyordu. Karşı kıyılar sis yüzünden görünmüyordu. Erkenci bir kayık göğsünü suya vermiş, bir çocuğu uyandırmaktan korkar gibi denizi çiziyordu.

Camın önünde durmuş, yaşlı bir kadının oturduğu karşı evin bahçesini seyrediyor: bahçenin girişini iyice kapatan leylaklar salkım salkım açmış. Köşede, bembeyaz ışıyan kartopu ve yanında aslanağzı... Sarmaşık, duvardan taşıp kapıyı kuşatmış. Bahçe kapısı azman bitkilerin kibirli dallarıyla kapanmak üzere. Çitin üstünden dolanarak içeri sarkan böğürtlenler, denizin sesini kesmek ister gibi. Bunları ne diye hatırlıyor sanki? Bayram sabahı herkesin uyuduğu bir evde, pencereden karşı bahçeyi seyrederek evinin önünü süpüren yaşlı kadının yalnızlığını paylaşmak istediği için mi? Şimdi bayramı kutlayan ana babasını ve kardeşlerini düşündüğünden mi? Ellerinde naylon torbalarla şeker toplamaya çıkan çocukları... Nasıl anlatmalı bunları?

"Sizin orada nasıl olur bayramlar?" diye soruyor kayınbabası. Televizyonun üzerindeki saatin tik takları odayı, günün yeni uyanmış aydınlığını kesmeye çalışan perdeleri dolanıyor.

"Böyle olmaz!" diyor kısaca. Bütün gece uyumadığını, kaç kez perdeyi aralayıp gün ışıdı mı diye dışarı baktığını anlatmakistiyor.

"Ya nasıl olur?"

Cami oldukça kalabalık. Kayınbabasıyla yan yana kılıyor namazı. Döndüklerinde eşinin hazırladığı çayı içiyorlar. Bir tek o kalkmış, diğerleri uyuyor.

"Bizde herkes erkenden kalkar; erkekler camiye gider, kadınlar kapıyı süpürür, sularlar, camiden dönenleri beklerler."

Boğazına bir şeyler düğümleniyor... sesi kısılıyor. Nasıl anlatmalı? Kayınbabası oturduğu koltukta –sorusunu çoktan unutmuş– uyuklamaya başlıyor.

"Çayını tazeleyeyim mi?"

Pencereden dışarı bakıyor: karşı bahçe ışık içinde.

"Ben çıkıyorum" diyor.

Küçük, ahşap evler, ağaçların arasına saklanmış. Kimi beyaz badanasıyla iki ağacın arasından kendini gösteriyor. Aşağıda deniz. Kayıkları karaya çekmişler. Denize inen sokağın ahşap evleri. Çatıların üzerinden, iskeleye yanaşmış bir balıkçı teknesinin direkleri görünüyor. Kalenin yıkılmaya yüz tutmuş surları arasında iskelenin uzantısı.

Deniz fenerine doğru yürüyor. Bir sokak aralığından aniden deniz görünüyor.

Bütün sokaklar denize iniyor.

Abla vallahi ben de şaşırdım ne yapacağımı. Kaç aydır eve uğradığı yok. Bir kez, annemin ölümünden önce gelmişti, onda da elbiselerini alıp gitti. Bir de bu sefer geldi. Ben bayramda memlekete gideceğim, bir hafta da izin alacağım, annemin mevlüdü var, kırkıncı gecesi, dedim. Hiçbir şey söylemedi. Çocuğu sevmek istedi, oğlan kaçtı; ağzın kokuyor, içki içmişsin dedi. Parmak kadar çocuk bile biliyor. Kafayı çekip gelmiş, çocuk sevecek, kahrolasıca! Yok, benimle hiç konuşmadı bile abla. Benden nefret ediyormuş, öyle söylemiş annesigile. Tabiî, onlar git evine oğlum, demişler; senin bir evin var, karın var, çocuğun var, demişler. Ama yüz yok ki, yine gidip orda kalıyormuş. Birkaç kere evden kovmuşlar. Babası, ben bu yaştan sonra bir de sana bakamam, çek git evine, demiş.

Bir insanda biraz gurur, haysiyet olmalı. Yok abla, onlarda da suç var tabiî; baştan göz yumdular bütün yaptıklarına. Şimdi gelmişler bana moral vermeye çalışıyorlar. Eksik olmasınlar, dairedeki arkadaşlar destek oluyorlar. Onlar da olmasa ne yapardım oralarda? Oğlana, ben işteyken kaynanamgil bakıyor, hiç olmazsa o derdim yok. Aman abla seninki de laf mı? Ben ne yapayım buralarda? İstanbul'a alıştım tabiî. Buraya gelip de şu hayırsız kardeşimin, Naşit'in yanına mı sığınayım? Onun kendine hayrı yok. Babam olmasa bir gün geçinemez. Evden haberi yok, barktan haberi yok. Şuraya geleli kaç gün oldu, bir gün gelip de abla nasılsın, derdin nedir, halin nedir, bir ihtiyacın var mı, diye sordu mu? Çoluk çocuk sahibi oldu, hâlâ geceyarılarına kadar içip geziyormuş. Zaten bizimkini de içkiye alıştıran o değil mi? O karısı olacak suratsız da şimdiden şikâyetlere başlamış bile. Bayram seyran oldu mu ben başımı dinleyemiyorum millete hizmet etmekten, diyormuş. Ne yapacaksın nerden duyduğumu? Biri söyledi işte. Ee, öyle tabiî, annemiz öldü diye, babamızın evine gelmeyecek miyiz yani? Tövbe, tövbe...

Anne, bak eniştem bana saat almış, ışığı da yanıyor, eniştem dedi ki çok yakarsan pili biter, dedi, pili biter mi anne, çok yakmayayım değil mi, olsun pili biterse ben de dedeme söylerim o alır, gündüz saatin ışığı yakılmaz ki, gece yakılır, Can'a saatimin ışığını yaktırmayacağım, Can diyor ki, hadi saatin ışığını yakalım diyor, bu devamlı yakılmaz oğlum, pili biter, dedim, onun saati yok ki, babası ona da alsın bana ne, Can enişteme, bana da saat al diyecekmiş, eniştem ona almaz ki, Can şımarık çocuk, uslu durmuyor hiç, camlara taş atıyor, büyüklerden para istiyor, parasını hemen harcıyor, Önder'le oynarken kafasına taşla bir vurdu, Önder'in kafası kanadı, sonra hemen eve kaçtı, annesi de onu dövdü, ben hep uslu çocuk olacağım değil mi anne, ben eniştemi çok seviyorum, enişteme gilyanlarımı gösterdim, ikimiz oynarız, dedi, bana güreş de öğretecek, o zaman herkesi yeneceğim, çok yemek yersem kuvvetli olurmuşum, anne, İstanbul'a ne zaman geri gideceğiz, hayır babamı özlemedim, anne teyzemlerle gidelim mi?

Seni bulduğuma iyi oldu. Sigaran var mı, bende kalmamış. Ya, pedere canım sıkıldı bugün. Her şeye karışmasa olmaz sanki. Yok be, ortada hiçbir şey yok! Bizim çocuklar nerdedirler şimdi? Şükrü ibnesi yatıyordur daha, bu saatte kalkmaz o. Ne diyordum? Bu ikisi, pederle enişte, sabahın köründe kalkıp bayram namazına gitmişler, sonra bizim peder, evin içinde dolanıp duruyor, kalkın diye. Kim kalkar ya! Tabiî, biraz önce kalktım. Bizimki caz yapıp duruyor: çoluğum çocuğum varmış da, utanmıyor muymuşum da, gelen giden olurmuş da, milletin elini öpmeye gidecekmişiz de, bir sürü saçma sapan şey be! Durup dururken insanın moralini bozmaz mı? Söylesene bugün kafaları çekiyor muyuz?

Deniz fenerini seyretti bir süre. Küçük, beyaz bir kuleydi. İnce, tozlu bir patika çimenlerin yeşilinden kıvrılıp kuleye ulaşıyordu. Yalnız kalmış, izleri silinmeye yüz tutmuş bir patika... hep aynı adamı bekler gibi, öyle ıssız.

Taşlardan birine oturdu. Su saydamdı. Suyun içine düşmüş bir ışıltıda kayabalıkları oynaşıyordu. Göğün mavisini bölen martılar, güneşli bir kıyıya kondular. Bir anda çevreye yayılan kuş sesleri, derin bir bozkır sabahının o rahatlatıcı serinliğini hatırlatıyordu.

Dudaklarına bir gülümseme yerleşti.

Abla, bu gelindeki surat ne böyle? Bu var diye babamızın evine gelmeyecek miyiz? Şimdi de tutturmuş bu evden taşınacağım diye. Taşınmayı kolay sanıyor. Bu evde neyi var da taşıyacak? Babasının evinden getirdiği bir avuç kırpıntı. Sanki hanımefendi konaklarda büyüdü de bu evi beğenmiyor. Bu zamana kadar niye sesi çıkmıyordu? Tabiî annem yapıyordu işleri. Rahmetli laf söz olmasın diye, bir kırgınlık çıkmasın, geçinemiyorlar demesinler diye sesini çıkarmazdı hiçbir şeye. İş yapmak zoruna gidiyor gelin hanımın, ev biraz eski ya... Yeni eve çıkıp rahat edecek. Kirayı da nasılsa babam veriyor. Kardeşim olacak sorumsuz, karısına sen sus bakayım, ne taşınması, babanın rızası alınmadan kendi başına ne işler çeviriyorsun, diyemiyor. Büyüğü küçüğü, babayı atayı tanıyor mu bakalım? Kime çekmiş bilmem ki!

Babama söyledim, gel Ankara'ya biraz da bizde kal, senin için değişiklik olur, biraz gezersin, dolaşırsın, oradan da istersen İstanbul'a, ablama geçersin, dedim. Ne diyecek? Ben buralardan ayrılamam, işlerim var, ilerde daha çok gelirim, dedi. Annemin ölümünden sonra iyice kötüledi. Abime de sözü geçmiyor. Gelin zaten bir âlem. Abla, biz uzaktayız, elimizden bir şey gelmiyor ama; bak sen yakınsın, babama göz kulak ol, bu gelinin eline düşürme. Ne olacak babanın hali?

Mezarlık, tek tük evler de bittikten sonra başlıyor. Koyu bir yeşillikte dinleniyor serviler, uzun boylu çamlar. Çakıltaşlı beyaz bir yol mezar taşları arasından uzanıyor. Ölümün köklere sinmiş sessizliğini bozan tek şey, otların, yaprakların hışırtısı ve mezar taşları arasında koşuşan çocukların küçük, yankısız oyun çığlıkları. Eğreltiotları gür bir yeşille her yandan fışkırmış. Başörtülü kadınlar, çeşmede abdest alan erkekler. Yaşlı bir kadın, gölgenin en koyusuna oturmuş, karanfilli bir mezarın başında Kuran okuyor. Henüz üstünde otlar bitmemiş bir mezarın etrafında toplanmış "Fatiha" okuyorlar. Gözler yaşlı, dudaklar kıpırtılı. Çocuklar da büyüklerinden gördükleri gibi gözlerini yummuş, dudaklarını oynatıyorlar. Sonra birbirlerine bakıp gülümsüyorlar. Abla birkaç menekşe dikiyor mezarın üzerine, su döküyor.

Borçlarınızı bitirebildiniz mi?

Yok abla, daha iki taksidimiz var.

Ne kadar oldu siz evleneli? Bir sene oldu mu? On ay mı? Rahmetli annem, çocukları var mı acaba diye sorup dururdu? Daha yok değil mi? Aman olmasın. Çocuk büyük dert vallahi. Hele çalışan kadınlar için. Kim bakacak sonra? Borçlarınızı bitirin, biraz başınızı dinleyin; yaşınız genç, daha çok olur. Rahmetli, en küçüksün diye seni çok severdi. Okulda tanışmışlar, ipsiz mi, sapsız mı, kimin nesi, her önüne gelene kız verilir mi, iyice bir araştıralım, soruşturalım diye önce seni vermek istememişti. Çeyizi yok, hiçbir hazırlığımız yok, diye telaşlanırdı. Sonradan hoşlandı; bu bizim damat iyiye benziyor, ilerde değişmezse iyi, derdi. Öbürünü ol-

dumbitti sevmezdi zaten. O pis lanet de eve barka uğramıyormuş. Onun derdini de anlayamadık gitti. Rahatlık batıyor. Kızcağız saçını süpürge ediyor onun için, yine yaranamıyor. Maaşını getirir her ay başı, avcuna sayar, o da gider atyarışına, kumara, içkiye yatırır. Bizim kızda da suç var; her dediğine olur dedi, sonunda böyle oldu işte. Kızcağıza en zor gününde destek olacağına, bir de ayrılmak çıkarıyor başınıza. Ha... kaynanangili soracaktım, onlar nasılmış, görüşüyor musunuz, gidip geliyor musunuz?

Ramazanın içinde geldiler. İki gün mü, üç gün mü ne kaldılar. Bu bayram oranın hakkı, babanızı yalnız bırakmayın, oraya gidin, dediler.

Sağ olsunlar, bak ne iyi insanlarmış!

Dalgakıran boyunca yürüdü. Kıpırtısız sular, bütün kasabayı ağacı, çiçeği, evleri, minareleri, balıkçı takalarıyla birlikte ters çevirip yutmuş, bu görüntüye kendi mavisini ekleyip tekrar dışarı yansıtmıştı. Çardaklı kahveye yöneldi. Sonu gelmeyecek bir ilkyaz gününün sıkıntısı şehri yavaş yavaş sarıyordu. Deniz kendi varlığını ispat etmenin rahatlığıyla, öyle ağırbaşlı, kendinden emin, tazelenmiş duruyordu. Orman yeşilliği olanca derinliğiyle karşı kıyıda dinleniyordu.

Seninki nereye gitti, bayramı günü öyle erkenden?
Dolaşmaya çıktı, canı sıkılmış evde...
Ee... O da yatsaydı canım!

Kahve kapalıydı. Güneş çatıların kiremitlerinde, yaprak uçlarında, sularda yansıyordu. O serin bozkır sabahına döndü tekrar: babası ve küçük kardeşiyle camiden dönmüşler. Ev çoktan temizlenmiş, havalandırılmış; bayramlıklar giyilmiş; yüzlerde bayrama kavuşmanın doyum olmaz mutluluğu ve incecik, yumuşacık gülümsemeler... Annesi, babanın elini öperek başlatıyor bayramlaşmayı. Küçükten büyüğe sürüp gidiyor bu. Sonra iki kız kardeşi çabucak hazırlayıveriyorlar yer sofrasını. Bu eve geçim sıkıntısı, hayatın zorlukları, günlerin yorgunluğu hiç girmemiş gi-

bi. Hayata yeni baştan başlıyorlar sanki, öylesine mutlu, heyecanlı, inançlı; öylesine içten çarpıyor yürekleri... Radyoda bir bayram türküsü, açık pencerenin demirinde minik bir serçe, camlarda güneşi parçalayarak oynaşan kavak yapraklarının gölgeleri ve dışarıda dupduru, ışıyan, derin bir bozkır sabahı...

Ayten ablalar, bayram iznini fırsat bilip tatile gittiler. Ne güzel kafalarını dinliyorlar şimdi. Nerde bizde o şans Emine Hanımı Teyze! Misafirlerden başımızı kaşıyamıyoruz. Biri İstanbul'dan, biri de Ankara'dan geliyor; buradaki de ayrı bir dert. Hepsi benim başımda. Sabah akşam yemek yapmaktan, bulaşık yıkamaktan, ev temizlemekten canım çıkıyor vallahi. Temizliyorum, yapıyorum da ne oluyor sanki? Ev, ev değil ki! Taşınalım, diyorum, beni dinleyen kim? Aman, Emine Hanım Teyze, hangi birini anlatayım? Ne yaparsam yapayım, yine adını bir şey yapmadı oluyor. Çekilecek çilem varmış demek ki. Vallahi ne iyi ettin geldiğine... Dur, sana kolonya dökeyim. Aşkolsun Emine Hanımı Teyze, yesene böreklerden. Ayy, çaymdan da içmemişsin. Ha... Bizimki mi? Bilmem; öğleye kadar yattı, sonra ben çarşıya çıkıyorum, dedi gitti. Bayram filan umursamaz o. Dayımlara gidelim el öpmeye, dedim; hiç mi görmedin dayınları, dedi. Oğlum Can, karıştırma oraları! Vallahi bu çocuk deli edecek beni. Ayol hiç korkmuyor benden. Dedesi çok şımartıyor, ondan tabiî. Kayınbabamlar da halalarına gittiler bayramlaşmaya. Evet, kızlar, damatlar hep bir olup gittiler. Yok, onunki gelmedi bu sefer. Bilmem, izin alamamış herhalde. Bir çay daha içer misin Emine Hanım Teyze? Ay, bak ne başladı televizyonda!..

Yaşlı kadının bahçesinin önünden geçerken, bir ara, gidip elini öpmeyi düşündü. Kim bilir nasıl şaşırır, sevinirdi kadıncağız. Yaşlı, yorgun, sessiz bir hayatı; direnci günden güne azalan sıska vücuduyla, bu sık yeşilli bahçe ve tenhalığı dışına vurmuş ev arasında, evlatlarının bir gün ziyaretine gelecekleri ya da şu bahçe kapısından birilerinin hatırını sormak için girecekleri birkaç günü yaşamak hayaliyle sürüklüyor olmalıydı. Gözleri yaşlı kadını aradı

sarmaşıklı pencerede. Göremedi. Teneke saksılarda çingene pembesi, şeker rengi açmış sardunyalar, kılıçlar, ıtırlar, gümüş begonyalar vardı.

Yürüdü.

Enişte!

Aa, sen burada mıydın?

Kapının önünde oynuyordum, seni gördüm. Annem cicilerimi giydirdi. Baak saatime... Enişte bugün bayram mı?

Bayram yavrum.

Hani bayram nerde? Hadi beni bayrama götürsene...

Gel önce eve gidelim; oradan sana küçük bir naylon torba bulalım. Topladığın şekerleri o torbaya koyarsın, oldu mu?

Yaşasın! Can da şeker toplasın mı benimle?

Toplasın.

İncir yapraklarından kayan güneş evin önüne dökülmüştü. Kapılara, pencerelere, duvarlara uykulu, heyecansız, hep aynı sığ hayatı yaşamanın verdiği sıkkın, anlamsız bir koku sıvanmıştı.

Enişte, elini öpeyim mi?

Uzattı elini.

Öp bakalım!

İçindekiler

Kurutulmuş Gül Mevsimi

1. Yalancı Güz Aydınlığı 13
2. Binbir Gece 17
3. En Uzun Yolu Irmaklar Bilir 21
4. En İyi Seyirci Ödülü 25
5. Karanlık Ağaçlar Gecesi 29
6. Evvel Zaman 33
7. Bir Gül Daha Düştü 35
8. Ölümden Öte Yol 39
9. Ey Gönül 43
10. Samanyolu Senfonisi 45
11. Felak 47
12. Aynalı Kuyu 49
13. Gündökümü 51
14. Son Bir Kez 57

İki Film Birden

Gelecek Program 61
Pek Yakında 65

Kar Kuyuları

Her Şey Bıraktığım Gibi mi? 71
Bahçe 77
Unutulmuş Bir Su 83
Berhudar Olasın 89
Irmaklar Aktıkça Yorulur 95
Solgun Bir İz 105

Sonrası Ayrılık

Ömrün Çok Olsun 117

Çiy Düşmüş 127
Sonrası Ayrılık 135
Yağmurlar Biter 143
Bu Şehir 149
Yoldan Geldim Yorgunum 155
Akşam Olmasın 165
Bayramlar Bayram Ola 173

DK DOĞAN KİTAP

Unuttuğum Bütün Akşamlar

Ethem Baran

"...
Tren yolunun ucunda sis vardı. Sisin içinden çıkıp gelecek üstleri ıslak, camları buğulu trenler vardı. En çok geceleri geçen trenlere binip gizli bir masala doğru yolculuğa çıkacak olan çakır bir oğlanla bir kız vardı.
Oğlan, kızın yolunu bekliyordu pencerenin önünde. Kız, susuz toprakların hiç tanımadığı, alışınca da vazgeçemediği bir su gibi akarak geliyor; pencereye, gün boyu beklenmiş bir gülücük taktıktan sonra ardında çiçek kokuları bırakarak karşıdaki köhne eve giriyordu."

Kurutulmuş gül mevsimlerinin, unutulmuş bütün akşamların, akşamlara akan uzun ırmakların öykülerini yazıyor Ethem Baran; bazen sinemaların gediklisi olmuş bir çocuk oluyor,bazen de gurbetin ve ayrılıkların bozkır rengini almış sancısını duyuruyor.

1962 yılında Yozgat'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Yozgat'ta yaptı. 1983'te Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Planlaması Bölümü'nden mezun oldu. Güzel Sanatlar Eğitimi alanında mastır programına devam etti. Bir süre Gazi Üniversitesi'nde dersler verdi. Öykü, deneme, eleştiri ve desenlerine çeşitli dergilerde yer verildi. İlk öykü kitabı *Sonrası Ayrılık* 1991'de yayımlandı. *Kurutulmuş Gül Mevsimi*'yle Türkiye Yazarlar Birliği 1994 Hikâye Ödülü'nü kazandı. Doğan Kitap'tan çıkan *Dönüşsüz Yolculuklar Kitabı*'yla 2005 Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü aldı.

ISBN 975-293-367-X

9 YTL
9.000.000 TL